

SLEZSKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

KATALOG VÝSTAVY

23. 9. – 26. 12. 2021

 Státní zámek
Hradec nad Moravicí

SLEZSKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

KATALOG VÝSTAVY

NÁRODNÍ
MUZEUM

Státní zámek
Hradec nad Moravicí

SLEZSKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

KATALOG VÝSTAVY

Tato publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva kultury ČR poskytnutou v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI II) projektu Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách (DG18PO2OVV009).

Autoři hesel: Barbora Nebeská, Petr Mašek

Autor katalogové části: Barbora Nebeská

Odpovědný redaktor: Markéta Kouřilová

Odborný lektor: Anežka Baďurová

Koordinátor: Pavel Hájek, Marta Koubová

Překlad resumé: Eva Pardoe

Grafická úprava: Martin Feikus

Tisk: Moravapress s.r.o.

Poděkování za spolupráci: Kateřina Bártová, Gabriela Červenková, Jiří Glonek, Veronika Juriková, Jitka Koščáková, Karel Křenek, Dagmar Kuřová, Veronika Marková, Jiří Mašek, Jan Novotný, Radomír Přibyla, Richard Šípek, Alena Volná, Jan Zámečník, Petr Zajíček

Na obálce použita kresba Petra Tybitancla.

©Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, 2021

Texty © Barbora Nebeská, Petr Mašek

ISBN: 978-80-85033-98-4

OBSAH

Seznam zkratk	5
Úvod	6
Existující a fragmentárně dochované slezské zámecké knihovny	12
Katalog tisků vydaných do roku 1800	36
Katalog tisků vydaných po roce 1800	86
Litatura	94
Summary	98
Mapa – Zámecké knihovny ve Slezsku	99

^ Erb rodu Lichnowských,
kresba Petr Tybitancl

SEZNAM ZKRATEK

KNM – Knihovna Národního muzea

KNM4 – Knihovna Národního muzea, oddělení zámeckých knihoven

NKK – Národní kulturní komise

NPU – Národní památkový ústav

SPS – Státní památková správa

SSK – Slezská studijní knihovna

SSÚ – Slezský studijní ústav

SZM – Slezské zemské muzeum

ZAO – Zemský archiv v Opavě

Dotazník.

1	2	3	4	5
poř. čís.	název zámku/svozu/	datum svozu	jméno, kdo knihy přivezl, č.j.	poznámka
1	Bernartice			
2	Hanusovice	1947 - - 1949	Slezské museum v Opavě	
3	~~Hypocrite~~			nezjištěno
4	Stará Čirová Voda	- " -	- " -	
5	Třebevice ve Slezsku	- " -	- " -	
6	Horní Víkšteja	- " -	- " -	
7	Stěbeřice	- " -	- " -	
8	Hlavnice	- " -	- " -	
9	Jezdkovice	- " -	- " -	
10	Štáblevice	- " -	- " -	
11	Knihy, svezené v letech 1947 - 1949 z výše uvedených zámků Slezského			
12	museum v Opavě do hradeckého zámku, převzala a z Hradce ve dneš			
13	6. a 8. prosince 1951 odvezla Slezská studijní knihovna v Opavě, celkem			
14	1990 svazků, mezi tím dva balíčky hudebních; zda mezi zmíněným knihovním			
15	materiálem byly také knihy z Bernartice, nemůžeme zjistit;			
	Za Krajské světové středisko:			

Krajský národní výbor Opava
Správa zámku Hradec

1954

^ Agenda NKK, SPS a KNM4.

Úvod

„Není záhodné spoléhat na někoho cizího...“

Další zprávy o knihovně chybí. Zde stopy po knihovně končí. O obsahu knihovny nejsou žádné zprávy. Žádné stopy po knihovně se nedochovaly. Knihovna byla zlikvidována. Knihovna beze stop zmizela. Těžko si představit horší startovací pozici při počátku studia jakéhokoliv historického tématu. Je prvotní katastrofická představa, před kterou je badatel v podobných případech postaven, výzvou, nebo je honba za knižními fondy, pravděpodobně již dávno ztracenými v propadlišti dějin, jen ztrátou času?

V podobných situacích bývá tou nejlepší cestou vrátit se na začátek.¹ V našem případě tedy do května roku 1945, kdy po útěku či odsunu původních majitelů z řad šlechty začalo na objektech docházet jak k živelnému rabování, tak naopak i k živelným pokusům o záchranu umělecky a historicky hodnotného majetku. Pokusit se co možná nejvěrněji rekonstruovat vývoj událostí se však záhy ukáže, speciálně pro problematiku slezských zámeckých knihoven, jako téměř nemožné, či přinejmenším jako krajně komplikované. Zprávy o osudech těchto zámeckých knihoven mnohdy chybí nebo jsou útržkovité a vyznat se ve spleti organizační struktury institucí, organizací a komisí odpovědných za poválečnou péči o zámecké objekty a v nich uložené předměty není zcela jednoduché i z toho důvodu, že se jejich pravomoci mnohdy překrývaly.²

V květnu roku 1945 byl Zemským národním výborem v Praze a Českou národní radou zřízen Sekretariát pro evidenci a záchranu památek písemných, historických, uměleckých i přírodních. Prvotní starostí pracovníků sekretariátu bylo zajištění jednotlivých objektů.³ K této činnosti byli vyzýváni nejen regionální zaměstnanci z řad památkářů, muzejníků či učitelů, ale pomocí rozhlasu též místní nadšenci. Základní evidence byla dokončena v červnu roku 1945 a dalším dohledem nad mobiliárními fondy byly pověřeny instituce jako Národní muzeum či Národní a univerzitní knihovna. Koordinaci zabezpečovali tzv. pověřenci, kteří měli za úkol zajistit a případně distribuovat hmotný majetek do sbírek těchto institucí. Po krátkém působení Státního památkového úřadu převzalo odpovědnost Ministerstvo školství a osvěty, avšak evidentně v nedostatečné míře, jelikož činnost Státního památkového úřadu pokračovala i v průběhu roku 1946. Na objektech se zatím objevili tzv. národní správci jmenovaní Zemským národním výborem v Praze nebo Brně, jejichž úkolem bylo vytvoření inventářů a následně deponování všech cenných předmětů do jedné uzamykatelné místnosti, která měla být následně zapečetěna.⁴ O účinnosti všech těchto opatření ve Slezsku si čtenář může udělat představu, vrátí-li se k prvním řádkům tohoto textu.

Na našem území se do dnešních dnů dochovalo na 350 zámeckých knihoven.⁵ Ze všech těchto knihoven utrpěly největší ztráty právě ty slezské. Ve srovnání s Moravou, kde se na více než 230 zámčích

1 K rozptýlení knižních celků samozřejmě docházelo napříč staletími z nejruznějších důvodů (rozprodej samotnými majiteli, válečné události či aukce na počátku 20. století). Pro tento katalog je však stěžejní situace po roce 1945.

2 Podrobněji zde: SULŽENKO, Marcela – KOKEŠ, Luboš. Správní mechanismy přesunu knižních fondů v letech 1918–1954: odrazový můstek k výzkumu knižní proveniencí. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*. Praha: Národní muzeum, 2021, 66 (1–2), s. 4–26. Z problematiky slezských zámeckých knihoven je zde zmíněna jen zámecká knihovna Kravaře, která se na počátku 20. století měla v počtu 5 000 svazků nacházet na kravařském zámku (s. 10 zmíněné studie). Viz též: STROUHALOVÁ, Marcela. K pohybu knižních konfiškátů po roce 1945. *Knihovna: knihovnická revue*, 2017, 28(2), s. 5–19.

3 Současně vznikla tzv. Zajišťovací komise, která však působila převážně v severních a severovýchodních Čechách a její působení je spojeno s osobou Josefa Scheybala (1897–1967). Komise skončila svou činností v červenci roku 1945. UHLÍKOVÁ, Kristina. *Národní kulturní komise 1947–1951*. Praha: Artefactum, 2004, s. 20.

4 Tamtéž, s. 20–24.

5 Zaniklých knihoven je prozatím evidováno přibližně 500 a jejich počet se dále rozšiřuje.

dochovalo na 94 zámeckých knihoven,⁶ se zdá počet přeživších slezských zámeckých knihoven až tristní. Do dnešních dnů se v relativní celistvosti dochovaly jen zámecké knihovny Bruntál, Hradec nad Moravicí a s výhradami i Solca. Citelnější ztráty zaznamenaly knihovny z Bílé Vody, Bílého Potoka, Jánského Vrchu, Horního Víkštejna, Stěbořic a Ropice. Tímto výčet slezských zámeckých knihoven, které jsou dnes vedeny jako kulturní památky, končí. Otázkou je, proč tomu tak bylo?

Osudným rozhodnutím bylo svěření slezských zámeckých knihoven Národní kulturní komisí, která začala oficiálně působit roku 1947 na základě dohody s Národním pozemkovým fondem o převzetí a péči o zámecké knihovny,⁷ do opatrovnictví místním vědeckým institucím. Dle Agendy Knihovny Národního muzea, jež je složena z materiálů Národní kulturní komise a agendy Státní památkové správy⁸, s fondy nejčastěji manipuloval Slezský studijní ústav, který se utvářel na přelomu let 1945 a 1946 díky předchozímu úsilí několika generací buditelů a vlastivědných pracovníků z celého českého Slezska. Ústav vznikl nejprve na spolkové bázi jako protiva polských a německých vlivů. Čistě vlastenecká ideologie však byla po únorových událostech vystřídána ideologií komunistickou. Pozemštěním ústavu, o které tehdejší inteligence tolik usilovala, se sice vyřešila otázka financování, avšak za cenu poplatnosti komunistické propagandě, která nejvíce bojovala proti jakémukoliv projevu lokálního patriotismu, což se projevovalo mimo jiné i potlačováním samotného pojmu Slezsko.⁹ O zarytém nepřátelství k „buržoazní šlechtě“ netřeba dlouze hovořit. Konsekvence těchto událostí a postojů lze ostatně do jisté míry vysledovat i dnes. Slezský studijní ústav se roku 1948 stal součástí Zemského archivu v Opavě. Roku 1950 se opět osamostatnil a spadl pod správu Ministerstva školství a osvěty. Došlo též ke sloučení se Slezskou studijní knihovnou. Nově vzniklá instituce se poté roku 1958 transformovala ve Slezský ústav Československé akademie věd.¹⁰

Po druhé světové válce manipulovalo se slezskými zámeckými fondy též Slezské zemské muzeum, jež své základy stavělo na Gymnaziálním muzeu v Opavě. To vzniklo roku 1814 více méně z darů svých zakladatelů, údajně bez výrazného příspěví „feudálních protektorů“, jak příslušníky aristokracie nazval Josef Orlík ve svém příspěvku o historii této vlastenecké organizace ve sborníku 150 let Slezského muzea z roku 1964. Zároveň přiznává, že šlechtickým darům se muzeum „nemohlo zcela vyhnout“ a možná s notnou dávkou přemáhání doznává, že „ne všechny šlechtické dary byly bezcenné“. ¹¹ Z přírůstkových seznamů z let 1835–1848 jmenoval Orlík několik šlechtických jmen jako

6 Nejpříznivější situace je v Čechách, kde se dochovalo přibližně 246 zámeckých knihoven. *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa*. Band 2, Tschechische Republik, Schloßbibliotheken unter der Verwaltung des Nationalmuseums in Prag. Hildesheim : Olms-Weidmann, 1997. 309 s.

7 Zámecké knihovny byly do té doby formálně ve správě Národního pozemkového fondu, jelikož podléhaly dekretu ze dne 21. června 1945 a byly zkonfiskovány jako součást zemědělského majetku šlechty. *Agenda NKK, SPS a KNM4*. Uloženo v oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea.

8 Knihovna Národního muzea byla odbornou správou zámeckých knihoven pověřena výnosem ministerstva kultury z roku 1954. Rozhodnutí bylo po zrušení Státní památkové správy posvěceno instrukcí ministerstva školství a kultury z roku 1959. Interiérové knihovny byly tímto předány do správy organizací spravujících jednotlivé památkové objekty, zatímco tzv. svozové knihovny byly ponechány ve správě Knihovny Národního muzea. Nejvýraznější osobností zámeckých knihoven byl v té době Bohumír Lifka (1900–1987), zakladatel oddělení zámeckých knihoven, který se velkou měrou zasadil o zachování zámeckých fondů jako jednotlivých celků, což bylo rozhodnutí činící z českých zámeckých knihoven evropský unikát. Snaha byla též o ponechání těchto souborů v místech jejich vzniku. Tuto praxi však nebylo mnohdy možné zrealizovat, jelikož mnoho zámků spadalo do tzv. II. kategorie a nebylo počítáno s jejich kulturním využitím. MAŠEK, Petr – TURKOVÁ, Helga. *Zámecké, hradní a palácové knihovny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: k výstavě 50 let oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea 1954-2004*. Praha : Národní muzeum, 2004. s. [5].

9 KNAPIK, Jiří. *Slezský studijní ústav v Opavě 1945–1958: proměny vědeckého pracoviště v regionu*. Praha : Výzkumné centrum pro dějiny vědy, 2004, s. 13, 19–20, 56.

10 FICEK, Viktor. *Slezský ústav ČSAV v Opavě 1948–1968*. Ostrava : Profil, 1968. s. 50.

11 ORLÍK, Josef. Počátky Gymnaziálního muzea v Opavě. 150 let Slezského muzea. Opava : Krajské nakladatelství v Ostravě, 1964, s. 27.

podporovatelů muzea. Celkově je ale patrná snaha o bagatelizaci vlivu šlechty na tehdejší kulturní dění v Opavě.¹² S výjimkou odkazu Jana Karla hraběte Sobka (1784–1841), jenž knihovně daroval kromě finanční hotovosti též cennou knihovnu. Tento odkaz hodnotí J. Orlík jako „zvlášť významný“. ¹³ O darech slezské šlechty si dnes bohužel nelze udělat konkrétnější představu, jelikož v březnu roku 1945 došlo k požáru, který měl za následek téměř úplné zničení knihovny muzea. Pokud tedy budeme v následujících odstavcích hovořit, ve spojení se Slezským muzeem, o slezských zámeckých knihovnách, bude se vždy téměř s jistotou jednat o poválečné konfiskáty.¹⁴

Jedním z mála zdrojů o osudech slezských zámeckých knihoven je tedy zmíněná muzejní Agenda, díky které lze alespoň částečně rekonstruovat osudy vybraných slezských zámeckých knihoven či si udělat alespoň rámcovou představu o chaotické péči o knižní sbírky po roce 1945.

Dochoval se například dopis z 1. února roku 1950, v němž pracovník Krajského národního výboru v Ostravě informoval Národní kulturní komisi o knihovně v Hradci nad Moravicí. Sděloval, že knihovna „jest bezpečně a náležitě uchována a že vzhledem k předchozímu jednání je o její další odborné vedení dokonale postaráno.“ Dále uvedl, že knihovna bude „sloužiti účelům badatelským a studijním, v součinnosti se Slezskou studijní knihovnou v Opavě“ a žádal tímto o ponechání knihovny na místě. V odpovědi z 20. února 1950 bylo žádosti vyhověno, avšak za podmínek přesného určení ústavu, který ji měl převzít do správy, aby mohlo dojít k zákonnému svěření do depozitní správy. Dle rozhodnutí Národní kulturní komise mělo též dojít k „oddisponování“ určitého počtu svazků pro jiné odborné instituce, což byla v té době běžná praxe. Náhradou mělo být doplnění hradeckého knižního fondu o konfiskáty ze svezonych knih z jiných zámků, v té době již uskladněných na Hradci. O které knihovny se jednalo, se dozvídáme z dokumentu z 12. března 1952 adresovaného Krajským národním výborem Ministerstvu školství, věd a umění. Příložen byl vyplněný dotazník informující ministerstvo o převozu knih Slezským muzeem v Opavě do Hradce nad Moravicí, ke kterému mělo dojít v letech 1947–1949. Jednalo se o zámecké knihovny Hanušovice¹⁵, Stará (Dolní) Červená Voda, Třebovice, Horní Víkštejn, Stěbořice, Hlavnice, Jezdkovice¹⁶, Štáblovice, Linhartovy¹⁷, Kobylá a Velké Kuněčice.¹⁸ Z Hradce nad Moravicí je měla ve dnech 6. a 8. prosince 1951 odvézt Slezská studijní knihovna do Opavy. Sporný je převoz knih ze zámecké knihovny Bernartice. O případném transportu těchto knih nemělo Krajské středisko žádných zpráv a nebylo údajně schopné tuto skutečnost

12 Pochopení pro destruktivní politiku některých tehdejších kulturních pracovníků lze dnes hledat jen stěží. Zvláště myšlenkově zvrácenými se dnes mohou jevit výňatky ze zprávy vedoucího památkového referátu Národního pozemkového fondu Jaroslava Soukupa, který roku 1946 informuje patrně svého nadřízeného o průběhu zajišťování konfiskovaných hradů a zámků. Dle něj ztratila šlechta během několika generací zájem o kulturní život ve prospěch karet a jiných radovánek. A pokud došlo ke snaze o rozšiřování rodových knihoven, jednalo se až na výjimky o literaturu „zcela plytkou“, a tudíž bezcennou. Jako by tímto naznačoval, že se šlechta zpronevěřila odkazu svých předků a ztrátu majetku si vlastně zasloužila. Píše dokonce, že jí nejsme „opravdu, až na praskromné výjimky, zcela za nic vděční.“ UHLÍKOVÁ, Kristina. *Národní...*, s. 74–82.

13 ORLÍK, Josef. *Počátky...*, s. 33.

14 Otázky vyvolávají knihy opatřené exlibris historika umění a ředitele Slezského zemského muzea Edmunda Wilhelma Brauna (1870–1957), jímž jsou označeny některé svazky pocházející původně ze zámeckých knihoven. Způsob nabytí těchto svazků zatím čeká na vysvětlení.

15 V dokumentu z 16. srpna 1951 je zcela vágní oznámení o tom, že „jakási“ knihovna byla před několika lety v Hanušovicích převzata Slezským muzeem v Opavě. Jedná se však o knihovnu moravskou.

16 V dokumentu z 28. června 1951 se můžeme dočíst, že zámecká knihovna Jezdkovice byla převzata Slezskou studijní knihovnou roku 1946. Údajně však obsahovala jen bezcenné tisky, zejména beletrii. SSÚ však slibuje zaslat NKK reverz.

17 Z dokumentu z 8. listopadu 1951 však vyplývá, že dle sdělení Místního národního výboru se zámecká knihovna na zámku v Linhartovech nedochovala.

18 V dokumentu je přeskrtnuta jen zámecká knihovna Kyjovice. Z jiného dopisu vyplývá, že tato knihovna byla ze zámku odvezena Charitou Ostrava. Ta prozatím o současném uložení knihovny nemá žádné zprávy.

ověřit. Dále se z dopisu z 24. května 1951 dočítáme o pověření Slezské studijní knihovny k odvozu knih ze zámku Poruba u Svinova, Paskov, Kunov u Krnova, Nové Heřminovy¹⁹, Třebovice a Štáblovice. Zámecká knihovna Třebovice však figurovala i ve výše zmíněném dokumentu z března roku 1952, ze kterého vyplývá, že roku 1951 měla být knihovna již uložena na Hradci. Tuto skutečnost potvrzuje dopis z 16. srpna 1951 adresovaný Slezským studijním ústavem Národní kulturní komisi. O tomto torzu informovala též zpráva z 28. června 1951 a upřesňovala, že se jedná o knihy, které byly původně uloženy na třebovické faře. Současně bylo ve stejném odstavci upozorněno na další část třebovické zámecké knihovny, která měla být „již dříve“ odvezena Fondem národní obnovy do skladů v Hlučíně. Z výhledového plánu instalace knihoven na státních hradech a zámcích, který sestavila skupina pracovníků v knihovnách státních hradů a zámků z pověření Ministerstva školství a kultury je též patrné, že ještě roku 1958 byl dohled nad zachováním historických jader fondů slezských zámeckých knihoven uložených v opavské studijní knihovně pouze plánován. Výčet zde uložených knihoven zahrnuje navíc zámeckou knihovnu Velké Heraldice a opět je zmíněna i zámecká knihovna Bernartice, o které Krajské osvětové středisko nemělo povědomí již roku 1952. Při pročítání jednotlivých dokumentů tedy narážíme na jistou nahodilost a ne zcela jasnou informovanost o stavu slezských zámeckých knihoven a manipulaci s nimi. Příznačný je dokument, v němž se zástupce Národní kulturní komise dotazoval budoucího ředitele Slezského muzea v Opavě Lumíra Jisla (1921–1969) na zámeckou knihovnu Deštné a Dolní Životice. Dle „zjištění ve spisech byl požádán Nár. kult. komisí dr. Karel Černohorský, ředitel zemského muzea v Opavě, aby dal odvézt do naší sběrný v Bruntále hodnotné předměty ohrožené v zámcích: Dolní Životice, Kunovice a Nová Hůrka²⁰ na Krnovsku ve Slezsku. Je zřejmé, že úkol neprovedl – zejména nikoliv, pokud jde o knihy.“²¹ Následovala žádost o sdělení bližších adres uvedených zámků. Současně byla opět připojena poznámka o sběrně v Hradci nad Moravicí. Nově se, vedle již zmíněných knihoven, objevila zmínka o zámecké knihovně Vlčice. Tomuto dopisu předcházelo upozornění zaměstnankyně Národní kulturní komise Emy Charvátové²¹ o historicky cenných sbírkách v Deštné a Dolních Životicích, které měly být v nebezpečí. Trpce úsměvná je poznámka knihovního referenta Františka Chaloupky²² o tom, že „není záhodné spoléhat na někoho cizího, že věci za nás odveze, pak to dopadne takto – sebere to někdo jiný.“²³ Poznámka v připojeném dokumentu, ve kterém se píše, že byly patrně roku 1950 Slezským muzeem odvezeny pouze knihy z Bernartice a Staré (Dolní) Červené Vody pracovníci muzea Alenou Königovou do prozatímní sběrný Národní kulturní komise v Hradci nad Moravicí, je již definitivně matoucí, zvláště s přihlédnutím k již zmíněné skutečnosti, že o dva roky později byla zámecká knihovna Bernartice neznámá.²³

Na příkladu prozatím neobjeveného fondu Bernartice a torzálních Třebovic²⁴ byla nastíněna problematika a dobou podmíněná nesystémová práce v oblasti poválečné péče o knižní konfiskáty. Zámeckých objektů bylo po republice přibližně 500 a v prvních letech se počítalo se zachováním přibližně 50 objektů, které měly být pro svou stavební hodnotu a historický význam zachovány neporušené. Označovány byly jako tzv. objekty I. kategorie a udržovány byly na náklady státu. Ačkoliv

došlo následně k navýšení tohoto počtu, objektů II. kategorie bylo na skromný počet pracovníků zabývajících se knižními konfiskáty příliš. I z tohoto důvodů musela Národní kulturní komise přenechat dohled nad zachováním slezských fondů místním institucím, které však řešily stejný problém, a to nedostatek personálu a prostředků. Dne 28. června roku 1951 psal například Josef Svátek ze Slezského studijního ústavu knižnímu referentu Národní kulturní komise Františku Chaloupkovi: „...k provádění tohoto pověření jsme mohli přistoupit až tento týden, protože naše nákladní auto, určené ke svozu knih, bylo neschopné jízdy...“²⁵ Jinde se otálení s převozem a zabezpečením knih vysvětluje takto: „...zámeckou knihovnu z Paskova (uloženou ve Frýdku) jsme dosud nepřevezli, protože nebyl k dispozici nákladní automobil a zaměstnanci, určení k převzetí a k přepravě knihoven, mezi nimi i referent pro historii a vlastivědu, byli na brigádě v Ostravě-Kunčicích.“²⁵

Na mnoha místech si tak místní orgány poradily po svém, jak vyplývá ze zprávy²⁶ Bohumíra Lifky, ve které píše, že zcela v rozporu s nařízením Národní kulturní komise byly svozové knihovny nabídnuty pražskému antikvárnímu středisku, odkud si nejzávažnější exempláře vybrali němečtí antikváři Sauer & Perlestein a další. Nastíněná neprůhlednost a zmatky v přesunech jednotlivých knihoven tomuto živelnému rozkrádání a devastaci cenných uměleckých souborů samozřejmě nahrávala.

Jak již bylo výše uvedeno, ke dnešnímu dni je evidováno pouhých devět knihoven se statutem kulturní památky. V šesti případech jde ale již o pouhá torza původních souborů. Ze seznamů knih deponovaných ve 40. a na počátku 50. let na hradeckém zámku jsou v současné době ve správě státního zámku Hradec nad Moravicí torza dvou knihoven, a to Horního Víkštejna (Dubová) a Stěbořic. Z kapacitních důvodů jsou tyto svozy instalovány na zámku Raduň, kde se původní fond nedochoval.

Důležitým mezníkem byl též provenienční průzkum provedený v listopadu roku 2020 v knihovně Slezského zemského muzea, kde bylo identifikováno množství knih pocházejících ze zámeckých knihoven Deštné, Dolní Životice, Fulnek, Hošťálkovy, Kobylá, Kyjovice, Paskov, Štáblovice, Třebovice a Velké Hoštice. Knihy z bernartické knihovny ani z knihovny v Dolní (Staré) Červené Vodě zatím nalezeny nebyly. Stejně tak na své objevení možná čekají pozůstatky zámeckých fondů Brantice, Dobroslavice, Fulštejn, Hlavnice, Horní Heřmanice, Jezdkovice, Jindřichov, Kravaře, Linhartovy, Petříkovy, Poruba, Raduň, Slezské Rudoltice, Šenov, Velké Heraldice, Velké Kunčice a Vlčice, z nichž některé jsou sice zmiňovány v muzejní agendě, avšak hmotný doklad v podobě dochovaného exempláře zatím schází.

Velkým otazníkem a možno říci i příslibem jsou historické fondy nejrůznějších slezských institucí. S některými již proběhla předběžná komunikace a již dnes je známo, že se v jejich fondech exempláře pocházející ze slezských zámeckých knihoven nacházejí. Tento katalog lze tedy chápat jako výzvu či lépe řečeno jako prosbu o budoucí spolupráci na cestě znovuoobjevení pokladů slezských zámeckých biblioték a o jejich částečnou rehabilitaci.

Barbora Nebeská

19 O existenci zámeckých knihoven Kunov a Nové Heřminovy neexistují prozatím žádné další zprávy. Nezmiňuje je ani dostupná literatura.

20 Jedná se pravděpodobně o zámeckou knihovnu Nová Horka, tedy o knihovnu moravskou.

21 UHLÍKOVÁ, Kristina. *Národní...*, s. 223.

22 Tamtéž, s. 223.

23 Agenda... uchovává složky mnoha dalších slezských zámeckých knihoven, ale mnohdy jsou prázdné či jsou zprávy příliš mlhavé. Jde o následující knihovny: Albrechtice, Brantice, Dobroslavice, Hošťálkovy, Hlavnice, Hnojník, Horní Heřmanice, Chuchelná, Jindřichov, Velké Hoštice. Jejich konkrétním osudům, pokud jsou známé, se věnují jednotlivá hesla v katalogu.

24 Podobně by bylo možné se pokusit o nastínění manipulace s dalšími zámeckými knihovnami, které jsou v Agendě též zmiňovány (Paskov, Poruba, Velké Kunčice). Není to však v možnostech tohoto katalogu.

25 Agenda...

26 LIFKA, Bohumír. *Knihovna Karla Josefa a Vojtěcha Josefa hrabat Hodických ve Slezských Rudolticích. Strahovská knihovna. Praha : Památník národního písemnictví, roč. 9, (1974), s. 137.*

EXISTUJÍCÍ A FRAGMENTÁRNĚ DOCHOVANÉ SLEZSKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

< Johann von Welczeck (1878–1972),
foto NPU

> Rudolf Rittner (1869–1943),
foto NPU

ZÁMECKÁ KNIHOVNA BÍLÁ VODA (NĚM. WEISSWASSER²⁷)

Na zámku v Bílé Vodě se nashromáždila jen velmi malá sbírka knih,²⁸ jejichž majitelem byl převážně Johann hrabě Welczeck (1878–1972), poslední vlastník Bílé Vody, a jeho rodinní příslušníci. Hrabě Welczeck byl diplomat působící před první světovou válkou na německém zastupitelství v Chile, později v Budapešti, v Madridu a v Paříži.²⁹ V roce 1945 byl zámek Bílá Voda zkonfiskován. Dne 19. 4. 1950 odvezl knihovnu referent NKK na zámek do Velkých Losin, kde byl fond roku 1967 instalován. Následně byl roku 1974 vyhotoven lokální katalog fondu a v roce 2018 došlo k převozu knih do depozitáře KNM. Fond se skládá převážně z literatury první poloviny 20. století. Významnou část knihovny tvoří hispanika, vydávaná zvláště v Madridu, výjimečně i v Jižní Americe. Řada knih obsahuje autorské dedikace³⁰ hraběti Welczeckovi.³¹

ZÁMECKÁ KNIHOVNA BÍLÝ POTOK (NĚM. WEISSBACH³²)

Tato zámecká knihovna je spjata výhradně s osobou Rudolfa Rittnera (1869–1943), herce a režiséra, jenž proslul zejména jako interpret naturalistických dramát. Vynikal ve hrách věhlasného německého dramatika Gerharta Hauptmanna (1862–1946), nositele Nobelovy ceny za literaturu za rok 1912. Mnohé z jeho postav ztvárnil vůbec poprvé.³³ Skladba fondu odpovídá vazbě na svého jediného ma-

jitele. Převažují díla významných dramatiků, doplněná nevelkým počtem další prózy a poezie. Fond je provenienčně pestrý. Téměř v každé knize je možné nalézt vlastnický vpisec či dedikaci. Objevuje se též Rittnerova korespondence s majiteli či vydavateli. Speciální místo zaujímají dedikace slavného Hauptmanna či zakladatele německé nonsensové poezie Christiana Morgensterna (1871–1914). Od roku 2011 se fond v počtu 160 signatur nachází v depozitáři KNM.³⁴

A) ZÁMECKÁ KNIHOVNA BRUNTÁL (NĚM. FREUDENTHAL³⁵)

Zámek Bruntál je neodmyslitelně spjat s řádem německých rytířů, do jehož vlastnictví se panství dostalo po pobělohorské konfiskaci. Zámecká knihovna zde byla založena v 19. století, patrně za velmistra řádu arcivévody Antonína Viktora (1779–1835)³⁶. V době svého vzniku fond sestával z několika set svazků. Největšího rozvoje dosáhla knihovna péčí posledního velmistra, jímž se roku 1894 stal arcivévoda Evžen (1863–1954). Tento úspěšný vojevůdce, znalec umění a sběratel byl nositelem řady čestných vědeckých hodností a čestných doktorátů.³⁷ Právem byl považován za jednoho z nejvzdělanějších příslušníků habsburského domu. Po první světové válce se zasloužil o transformaci řádu na čistě církevní organizaci. Pět let po vzniku Československa se z politických důvodů vzdal

27 LUSTIG, Rudolf. *Schematismus velkostatků v zemi Moravskoslezské*. Praha, [1935], s. 376.

28 V současnosti obsahuje fond necelých 300 svazků.

29 NEBESKÁ, Barbora – KRYŠTŮFEK, Jan – MAŠEK, Petr. Zámecká knihovna Bílá Voda. *Časopis Společnosti přátel starožitností*, roč. 128, č. 4 (2020), s. 29–35. V tisku.

30 V *nejhlubší úctě*. *Katalog výstavy*. České Budějovice : NPU, 2021, s. 61.

31 *Agenda...*

32 LUSTIG, Rudolf. *Schematismus...*, s. 241.

33 K jeho životu a kariéře více: TUNKOVÁ, Jana. Rudolf Ritter v Olomouci: Počátky kariéry předního německého herce v olomouckém Královském městském divadle. *Divadelní revue*, roč. 23, č. 1 (2012), s. 122–130. Důležitým pramenem k poznání osobnosti herce Rittnera je též literární a obrazová pozůstalost, včetně deníkových záznamů, uložená ve Státním okresním archivu Jeseník. GROWKA, Květoslav. *Rittner Rudolf 1879–1944 (1968)*. Inventář. Státní okresní archiv Jeseník, č. ev. listu NAD: 262.

34 Osudy zámecké knihovny Bílý Potok bezprostředně po roce 1945 lze jen odhadovat. Pravděpodobně je rozptýlení části knihovního fondu místními obyvateli. Následně byly knihy deponovány na zámku v Rájci nad Svitavou a posléze na zámku Velké Losiny. Existuje však disproporce v počtu uváděných svazků, kterou není možné uspokojivě vysvětlit. Současný počet 160 svazků však představuje přibližně třetinu původního fondu. NĚMEČEK, Radim. *Knihovna Bílý potok*. *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie*, roč. 57, č. 1–2 (2012), s. 13–16.

35 HOSÁK, Ladislav. *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha : Academia, 2004, s. 848.

36 Knihovna arcivévody Antonína Viktora (1779–1835) byla patrně po nástupu arcivévody Evžena odvezena na hrad Sovinec. V současné době se sovinecký fond nachází v depozitáři Muzea v Bruntále.

37 *Arcivévoda Evžen Habsburský (1863–1954) : velmistr Řádu německých rytířů*. Sovinec. [Olomouc] : Esmedia, 2005, s. 21.

< Arcivévoda Evžen (1863–1954),
foto NPU

funkce velmistra. Proběhl též spor o majetek, jenž po soudním sporu vyšel ve prospěch řádu.³⁸ Roku 1938 byl nacistickými úřady řád německých rytířů zrušen a veškerý jeho majetek zkonfiskován. Po skončení druhé světové války převzal majetek československý stát.³⁹ Počet svazků v bruntálské knihovně přesahoval za arcivévody Evžena dle odhadů 20 000 knih.⁴⁰ I v současné době nese fond svým rozsahem ve Slezsku prvenství. Výrazná většina knih je označena Evženovým exlibris. Jedná se o reprodukci kresby vídeňského dvorního malíře a tvůrce exlibris Ernsta Augusta Krahla (1858–1926).⁴¹ Vyskytuje se ve třech variantách. Na komturském kříži řádu německých rytířů ve vavřínovém věnci je umístěn habsburský erb s textem: „Eugen Ertzhertzog zu Oesterreich“. Kromě exlibris se na titulních listech objevuje i razítko s textem: „ERZHERZOG EUGEN“. Dále jsou knihy označeny též rukopisně doplněným signaturním štítkem.⁴² Z obsahového hlediska lze upozornit na rozsáhlý soubor militarií, sbírku uměleckých publikací, knihy věnující se habsburské dynastii či pravděpodobně nejrozsáhlejší sbírku tyrolian na našem území.

38 Arcivévoda Evžen..., s. 138–142.

39 ADAM, Petr. *Řád německých rytířů a jeho působení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Libri, 2005, s. 164, 192–195.

40 Arcivévoda Evžen..., s. 19.

41 EVŽEN HABSBURSKÝ, ARCIVÉVODA, 1863–1954. PROVENIO. *Databáze vlastníků knih* [online]. Knihovna Národního muzea [cit. 7. 6. 2021]. Dostupné z: <https://provenio.net/records/50bf4abc-3bf8-440d-8a3e-5ee001a871dd>.

42 Knihovna přestala být doplňována po abdikaci arcivévody Evžena. V roce 1949 byla instalována v původních regálech a místnostech. Z důvodu předání zámku do majetku Místního národního výboru došlo o rok později k převozu fondu na zámek Lednice. Celistvost knihovny byla narušena výběrem knih pro Univerzitu v Bratislavě. Bruntálské knihy uchovává také fond Distribuční středisko (KNM, depozitář Terežín), což svědčí o záměru redistribuovat vybrané knihy do vědeckých institucí. Několik exemplářů bylo též zjištěno v ZAO. V devadesátých letech byla knihovna reinstalována v prostorách bruntálského zámku. V současné době není vyhotoven spolehlivý katalog, přesto lze učinit alespoň rámcové zhodnocení ztrát, ke kterým došlo během let. *Agenda...*

^ Současný stav zámku Deštné, foto NPU

B) ZÁMECKÁ KNIHOVNA DEŠTNÉ (NĚM. DORFTESCHEN⁴³)

Panství Deštné vlastnil na přelomu 17. a 18. století příseďící olomouckého biskupského soudu Karel Ferdinand Scherz († 1724).⁴⁴ Tento právník a historik proslul především jako autor díla *Magia posthuma* pojednávajícího o vampyrismu.⁴⁵ Do rukou hrabat Renardů přešel tehdy již zanedbaný barokní zámek v roce 1761. Nákladná rekonstrukce zapříčinila zadlužení nového majitele generála Andrease Renarda (1721–1800) natolik, že neváhal neúměrně přetěžovat své poddané, za což si vysloužil nejednu stížnost.⁴⁶ Rodová knihovna údajně obsahovala značné množství polonik a dle zpráv NKK též cenný soubor silesiak. Opatřena byla heraldickým exlibris s textem: „e Bibliotheca Andree Comitit Renard“, signovaným zvratně: „C. F. Holtzmann del. et fecit 1769“.⁴⁷ Po válce⁴⁸ požádal SSU v Opavě o převzetí tohoto celku. Dle agendy NKK se tak skutečně stalo, avšak v následujících letech přesto došlo k rozptýlení knihovny.⁴⁹ V současné době se v historickém fondu SZM nachází necelé dvě desítky titulů nesoucí zmíněné heraldické exlibris. Ze Scherzova vlastnictví uchovává knihovna SZM minimálně jeden svazek s jeho rukopisným podpisem. Určitý počet svazků ze Scherzovy knihovny

43 LUSTIG, Rudolf. *Schematismus...*, s. 284.

44 MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti. Díl II, N–Ž*. Praha : Argo, 2010, s. 225.

45 MAIELLO, Giuseppe. *Racionalismus Karla Ferdinanda Schertze a Magia posthuma (Karl Ferdinand Schertze's Rationalism and Magia posthuma)*. *Slavica litteraria*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, vol. 15, No 2, p. 215–222.

46 *Biografický slovník Slezska a Severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava : Ostravská univerzita, 2018.

47 LIFKA, Bohumír. *Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900*. Praha : Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, 1980, s. 179.

48 Zámek byl zkonfiskován poslednímu soukromému majiteli Josefu Mohrovi, jenž panství vlastnil od roku 1936. VOJTAL, Petr. *Zámek v Deštném. Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis*. C 2. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie, 1995, s. 170–177.

49 *Agenda...*

< Grigorij Razumovský (1759–1837),
foto NPU

> Kamilo Razumovský (1852–1917),
foto NPU

přešel pravděpodobně po jeho smrti též do majetku opavských minoritů od sv. Ducha.⁵⁰ O této skutečnosti svědčí provenienční vpisek: „Bibliothecae Oppaviensis ad S. Spiritum“, nacházející se taktéž na titulní straně téhož tisku.

C) ZÁMECKÁ KNIHOVNA DOLNÍ ŽIVOTICE (NĚM. SCHÖNSTEIN⁵¹)

Osudy zámecké knihovny Dolní Životice se začaly psát roku 1659, kdy rod Mošovských z Moravčí na prodal dolnožitovické panství Orlíkům z Laziska. Roku 1721 došlo k přestavbě stávající tvrze na barokní zámek, rod se též zasloužil o zřízení okrasného sadu francouzského stylu. Zadlužení vedlo Orlíky z Laziska k odprodeji majetku Janu hraběti Larisch-Mönnichovi (1766–1820).⁵² Do vlastnictví Larisch-Mönnichů přešla i vědecká knihovna, kterou na zámku uložil Karel František Alexander hrabě Orlík z Laziska (1694–1770). Tento vzdělaný aristokrat a cestovatel působil dlouhá léta ve státních správních a soudních úřadech. Do hraběcího stavu byl povýšen roku 1753, a přestože měl celkem pět synů, rod počátkem 19. století vymřel po meči.⁵³ Orlíkové se patrně snažili vybudovat encyklopedickou knihovnu bez oborového vyhranění. Nejčastějším tématem byla historie a politika. Četně se vyskytovala díla antických autorů a díla právníká. Nechyběla dobová beletrie a po-

ezie. Poměrně často se objevovaly též gramatiky a jazykové slovníky. Dnes je tato sbírka čítající okolo 250 bibliografických jednotek integrální součástí larich-mönnichovské knihovny Solca.⁵⁴ → K) Kromě tohoto fragmentu byly v historickém fondu knihovny SZM identifikovány tisky s fialovým oválným či textovým razítkem: „Bibliothek Schönstein“. Toto razítko je pravděpodobně pojátkem s posledními majiteli zámku, jimiž byli příslušníci rodu Razumovských z Wigsteinu. Příslušníci tohoto původně ukrajinského rodu označovali své knihy též moderně pojatým⁵⁵ exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS, EX LIBRIS RAZOUOMOVSKY“. Signatura s iniciálami: „A. Z.“ značí opavského grafika Adolfa Zdrázilu (1868–1942). Literárně činným byl Grigorij Razumovský (1759–1837), geolog vyznávající teorii neptunismu⁵⁶, člen švédské i ruské akademie věd a od roku 1810 majitel panství Český Rudolec.⁵⁷ Dolní Životice zakoupil Grigorijův syn Kamilo Razumovský (1852–1917) roku 1897 s cílem učinit z panství své nové rodové sídlo. Důvodem snad mohla být výhodnější poloha a blízkost Dolních Životic k zemskému hlavnímu městu Opavě.⁵⁸ Původně rod sídlil na zámku Horní Víkštejn, který se nachází v osadě Dubová. → D)

50 Část knihovny opavských minoritů získal knížecí rod Paarů a integroval ji do své sbírky v Bechyni. MAŠEK, Petr. Zámecká knihovna Bechyně. *Cour d' honneur*, č. 3, 1999, s. 52–53.

51 HOSÁK, Ladislav. *Historický...*, s. 725–726.

52 *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. (II), Severní Morava*. Praha: Svoboda, 1983, s. 59–60.

53 MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody... II*, s. 40; KUBICA, Michal. Deputování stavů Opavsko-krnovského knížectví na slezském veřejném konventu v druhé polovině 18. století. In: *Slezský sborník*, roč. CXVII, č. 2, 2019, s. 19–20.

54 Existuje též katalog knihovny z roku 1790, jenž je uchován v ZAO. *Velkostatek Dolní Životice*, NAD: 176...

55 LIFKA, Bohumír. *Exlibris...*, s. 180.

56 Neptunisté věřili, že veškeré horniny na Zemi vznikly krystalizací minerálů v zemských proceánech. HOOYKAAS, R. *Catastrophism in geology, its scientific character in relation to actualism and uniformitarianism*. Amsterdam: North-Holland, 1970, s. 13–15; LYELL, Charles. *Principles of Geology. Volume I*. Chicago: The University of Chicago Press, 1990, s. 55–74.

57 ROSOVÁ, Romana. *Razumovští a jejich stopy na Opavsku*. Opava: Za Opavu, 2015, s. 11–12.

58 Tamtéž, s. 21–22, 55.

D) ZÁMECKÁ KNIHOVNA DUBOVÁ / HORNÍ VIKŠTEJN⁵⁹ (NĚM. OBER-WIGSTEIN⁶⁰)

Osada Horní Vikštejn vděčila za svůj název nadmořské výšce⁶¹, která převyšuje i nedaleký, v druhé polovině 18. století již definitivně opuštěný hrad Vikštejn.⁶² Roku 1844 zakoupil zámek hrabě Kamil Razumovský (1852–1917), jenž se svými stavebními donacemi a společenskými aktivitami stal v očích místních obyvatel téměř legendárním. Jelikož rod v době Kamilova dospívání nevlastnil v zemi žádné panství, rozhodl se tento absolvent Tereziánské akademie ve Vídni ke službě ve státní sféře. Působil jako okresní komisař při moravském místodržitelství v Brně a poté zastával post komisaře a vicesekretáře na Ministerstvu vnitra. Až díky bohatému věnu své ženy Marie Wienerové z Weltenu (1856–1936) a dědictví po tchánovi si mohl dovolit službu opustit a zakoupit panství Horní Vikštejn. V dalších letech se jeho majetek rozrostl o Melč (1888), Vítkov (1896), Jánské Koupele (1896) a Dolní Životice (1897)⁶³ → C). Dnešní fragment knihovny, uložený na zámku Raduň, obsahuje pouhých 24 bibliografických jednotek. Označeny jsou modrým razítkem: „WIGSTEIN“. Jde převážně o francouzské tisky z 18. století, často historická díla.

^ Zámek Fulnek, foto NPU

59 Název Horní Vikštejn si obec udržela až do roku 1945, poté byla přejmenována na Dubovou.

60 LUSTIG, Rudolf. Schematismus..., s. 276–277.

61 Viz: <https://www.google.com/intl/cs/earth/>.

62 Hrad, zámky... II., s. 275.

63 ROSOVÁ, Romana. Razumovští..., s. 21–22.

^ Zámek Hnojník

E) ZÁMECKÁ KNIHOVNA FULNEK (NĚM. FULNEK⁶⁴)

Příslušníci rodu z Wrba a Freudenthalu pocházeli ze staré slezské rodiny, zastávali významné posty u dvora a není tedy pochyb, že na svém panství ve Fulneku shromažďovali zámeckou knihovnu. S jistotou lze jako budovatele knižní sbírky identifikovat posledního majitele Fulneku Josefa Václava hraběte z Wrba a Freudenthalu (1738–1819), jehož rukopisný podpis byl nalezen na více než stovce titulů uložených v knihovně SZM. Tento člen rodu se správy majetku ujal v roce 1761. Podobně jako jeho předchůdci nedokázal panství uspokojivě spravovat, což vedlo k neúměrnému zadlužení. Na vině byla patrně častá nepřítomnost hraběte, jeho rozmařilý způsob života a do značné míry též válečné události a časté obsazení zámku vojáky.⁶⁵

ZÁMECKÁ KNIHOVNA HNOJNÍK (NĚM. HNOJNİK⁶⁶)

Knižní sbírku na zámku Hnojník budoval prastarý slezský rod svobodných pánů Beesů z Chrostiny. Spřízněni byli například s rodem Saint Genois d'Aneaucourt → I) či Mattencloit → J). Fond čítal na 750 svazků a součástí sbírky byl též fragment knihovny Vaneckých z Jemničky, identifikován byl navíc jeden tisk z vlastnictví Martina Halamy z Jičína.⁶⁷ Roku 1945 byla knihovna zabavena a po

64 TITTEL, Ignaz. Schematismus und Statistik des Grossgrundbesitzes, der landwirth. Industrien und landwirth. Lehranstalten in der Markgrafschaft Mähren und im Herzogtume Schlesien. Prag : Springer, 1905, s. 5.

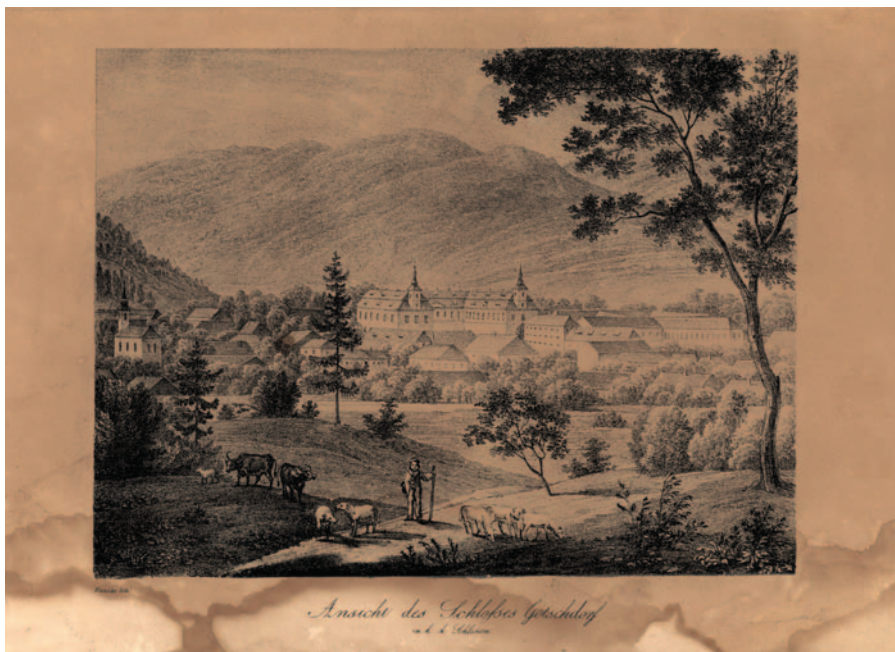
65 Hrad, zámky..., s. 69–71; HOSÁK, Ladislav. Historický..., s. 688–691.

66 Hnojník (okres Frýdek-Místek) [online]. Bibliografie dějin Českých zemí, [cit. 27. 5. 2021]. Dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/records/669e10a9-36eb-40d6-9bob-ade297a7619?locale=cs>.

67 Po druhé světové válce poskytl zámek Hnojník také útočiště těšínské knihovně učeného jezuita Jana Leopolda Šeršnika (1747–1814), která se později vrátila zpět do polské části Těšína.

^ Současný stav zámku Hošťálkovy, foto NPU

^ Zámek Hošťálkovy, foto NPU

roce 1949 převezena na zámek Šternberk. Zde došlo omylem ke smísení s fondem Potštát. Specifikem beesovské sbírky je skandinávská literatura, jež se do fondu dostala díky sňatku Anny Beesové (1849–1901) se Sophusem hrabětem Danneskiold-Samsøe († 1875).⁶⁸

F) ZÁMECKÁ KNIHOVNA HOŠŤÁLKOVY (NĚM. GOTSCHDORF⁶⁹)

Knihovnu na zámku Hošťálkovy prokazatelně budovaly dva šlechtické rody, a to Skrbenští z Hříštně a hraběcí rod Arco. Existenci knižní sbírky Skrbenských z Hříštně dokládá dnes jen katalog knihovny z roku 1786. V té době byl majitelem panství Karel Traugott Skrbenský z Hříštně (1716–1790), za něhož se z Hošťálkov stalo kulturní a společenské centrum slezské šlechty. Vynikající pověst měla především místní kapela.⁷⁰ Jako kapelník a komorník zde působil tehdy významný slezský skladatel Josef Puschmann (1738–1794). Hošťálkovy se ve vlastnictví Skrbenských udržely až do roku 1831, kdy byly pro dluhy prodány Karlu hraběti Strachwitzovi (1770–1837). Nedlouho poté přešly sňatkem Antonie hraběnky Strachwitzové (1808–1873) do vlastnictví hrabat Arco. V držení tohoto rodu zůstaly Hošťálkovy až do roku 1945.⁷¹ Knihovnu hrabat Arco měl počátkem padesátých let převzt SSU na blíže neznámé místo.⁷² Knihovna byla minimálně částečně rozptýlena a blíže neurčitelný počet svazků byl vysledován v antikvariátech. Národní knihovna takto získala například soubor rukopisných genealogických vývodů. V SZM byla identifikována necelá desítka svazků s provenienční stopou po hrabatech Arco. Jedná se o nalepené výstřižky z tištěných adres docházejícího deníku s textem: „Graf von Arco, Schloß Gotschdorf“ či „Herrn Grafen Karl Arco Gottschdorf“.⁷³

G) ZÁMECKÁ KNIHOVNA HRADEC NAD MORAVICÍ (NĚM. GRÄTZ⁷⁴)

Historie zámecké knihovny v Hradci nad Moravicí, druhé největší z dochovaných slezských knihoven, je nedílně spjata s rodem Lichnowských z Woschütz, v jehož vlastnictví bylo panství od roku 1777. Ve srovnání s jinými zámeckými knihovnami je hradecká v jistém ohledu netypická. Chronologická stavba fondu neodpovídá běžnému schématu známému z jiných zámeckých knihoven, což vede k předpokladu, že knihovna utrpěla při požáru, který zámek zachvátil roku 1796. Ve fondu je tak zastoupen přiměřený počet prvotisků, nadstandardní počet tisků 16. století, zatímco tisky 17. století reprezentuje necelých 90 svazků. Tisky 18. a 19. století se naopak vyskytují v hojně míře. Vysvětlením je cílený sběratelský záměr orientovaný na tisky 16. století. Jde zejména o výjimečnou sbírku takzvaných *aldinek*, tedy tisků vzešlých z tiskárny Alda Manutia (1449–1515), kterou provozoval on a jeho potomci v Benátkách v letech 1494–1595.⁷⁵ Významnou a nejviditelnější představitelkou rodu Lichnowských byla bezesporu Mechtilda kněžna Lichnowská, rozená Arco-Zinneberg

68 Agenda... ; ANTONÍN, Luboš. Knihovny na zámku Šternberk. Zprávy vlastivědného muzea v Olomouci. Olomouc, č. 276, 1998, s. 19–27.

69 LUSTIG, Rudolf. Schematismus..., s. 101.

70 Hrad, zámky..., s. 83–84; MAŠEK, Petr. Šlechtické... II, s. 281.

71 MAŠEK, Petr. Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti. Díl I, A–M. Praha : Argo, 2008, s. 30.

72 Agenda... ; TUREK TUREK, Adolf. Státní archiv v Opavě: průvodce po archivních fondech. Svazek 2. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra v Praze, 1959, s. 61.

73 Agenda...; LIFKA, Bohumír. Exlibris..., s. 179.

74 HOSÁK, Ladislav. Historický..., s. 767.

75 Typografické poklady ze sbírek Lichnowských. Katalog výstavy. Ostrava : NPU, 2015, 63 s.; o knihovně též: JUNG, Jiří. Lichnovští z Voštic a jejich sběratelské a stavební aktivity v letech 1848–1928. Ostrava : Ostravská univerzita, 2017, 303 s.

< Mechtilda Lichnowská
(1879–1958), foto NPU

(1879–1958), manželka diplomata Karla Maxe knížete Lichnowského (1860–1928), spisovatelka tvořící v duchu expresionismu, aktivní v uměleckých kruzích, jež je ve fondu reprezentována výtisky svých románů. Přátelství ji pojilo například s Karlem Krausem (1874–1936), do jehož časopisu *Die Fackel* přispívala svými karikaturami, či baronkou Sidonií Nádhernou (1885–1950), majitelkou zámku Vrchotovy Janovice, o které napsala povídku: „Der Zeichner“.⁷⁶

ZÁMECKÁ KNIHOVNA JÁNSKÝ VRCH – JAVORNÍK (NĚM. JOHANNISBERG – JAUERNIG⁷⁷)

Vratislavským biskupům náležel zámek přibližně od poloviny 14. století do roku 1963, kdy přešel do majetku československého státu. Na významu nabyl Jánský Vrch kupříkladu za působení vratislavského biskupa Gotharda Filipa hraběte Schaffgotsche (1747–1795), který roku 1769 povolal na zámek skladatele Karla Ditterse z Dittersdorfu (1739–1799). Biskup vynikajícímu hudebníkovi dopomohl k získání šlechtického titulu. Na oplátku se mohl pyšnit zásluhou o vznik hudebního centra evropského významu.⁷⁸ Lze předpokládat, že na zámku vznikla rozsáhlejší knihovna, její osudy však nejsou známy. Místní fond dnes čítá celkem 104 svazků. Jedná se převážně o německou literaturu z přelomu 19. a 20. století.

76 Další zámeckou knihovnou složenou z velké části z knih posledních majitelů z rodu Lichnowských je i zámecká knihovna Chuchelná, která je v současné době uložena na zámku Raduň. Viz NEBESKÁ, Barbora. *Provenienční a obsahový průzkum zámecké knihovny Chuchelná*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.

77 LUSTIG, Rudolf. *Schematismus...*, s. 341.

78 Hradý, *zámky...*, s. 108–110.

^ Zámek Jánský Vrch, foto NPU

H) ZÁMECKÁ KNIHOVNA KOBYLÁ (NĚM. JUNGFERNDORF⁷⁹)

Zámek Kobylá získal v druhé polovině 18. století Jan Arnošt ze Skal a Groß-Ellgutu (1742–1813), krajský komisař v Uničově, pocházející ze staré slezské šlechtické rodiny. V majetku tohoto rodu zůstal zámek do roku 1945, kdy byl zkonfiskován. Knihovnu mělo podle agendy NKK odvézt Slezské muzeum, ale pravděpodobně k tomu nedošlo a mělo se za to, že se žádné stopy po knihovně nedochovaly. Minimálně jeden svazek odkazující na rod ze Skal se však nachází v knihovně SZM. Jedná se o exemplář s rukopisným vpiskem: „J E v Skal“, jenž snad může být přisouzen výše zmíněnému nabyvateli panství Janu Arnoštu ze Skal a Groß-Ellgutu.⁸⁰

CH) ZÁMECKÁ KNIHOVNA KYJOVICE (NĚM. KYJOWITZ⁸¹)

Majitelem panství Kyjovice se na počátku 19. století stal Arnošt August hrabě von Falkenhayn (1754–1841). V držení pokračoval jeho syn Theodor (1811–1887), krajský komisař v Opavě, prezident opavského zemědělského spolku a poslanec slezského sněmu.⁸² Sňatkem Theodorovy dcery Berty hraběnky von Falkenhayn (1844–1916) s Friedrichem hrabětem Stolberg-Stolberg (1836–1904) pře-

79 LUSTIG, Rudolf. *Schematismus...*, s. 331–332.

80 MAŠEK, Petr. *Šlechtické...* II, s. 279.

81 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 335.

82 MAŠEK, Petr. *Šlechtické...* I, s. 223.

^ Zámek Kobylá, foto NPU

^ Zámek Kyjovice, foto Ladín

šel zámek do majetku tohoto rodu.⁸³ Poválečný osud knihovny je velmi nejasný. Ještě v roce 1951 se snad nacházela na zámku v Kyjovicích, ale o rok později konstatuje SSÚ, že o knihovně „nezískal žádnou zprávu“.⁸⁴ Zámek i knihovnu údajně převzala Charita Ostrava, která měla SSÚ sdělit, kam byla knihovna převezena. K tomu ale pravděpodobně nedošlo.⁸⁵ V současné době se v knihovně SZM nachází vedle exemplářů opatřených heraldickým exlibris Otty hraběte Stolberg-Stolberg (1888–1945) → I) i jeden svazek s rukopisným vpiskem: „Ulrica Falckenhayn 1791“.⁸⁶ Jedná se o sestru zmíněného prvního majitele Kyjovic z rodu Falckenhayn, Arnošta Augusta (1754–1841). Současně

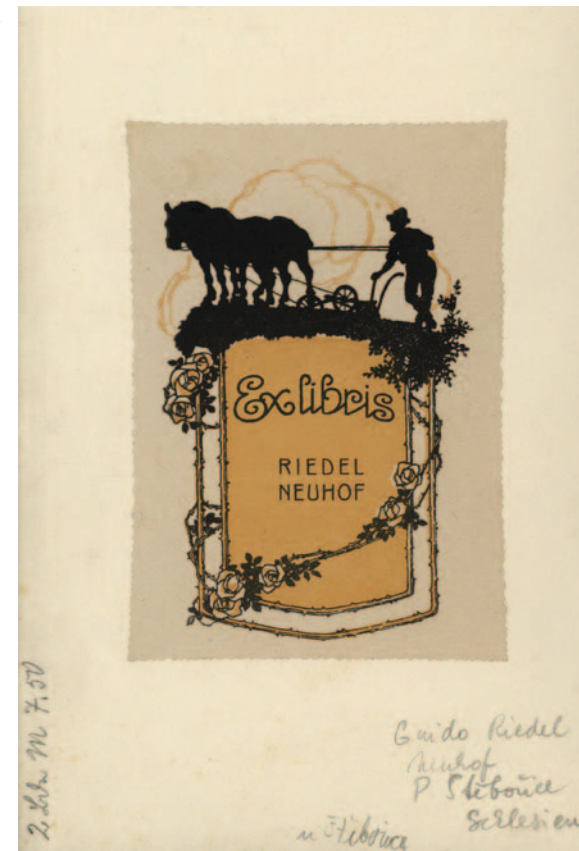
83 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 319.

84 ZAO uchovává katalog této knihovny z roku 1892. *Urbář panství Kyjovice...* inv. č. 67, sig. /21/.

85 *Agenda...*

86 Maria Ulrike Lazansky von Bukowa, rozená von Falckenhayn (1765–1852).

> Exlibris Quido Riedela
(1878–1946)

byl identifikován další svazek mající souvislost s tímto rodem. Jedná se o knihu obsahující exlibris s textem: „Charles Kollonitz“, jenž dokládá vlastnictví tohoto tisku Ulříčiným strýcem Karlem Josefem Kollonitzem z Kollegrádu (1730–1804).⁸⁷

ZÁMECKÁ KNIHOVNA NOVÝ DVŮR (NĚM. NEUHOF⁸⁸)

Posledním majitelem zámku se na počátku 20. století stal statkář Quido Riedel (1878–1946). O osudech knihovny se mnoho neví. Ani agenda NKK ji nezmiňuje. Byla pravděpodobně zlikvidována v 50. letech a jediným pozůstatkem je několik exemplářů exlibris s textem: „Ex libris Riedel Neuhoft“ s vyobrazením sedláka orajícího pluhem s koňmi. Byly nalezeny v Muzeu knihy ve Žďáře nad Sázavou.⁸⁹

87 KOLLONITZ Z KOLLEGRÁDU, KAREL, HRABĚ, 1730–1804. PROVENIO. *Databáze vlastníků knih* [online]. Knihovna Národního muzea [cit. 7. 6. 2021]. Dostupné z: <https://provenio.net/records/88ff59c4-3414-45b6-91c2-70982aa7db4e>.

88 HOSÁK, Ladislav. *Historický...*, s. 762.

89 *Agenda...*

^ Zámek Paskov, foto NPU

I) ZÁMECKÁ KNIHOVNA PASKOV (NĚM. PASKAU⁹⁰)

Tři šlechtické rody budovaly na zámku v Paskově své knihovny. Z rodu Mittrowských z Mitrowitz a Nemysse pocházel Josef František Antonín (1733–1808), vojevůdce, ale zároveň osvícenec přátelící se s významnými filozofy své doby. Poslední roky svého života prožil na zámku Paskov,⁹¹ kde uchovával svou nevelkou, 604 svazků čítající oborovou knihovnu, orientovanou z velké části na filozofii a historii. Sbírkou odkázal svému bratranci Antonínu Bedřichu hraběti Mittrowskému z Nemysse (1770–1842), jenž ji dále rozšiřoval na svém panství v Loučné nad Desnou. Potomek Antonína Bedřicha však panství i s knihovnou prodal roku 1842 průmyslnické rodině Kleinů z Wisenbergu. Od nich ji roku 1901 zakoupilo město Brno. V současné době se knihovna Mitrowských nachází v Archivu města Brna.⁹² Druhým rodem, jenž se měl na zámku v Paskově věnovat budování knihovního fondu, byl hraběcí rod Saint Genois d'Aneaucourt. Svědčí o tom alespoň zmínka Ch. d'Elverta, jenž knihovnu charakterizuje jako „četnou a vybranou“.⁹³ Roku 1880 koupil Paskov zeť Mořice Saint Genois d'Aneaucourt (1816–1886) Günther hrabě Stolberg-Stolberg (1845–1926). Tento původně durynský

90 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 335.

91 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... I*, s. 646–647; SAHEB, Jan. *Dějiny Paskova*. Ostrava: Montanex, 2017, s. 207.

92 ČECHOVÁ, Briana. *Mitrovští z Nemyše a jejich knihovna v Loučné nad Desnou*. Diplomová práce. Praha: FFUK, 1993, s. 21–22, 29.

93 d'Elvert, Christian. *Die Bibliotheken und andern wissenschaftlichen, Kunst- und Alterthums-Sammlungen in Mähren und österreichisch Schlesien. Schriften der historisch-statistischen Sektion der k. k. mähr. schles. Gesellschaft des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde*. III. Brünn: R. Rohrer's Erben, 1852, s. 119.

^ Alois Spens-Booden (1835–1919), foto NPU

^ Amand Küenburg (1809–1886), foto NPU

rod se tak stal posledním budovatelem zámecké knihovny na Paskově. Za posledního majitele zámku Otty hraběte von Stolberg-Stolberg (1888–1945) byla knihovna v počtu cca 2000 svazků zkatalogizována známým knihovníkem Leopoldem Noppem (1859–1937).⁹⁴ Dle Agendy KNM měla být poté převezena do archivu ve Frýdku-Místku a odtud ji měl převzít SSÚ a deponovat ji ve skladu SSK. V současnosti byly v SZM dohledány přibližně čtyři desítky tisků s heraldickým exlibris posledního majitele Paskova Otty hraběte Stolberg-Stolberg (1888–1945) a jeden svazek s divadelně laděným exlibris s textem: „EX LIBRIS FRITZ STOLBERG“, jehož vlastníkem byl pravděpodobně Ottův bratr Friedrich hrabě Stolberg-Stolberg (1883–1975). Další, doposud však blíže neidentifikované svazky se nachází též v ZAO.

J) ZÁMECKÁ KNIHOVNA ROPICE (NĚM. ROPPITZ⁹⁵)

Zámecká knihovna Ropice⁹⁶ je v současné době uložena v Muzeu Těšínska, kam byla deponována roku 1954, tedy devět let po konfiskaci panství. Vedle tohoto celku bylo v knihovně SZM identifikováno přibližně sedm titulů, které pravděpodobně pocházejí z ropické zámecké knihovny. Jedná se v první řadě o knihy označené stylizovaným heraldickým aliančním exlibris s erby rodu Küenburgů a Spens-Boodenů. Text v podobě: „EX LIBRIS ALOISII L[IBERI] B[ARONIS] DE SPENS-BOODEN C[AESAREAE] REG[IAE] CONS[ILIARI] INT[IMI] MINIST[RI] JUSTITIAE, OLIM GUBERNATORIS MORAVIAE ET CONJUGIS EJUS ANTALA NATA EXCOMMITTIBUS [.] KUENBURG“ poukazuje na původce této provenience, a to Aloise hraběte Spens-Booden (1835–1919) a jeho manželku Antonii (Antalu), rozenou Küenburgovou (1836–1902). Hrabě Alois působil jako místodržící na Moravě

94 Liřka, Bohumír. *Exlibris...*, s. 179.

95 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 332.

96 Viz MARKOVÁ, Veronika. *Zámecká knihovna v Ropici – sonda do knižní kultury těšínské šlechty 18.–20. století*. Těšínsko: vlastivědný časopis Český Těšín: Muzeum Těšínska, roč. 55, č. 4, 2012.

^ Zámek Solca

a v letech 1900–1902 zastával post ministra spravedlnosti Předlitavska. Proslul též jako horlivý germanizátor.⁹⁷ Jeho bratrem byl Emanuel hrabě Spens-Booden (1831–1926), jenž zdědil Ropici po své tetě Zoe svobodné paní Mattencloit (1794–1853).⁹⁸ Jelikož zemřel bez potomků, odkázal zámek synovi své sestry Rosalie (1839–1924) Hermannovi hraběti Kuenburgovi (1868–1942), jehož již dříve adoptoval. Rosalie byla provdána za Klemense Kuenburga (1844–1914), bratra již zmíněné Antonie (Antaly), provdané za Rosaliina bratra Aloise. Svazkem sourozenců Spens-Boodenových se sourozenci Kuenburgovými došlo ke dvojitému spojení těchto rodů. Pochopitelný je tedy výskyt kuenburgské proveniencí v zámecké knihovně Ropice uchované v Muzeu Těšínska. Sourozenci si pravděpodobně do Ropice přenesli část knižní sbírky ze svého rodného zámku Brantice.⁹⁹ Z této knihovny snad pochází i v knihovně SZM identifikovaná publikace nesoucí rukopisný vpisek: „Ex libris Amandi Comitiss de Kuenburg. Bransdorf 14 die mensis Oktobris, anno 1824.“ Amand Kuenburg (1809–1886), milovník historie,¹⁰⁰ byl prastrýcem Hermanna Kuenburg-Spens z otcovy strany.

97 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 294.

98 Knihovna SZM uchovává též exempláře s provenienčními vpisky svobodných pánů Mattencloit. Jedná se například o heraldické exlibris olomouckého kanovníka Petra svobodného pána Mattencloit (1806–1856). Viz PROVENIO.

99 POUZAR, Vladimír – MAŠEK, Petr – MENDSORFF-POUILLY, Hugo – POKORNÝ, Pavel R. *Almanach českých šlechtických rodů*. Praha : Martin, 2002, s. 247. Pozůstatky po ropické zámecké knihovně nalézáme i ve fondu zámecké knihovny Mladá Vožice patřící do majetku Kuenburgů. Obsaženo je zmíněné heraldické exlibris, dále exempláře odkazující na předchozí majitele Ropice, rod Celestů z Celestinu či Mattencloit. BENDOVÁ, Lenka. *Zámecká knihovna Mladá Vožice*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.

100 MARKOVÁ, Veronika. *Zámecká... nestr.*

K) ZÁMECKÁ KNIHOVNA SOLCA (NĚM. SOLZA¹⁰¹)

Panství Karviná držel již od roku 1569 rod Larischů, povýšený roku 1748 do hraběcího stavu. Sňatkem Jana Josefa Larische (1766–1820) s Annou Marií Teklou baronkou Mönnichovou (1771–1829) došlo ke vzniku linie Larisch-Mönnich. Rod v druhé polovině 19. století přesídlil na zámek Fryštát, v jehož blízkosti byla roku 1873 vystavěna velkorysá budova zámku Solca. Počátky existence encyklopedické knihovny lze předpokládat na konci 16. či na počátku 17. století. Tehdy byla knihovna budována ještě na zámku Karviná.¹⁰² Rozmach zaznamenala sbírka na počátku 19. století, kdy Jan Josef Larisch-Mönnich (1766–1820) zakoupil zadlužený statek Dolní Životice → C) od svého adoptivního otce Jana Křtitele hraběte Orlika z Laziska (1747–1811) a s ním i velkou vědeckou knihovnu, kterou zde buď otec Jana Křtitele Karel František Alexander hrabě Orlik z Laziska (1694–1770).¹⁰³ Významnou součástí fondu Solca jsou též fragmenty dvou jiných šlechtických knihoven, jejichž majiteli byli Karel Josef František hrabě Vetter z Lilie (1719–1792) a Josef Ondřej svobodný pán Bereczko-Rzeplynski (* 1730)¹⁰⁴. Rody pojily nejen blízké příbuzenské vztahy, ale zejména inklinace zmíněných šlechticů k ezoterismu a alchymii. První zmíněný aristokrat vytvořil na svém panství Nová Horka kulturní centrum, pro něž se vžil označení Malá Vídeň.¹⁰⁵ Dle svědectví pamětníka byl Vetter často spatřován v zednářské zástěře a ve sklepení svého zámku se věnoval alchymistickým pokusům. Vzhledem k nákladnosti společenského života lze usuzovat, že hlavním zájmem hraběte mohla být výroba zlata. Druhý zmíněný šlechtic sídlil na zámku Studénka a byl tak sousedem hraběte Vettera. Josef Ondřej svobodný pán Bereczko-Rzeplynski byl členem opavské zednářské lóže Pythagoras, která na Moravu uvedla řád asijských bratří, tedy tajnou společnost zabývající se ezoterikou a kabalou. Stejně jako Vetter se Josef Ondřej věnoval chemickým pokusům.¹⁰⁶ Umíral však v chudobě obklopen zařízením ze své bývalé alchymistické laboratoře. Lze tedy usuzovat, že ani jeho pokusy nebyly, alespoň co se týče hmotného zabezpečení, příliš úspěšné. Neblahý osud čekal i budovu zámku Solca. Rok před konfiskací roku 1945 došlo ke zničujícímu požáru a roku 1953 byla budova zámku zbořena, přestože předtím prošla nákladnou rekonstrukcí. Část fondu zámecké knihovny byla již roku 1946 deponována společně s archiváliemi v ZAO,¹⁰⁷ avšak blíže neurčené množství knih zmizelo v nenávratnu. Historická část fondu byla po několika přesunech uložena v KNM a v současné době se nachází v expozici na zámku Fryštát.

L) ZÁMECKÁ KNIHOVNA STĚBOŘICE (NĚM. STIEBROWITZ¹⁰⁸)

Základ zámecké knihovny Stěbořice byl položen za Pinů. Tento rod byl do šlechtického stavu povýšen roku 1726 a roku 1728 do českého rytířského stavu s predikátem „z Friedenthalu“. Predikátu užívali příslušníci rodu místo původního jména. Zámek Stěbořice získal počátkem 18. století Johann Pino (* 1690). Po něm následoval v držení statků Karel Leopold, do konce 18. století rada opavského

101 *Neuester Schematismus der Herrschaften, Güter und Zuckerfabriken in Mähren und Schlesien*. Brünn : Georg Karafiat, 1912, s. 217.

102 MAŠEK, Petr. *Zámecká knihovna Solca. Kniha a dějiny*, roč. 3, č. 2, 1996, s. 26–32.

103 KUBICA, Michal. *Deputování stavů...*, s. 21.

104 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... I*, s. 67.

105 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 400.

106 *Za alchymii, magií a okultními vědami nemusíte do Prahy*. [Interview s kastelánem Jaroslavem Zezulčíkem] [online]. Český rozhlas [cit. 2. 6. 2021]. Dostupné z: <https://ostrava.rozhlas.cz/za-alchymii-magií-a-okultnimi-vedami-nemusite-do-prahy-zveme-vas-na-zamek-nova-8503410>.

107 TUREK, Adolf. *Státní archiv...*, s. 73.

108 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 298.

< Josef Janotta (1825–1892),
foto NPU

a olomouckého biskupského soudu, který ve Stěbořicích vybudoval hodnotný přírodně krajinářský park.¹⁰⁹ Z jeho majetku pochází například kolínský právní spis z roku 1714 či francouzský slovník z roku 1710. Zámek i s knihovnou prodal pravděpodobně Karel Pino z Friedenthalu. V druhé polovině 19. století získala Stěbořice podnikatelská rodina Janottů. Prvním majitelem byl Josef Janotta (1825–1892), zakladatel cukrovarnictví ve Slezsku. Jeho syn Jindřich Janotta (1856–1941), v roce 1918 povýšený do šlechtického stavu, byl prezidentem opavské cukrovarnické společnosti, poslancem slezského sněmu a zastával ještě řadu dalších hospodářských funkcí. Statek a zámek Stěbořice koupil Jindřich v roce 1904 od svého bratra Huga Janotty (1848–1918).¹¹⁰ Společně s Mariannou Janottovou byl Jindřich Janotta posledním soukromým majitelem zámku. Pro označení svých knih užíval modrého razítka s textem: „Dr. h. c. Ing. Heinrich Janotta und Marianne Janotta Stěbořice bei Troppau.“ Podle agendy NKK byla knihovna částečně odvezena SZM v roce 1947 do Hradce nad Moravicí, částečně byla vyvezena jako makulatura do papírny v Žimrovicích.¹¹¹ Dnešní fragment knihovny obsahuje pouhých 15 bibliografických jednotek, tj. 34 svazků, a je uložen na zámku Raduň. Vesměs jde o starší tisky.

M) ZÁMECKÁ KNIHOVNA ŠTÁBLOVICE (NĚM. STABLOWITZ¹¹²)

Štáblovicé panství zakoupil roku 1759 zemský prezident Rakouského Slezska Maximilian Jindřich svobodný pán Sobeck z Kornic (1704–1771). V držení pokračoval jeho syn Cajetan Josef Franz (1746–1813), prezident zemského soudu knížectví opavského a krnovského. Dále jeho syn Ignaz Anton (1784–1832) a vnuk Viktorin (1830–1888), který v roce 1880 adoptoval syna své sestry Karla svobodného pána ze Skal a Groß-Ellgutu (1850–1914), čímž došlo ke spojení jmen těchto dvou rodů.

109 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 86–87.

110 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... I*, s. 416.

111 *Agenda...*

112 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 330.

^ Viktorin Sobeck z Kornic (1830–1888),
foto Muzeum Těšínska

^ Cajetan Josef Sobeck z Kornic
(1746–1813), foto NPU

Posledním majitelem zámku byl jeho syn Viktorin svobodný pán Sobeck ze Skal a Kornitz (* 1887), jemuž byly Štáblovice roku 1945 zkonfiskovány.¹¹³ Knihovna ve Štáblovicích byla prokazatelně budována nejpozději od 18. století. Dokladem je inventář z roku 1808, ve kterém je možné se dočíst, které knihy putovaly s jejich majitelem Maxmilianem Sobeckem z Kornic († 1807), sekretářem českého gubernia a bratrem Ignaze Antona Sobecka z Kornic (1784–1832) z jeho pražského působiště.¹¹⁴ Bez zajímavosti není též informace o odkazu části knihovny Janem Karlem Sobeckem z Kornic Gymnaziálnímu muzeu v Opavě roku 1841.¹¹⁵ Štáblovicí knihovna měla být dle agendy NKK uložena na zámku v Hradci nad Moravicí, odkud měla putovat do SSK. Roku 1951 se však na štáblovicí zámku měly nacházet blíže neurčené knihy a rodinná korespondence. Poté byl fond dle B. Lífky „bezhlavě“ zlikvidován.¹¹⁶ V knihovně SZM se v současné době nachází přibližně 20 svazků ze zámecké knihovny Štáblovice. Dokladem jsou typografické štítky s textem: „Zur Schloss Stablowitzer Bibliothek gehörig“, které se nachází na předešlých knih.¹¹⁷ Objevila se také rukopisná podoba tohoto textu. Kromě štítků se vyskytuje též červená pečeť s rodovým znakem a další rukopisná provenience.

113 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 286.

114 *Velkostatek Štáblovice. Inventář zámecké... inv. č. 209.*

115 ORLÍK, Josef. *Počátky...*, s. 19–38; SBÍRKY A MOBILIÁŘ [online]. *Zámek Štáblovice* [cit. 1. 6. 2021]. Dostupné z: <http://www.stablowice.cz/zamek/zamek-stablowice/pro-milovniky-historie-sbirky-a-mobiliar/>.

116 *Agenda...*

117 LIFKA, Bohumír. *Exlibris...*, s. 179–180.

< Marie Stona
(1859–1944)

N) ZÁMECKÁ KNIHOVNA TŘEBOVICE (NĚM. STREBOWITZ¹¹⁸)

Roku 1915 byly Třebovice intabulovány známé spisovatelce Marii Scholzové, rozené Stonawské (1861–1943), publikující pod pseudonymem Marie Stona. Spisovatelka prožila na třebovickém zámku většinu svého života. Shromáždila kolem sebe okruh významných osobností, proto se pro třebovickou rezidenci vžil výraz Slezský Výmar. Po roce 1945 byl zámek poškozen a posléze zbořen. Knihovnu, respektive její trosky, odvezl SSÚ v Opavě. Posléze byla uložena ve skladu SSK, kde její stopy na dlouho mizí.¹¹⁹ Průzkum v historickém fondu knihovny SZM odhalil minimálně 4 svazky pocházející z Třebovic.¹²⁰

O) ZÁMECKÁ KNIHOVNA VELKÉ HOŠTICE (NĚM. GROSS HOSCHÜTZ¹²¹)

V roce 1754 se stal majitelem statku Velké Hoštice příslušník starého slezského rodu Ignác Dominik hrabě Chorinský z Ledské (1729–1792). Barokní zámek, který nechal vybudovat na místě požárem zničené zámecké budovy, se stal proslulým centrem kulturního a společenského života. Působila v něm věhlasná kapela pod vedením barokního skladatele Josefa Puscmanna (1738–1794) a stejně jako na panství jeho přítele Alberta Josefa hraběte Hodice (1706–1778) ve Slezských Rudolticích zde bylo provozováno i divadlo. S Hodicem pojila Chorinského i sběratelská vášeň, která se samozřejmě nevyhnula ani knihám. Pravidelné zásilky publikací byly zajišťovány několika knihkupci, brněnského knihkupce a knihvažeče Jacoba Straßmanna zaměstnával sám hrabě. Významným obo-

118 TITTEL, Ignaz. *Schematismus...*, s. 336.

119 *Agenda...*

120 Na několika knihách se vedle exlibris Marie Stony nachází i provenienční stopy po původně hornouherském rodu s evangelickou tradicí Szalatnay z Nagy-Szalatna. Souvislost zatím nebyla nalezena. MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 336–337.

121 HOSÁK, Ladislav. *Historický...*, s. 833.

> Ignác Dominik Chorinský
z Ledské (1729–1792),
foto NPU

hacením velkohoštické knihovny¹²² byl rozsáhlý soubor alchymistické literatury ze sbírek hraběte Hodice. Část této knihovny získal hrabě Ignác Dominik sňatkem s Hodicovou neteří Marií Barborou († 1785). O tom, že knihovna byla po smrti Chorinského dále doplňována, svědčí inventář z roku 1883. Uspořádán byl za Arthura hraběte Sprinzensteina (1815–1905), jenž získal panství Velké Hoštice díky sňatku s dcerou Ignáce Dominika Marií (1757–1825).¹²³ Postupný rozprodej velkohoštické knihovny dokládají nalezené pozůstatky ve fondech svozových klášterních knihoven Památníku národního písemnictví v benediktinském klášteře v Rajhradě¹²⁴ a pravděpodobně též ve fondu Muzea v Bruntále. Exempláře lze objevit i v zámecké knihovně Tovačov hrabat Küenburgů. K celkovému rozprodeji knihovny se odhodlal až poslední majitel zámku Franz Rudolf hrabě ze Sprinzensteinu a Neuhausu (1879–1953). Knihovní fond byl rozptýlen v dražbách proběhlých v Hamburku ve 30. letech 20. století. V současné době uchovává knihovna SZM přes 40 titulů náležících původně hraběti Chorinskému.

122 Podrobně o knihovně viz SLAVÍČEK, Lubomír. Ignác Dominik hrabě Chorinský z Ledské jako sběratel obrazů a knih. *Opuscula historiae atrium*. Brno : Masarykova univerzita 2015, roč. 64, č. 2, s. 158–205.

123 MAŠEK, Petr. *Šlechtické... II*, s. 402–403; *Hrady, zámky... II*, s. 261–262.

124 DOKOUPIL, Vladislav. *Tisky 16. století z knihovny benediktinů v Rajhradě*. Brno : Univ. knihovna, 1959, 4, 378 s.

KATALOG I.

STARÉ TISKY VYDANÉ DO ROKU 1800

B 11 – Deštné / Beger, Lorenz (1653–1705)

THESAURI ELECTORALIS BRANDENBURGICI CONTINUATIO: SIVE NUMISMATUM ROMANORUM, QUAE IN CIMELIARCHIO ELECTORALI BRANDENBURGICO ASSERVANTUR, TAM CONSULARIUM QUAM IMPERATORIORUM, SERIES SELECTA, AERE EXPRESSA, ET COMMENTARIO ILLUSTRATA. COLONIAE MARCHICAE: IMPENSIS ELECTORALIBUS IMPRESSIT ULRICUS LIEBPERTUS, ELECTORALIS TYPOGRAPHUS; BEROLINI ET LIPSIAE: APUD MICHAELEM RUDIGERUM, [1696].

Antikva, italika, alfabeta, arabská paginace, signatury, kustody, živá záhlaví. Iniciály, verzály, figurální obdélníkové ilustrace v ozdobných rámech na místě vlysů, rozsáhlé figurální viněty, četná vyobrazení mincí. Před titulním listem celostránková mědirytina. Na titulní straně ilustrace vztahující se k názvu knihy. Na předeštlí exlibris s textem: „e Bibliotheca Andreae Comitis Renard“, na celostránkové mědirytině vpisok: „HMock“, v knize novodobá muzejní signatura, přírůstkové číslo, revizní záznamy a razítko, vložen ozdobně ostřížený papír s nakreslenými květinami na obou stranách, na jedné straně je květina modře kolorována a obvod linek proděravěn, v protisvětle je tak docíleno zajímavého efektu. Kožená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název, červená stříkaná ořízka.

Tezaurus antických mincí německého numizmatika, archeologa a knihovníka.¹²⁵ Popsané mince římských konzulů a císařů jsou v knize vyobrazeny z rubové i lícové strany.

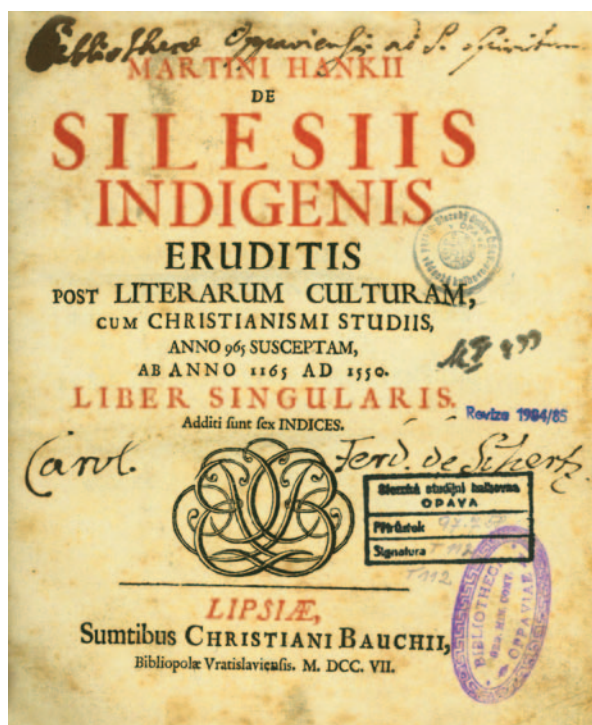
¹²⁵ Allgemeine Deutsche Biographie. Zweiter Band. Balde-Bode. Leipzig: Verlag von Duncker & Humblot, 1875, s. 271.

B 12 – Deštné / Hanke, Martin (1633–1709)

MARTINI HANKII DE SILESIIS INDIGENIS ERUDITIS POST LITERARUM CULTURAM, CUM CHRISTIANISMI STUDIIS, ANNO 965 SUSCEPTAM, AB ANNO 1165 AD 1550 LIBER SINGULARIS. LIPSIAE: Sumtibus CHRISTIANI BAUCHII, Bibliopolae Vratislaviensis, M.DCC.VII. [1707]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, titulní strana tištěna červenočerně, ztrácající se sazba v nadpisech kapitol, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlys (s. 1), vlysy z tiskařských ozdůbek, jednoduché linky, koncové viněty. Na titulní straně manupropriová viněta a jednoduchá linka. Na titulní straně vpisky: „Carl. Ferd. de Schertz“, „Bibliothecae Oppaviensis ad S. Spiritum“, na ořízce zlatená majuskule: „M“ a štítek se starou signaturou. Hnědá polokožená vazba na lepence, zlatený hřbet a hřbetní název na světlém štítku, modrá ořízka.

Literárněvědná publikace věnující se dějinám slezské vzdělanosti od roku 965 do roku 1550, zaměřená též na biografie slezských učenců s přihlédnutím k jejich literární tvorbě.

B 13 – Deštné / La Fontaine, Jean, de (1621–1695)

FABLES CHOISIES, MISES EN VERS PAR J. DE LA FONTAINE. TOME PREMIER. A DRESDE, ET A LEIPZIG: CHEZ GEORGE CONRAD WALTHER, LIBRAIRE DU ROI, 1757.

Antikva, italika, římská a arabská paginace, signatury, kustody, živá záhlaví. Verzály, vlysy, viněty, koncové viněty, jednoduché a zdvojené jednoduché linky. Mědirytový frontispis zobrazující autorovu bustu obklopenou zvířaty a trpaslíkem, v dolní části text: „Fables de la Fontaine.“, signováno: „Joh. Henr. Meil. delin. Et sculp. Lipsiae.“, na titulní straně viněta a jednoduché linky, 60 číslovaných mědirytin ilustrujících jednotlivé bajky, signováno: „J.H. Meil f.“. Pod rytinou se nachází též název bajky, vše zasazeno do jednoduchého rámu s oddělenou obrazovou a textovou částí. Bajky v rámci publikace rozděleny do třech dílů, mědirytiny jsou však číslovány kontinuálně (Fable I–LX). Na předeštlí heraldické exlibris: „e Bibliotheca Andreae Comitis Renard.“. Kožená vazba na lepence, zlatený hřbet a hřbetní název, červená ořízka.

Vydání známých bajek s ilustracemi německého rytce a kreslíře Johanna Heinricha Meila (1729–1803).

C 14 – Dolní Životice / Grohmann, Johann Gottfried (1763–1805)

IDEENMAGAZIN für Liebhaber von Gärten, Englischen Anlagen und für Besitzer von Landgütern um Gärten und ländliche Gegenden, sowohl mit geringem als auch grossem Geldaufwand, nach den originellsten Englischen, Gothischen, Sinesischen Geschmacksmanieren zu verschönern und zu veredeln. Erste-Zwölfter Heft. Leipzig : bei Friedrich Gotthelf Baumgärtner, 1796–1797.

Antikva. Jednoduché linky. Na titulní straně dvě jednoduché linky. V každém dílu deset číslovaných rytin, z nichž některé jsou signovány různými umělci. Na konci knihy příloha většího formátu. Na titulní straně a na rubu přílohy fialové oválné razítko: „Bibliothek Schönstein“ a k němu náležící fialové číselné razítko: „2666“ (jen na titulní straně), novodobé muzejní razítko. Polokožená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název na červeném štítku, červená ořízka.

Periodikum věnované zahradní architektuře. Na celostránkových rytinách jsou vyobrazeny altány a další budovy, včetně schémat, dále pohledy do krajiny a zahradní nábytek nejrůznějších stylů od Západu po Východ.

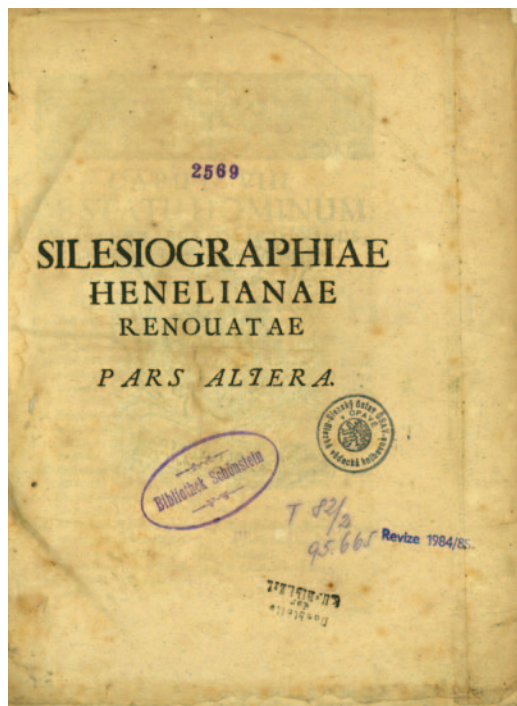

C 15 – Dolní Životice / Henel von Hennenfeld, Nicolaus (1582–1656)

SILESIOPHIAE HENELIANAE RENOATAE PARS ALTERA. [Wratislaviae; Lipsiae : apud Christianum Bauchium, Bibliopolam [?], 1704].

Antikva, italika, gotika, alfabeto, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, ztrácející se sazba, živá záhlaví. Verzály, vlysy (s. 1, 1284), jednoduché linky, tiskařské ozdůbky, koncové viněty na s. 804, 895. Na titulní straně, s. 111 a na konci knihy fialové oválné razítko: „Bibliothek Schönstein“ a k němu náležící fialové číselné razítko: „2569“, v knize řada novodobých muzejních razítek, na rubu titulní strany heraldické exlibris s textem: „EX BIBLIOTHECA Friederici Roth-Sholtzii.“. Novodobá kožená převazba na dřevě (ateliér Kolařík), hřbetní název, háčkové spony.

Již současníky oceňovaná práce věnovaná podrobné historii Slezska. Autorem je německý humanista, historik, kronikář a právník, jenž za své vzdělání a všeobecný rozhled vděčil mimo jiné i možnosti účastnit se kavalírské cesty po Evropě se syny vratislavského patricije Mikuláše Rehdigera.¹²⁶ Vystaveno je druhé pokračování této práce poprvé vydané roku 1613.

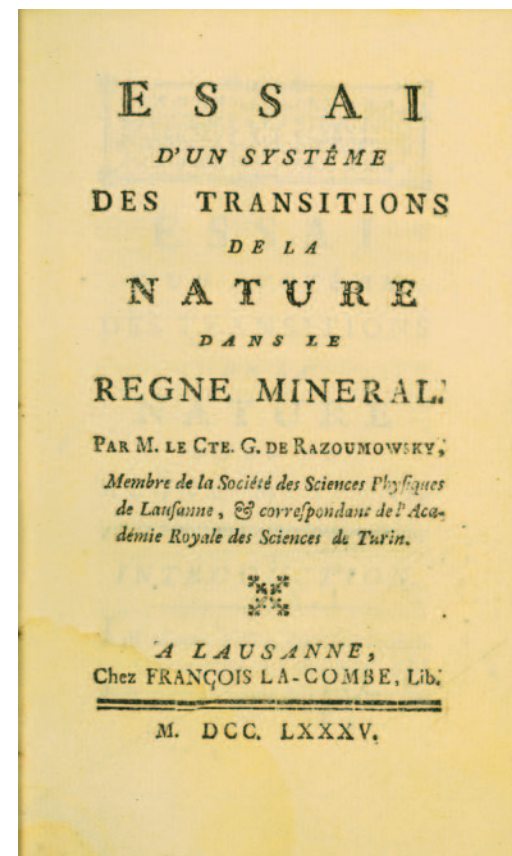

C 16 – Dolní Životice / Razumovsky z Wigsteinu, Grigorij (1759–1837)

ESSAI D'UN SYSTÈME DES TRANSITIONS DE LA NATURE DANS LE REGNE MINERAL. A LAUSANNE : Chez FRANÇOIS LA-COMBE, Lib., M.DCC.LXXXV. [1785]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, složkové kustody. Jednoduché linky, vlysy, koncové vinětky. Na titulní straně drobná viněta. Na přídeštní exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS EX LIBRIS RAZOUMOVSKY“, v knize novodobá muzejní razítka. Polokožená vazba na lepence, zlatý hřbet a hřbetní název.

Spis z oblasti systematické mineralogie o procesech změn v neživé přírodě.

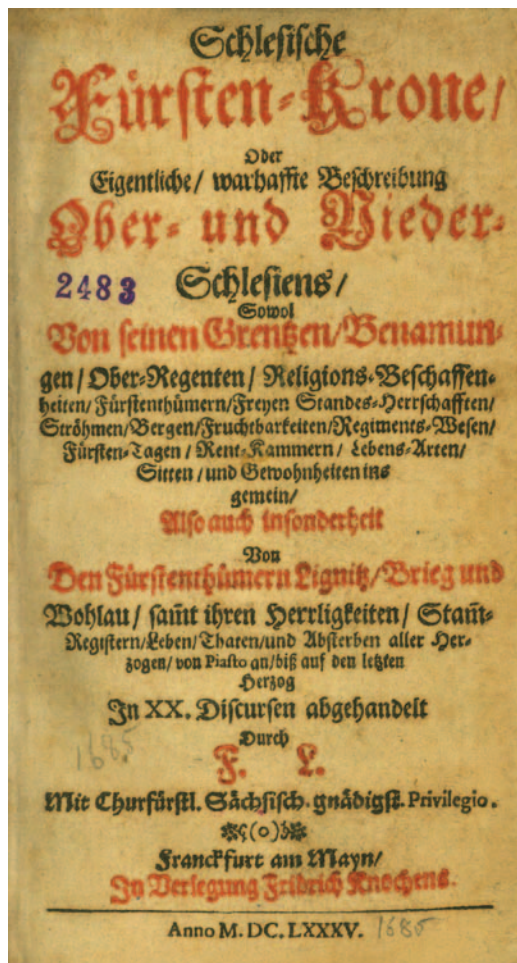
¹²⁶ ŠOPÁK, Pavel. Paměť Slezska: památky a pamět'ové instituce českého Slezska v 16. až 19. století. Opava : Slezské zemské muzeum, 2011, s. 89.

C 17 – Dolní Životice / Lucae, Friedrich (1644–1708)

Schlesische Fürsten-Krone, Oder Eigentliche, warhaffte Beschreibung Ober- und Nieder- Schlesiens. Franckfurt am Mayn : In Verlegung Fridrich Knochens, Anno M.DC.LXXXV. [1685]

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, ztrácející se sazba, titulní strana tištěna černočerně, živá záhlaví. Verzály, vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky v záhlaví. Na předeštlí exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS, EX LIBRIS RAZOUOVSKY“, fialové oválné razítko: „Bibliothek Schönstein“ na s. 111 a na konci knihy a k němu náležící fialové číselné razítko: „2483“ na titulní straně a na hřbetu, místy rukopisné marginální vpisky, na titulní straně rukopisně doplněn rok: „1685“, v knize novodobé muzejní razítko a záznamy o revizi. Pergamenová vazba na lepence, modrá ořízka.

Dějiny Slezska z pera slezského teologa a kronikáře.

C 18 – Dolní Životice / Zeiller, Martin (1589–1661) – Merian, Matthaeus (1593–1650)

TOPOGRAPHIA Provinciarum Austriacarum[m] Austriae Styriae, Carinthiae, Carniolae, Tyrolis etc. : Das ist Beschreibung und Abbildung der fürnembsten Stätt Und Plätz in den Österreichischen Landen Under und Ober Osterreich, Steyer, Kärndten, Crain, Und Tirol ; An tag ins Kupffer durch Matthaeum Merian in Frankfurt am Mayn, [1677].

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky, jednoduché linky, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, koncové viněty. Titulní list řešen jako mědirytina – v chrámové architektuře se před tympanonem nachází socha Rudolfa I., jež je korunována dvěma puttí, v podstavci je umístěn text: „RODOLPHVS I. ROM: IMPERATOR.“, dále názvové a nakladatelské údaje, okolo podstavce vyobrazeny medailony s portréty rakouských vévodů a císařů, čtyři erby, v dolní části rytiny kruhový medailon s portrétem Leopolda I., vedle něj dvě ženské alegorické postavy – „PAX“ a „ABUNDANTIA“, mědirytové přílohy celostránkové, dvoustranné i většího rozsahu – mapy, veduty, pohledy do interiérů, budovy, plány budov a měst, schémata, zahrady. Na předeštlí exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS EX LIBRIS RAZOUOVSKY“, na titulní straně rukopisně dopsán rok vydání: „1677“, na titulní straně a na titulní straně třetího přívazku fialové razítko: „Bibliothek Schönstein“ a k němu náležící fialové číselné razítko: „2541“, revizní záznamy. Polokožená vazba na lepence, zlacený hřbetní název na štítku, červená stříkaná ořízka.

Obsahuje přívazek 1:

Anhang Der TOPOGRAPHIAE PROVINCIAE AUSTRIACARUM. Ins Kupffer gegeben durch Matthaeum Merian. Gedruckt zu Franckfurt am Mayn, 1736.

Obsahuje přívazek 2:

Absonderliche Beschreibung Der Herrschafften, Städte und Schlösser, Windhaag, Reichenau, Horn, Drosendorff, und Petronell, sampt derselben Angehörungen. Franckfurt am Mayn : Bey Matthaei Meriani Seel, Erben, MDCLVI. [1656]

Obsahuje přívazek 3:

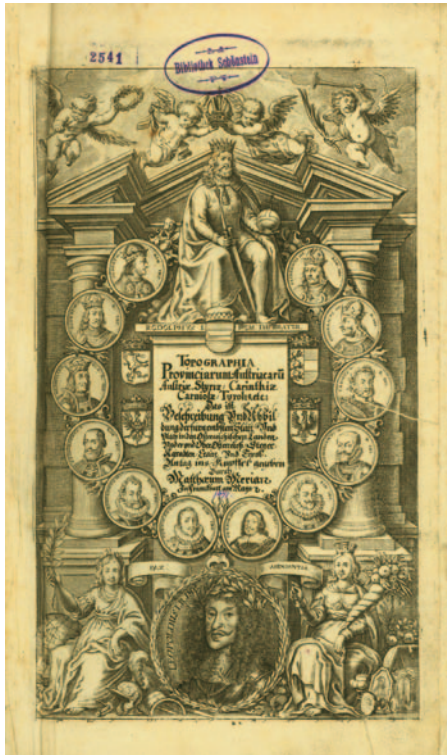
M. Z. TOPOGRAPHIA BOHEMIAE, MORAVIAE ET SILESIAE das ist, Beschreibung und eigentliche Abbildung der Vornehmsten, und bekantisten Stätte, und Plätze, in dem Königreich Boheim und einverleibten Landern, Mähren, und Schlesien. An tag gegeben unndt Verlegt durch. Matthaeum Merian In Franckfurt, 1650.

Věhlasný jednatřicetisvazkový cyklus pojednání o evropských státech a dílčích lokalitách vydány ve frankfurtské dílně basilejského rodáka Mathäuse Meriana st. (1593–1650). Přívazkem vystaveného svazku je též topografie českých zemí obsahující například trojdílný pohled na Prahu z Petřína, dílo Václava Hollara (1607–1677).¹²⁷ Topografie byla pravidelně vydávána s původním letopočtem 1650. Vystavený exemplář je však až třetí tiskovou verzí vydanou ve skutečnosti roku 1680.¹²⁸ Hollarova mapa je zde ochuzena o třetí část pohledu na Prahu, na které by mělo být vyobrazeno Nové Město a Vyšehrad.

¹²⁷ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy*. Praha : Libri, 2006, s. 368.

¹²⁸ Tamtéž, s. 586.

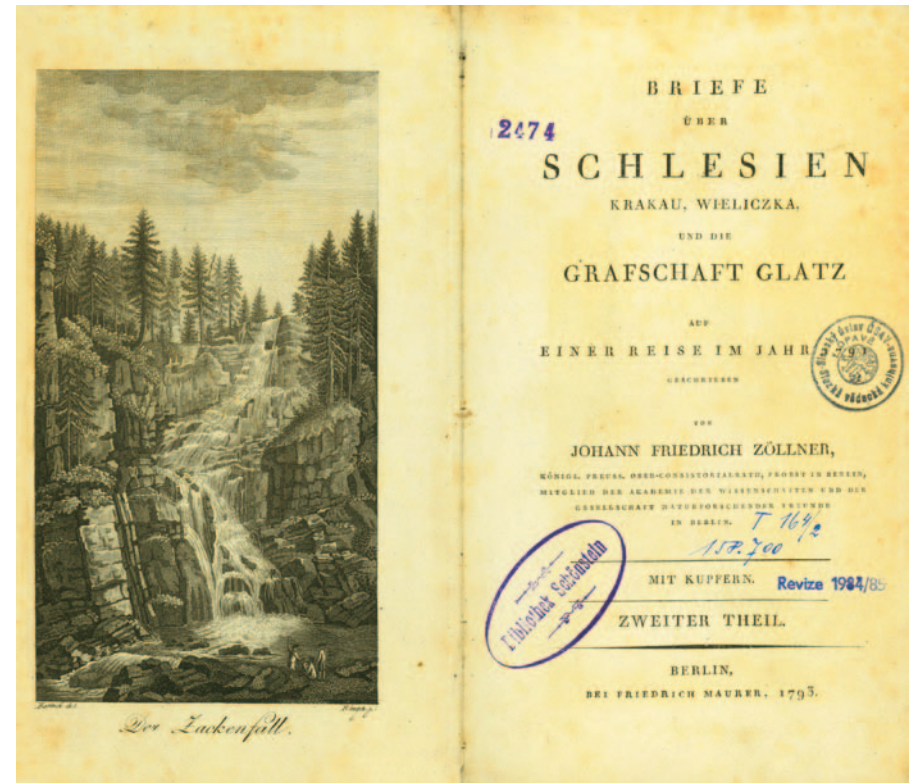

C 19 – Dolní Životice / Zöllner, Johann Friedrich (1753–1804)

BRIEFE ÜBER SCHLESSEN KRAKAU, WIELICZKA, UND DIE GRAFSCHAFT GLATZ AUF EINER REISE IM JAHR 1791. ZWEITER THEIL. BERLIN : BEI FRIEDRICH MAURER, 1793.

Antikva, italika, signatura, složkové kustody, arabská a římská paginace. Jednoduché linky. Mědirytový frontispis s vyobrazením vodopádu Kamieńczyka (něm. Zackelfall), nejvyššího vodopádu v polských Sudetech, signovaný: „Bartsch del“; „Ringck. sc.“. Mezi s. 274 a 275 rozkládací příloha s označením strany: „S. 274“ a signaturou: „D. Berger Sculp 1793.“, zobrazující: „Vitriolwerk bei Schreiberschau“. Na předeštlí exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS EX LIBRIS RAZOUMOVSKY“, na titulní straně, s. 111 a příloze na konci knihy fialové oválné razítko: „Bibliothek Schönstein“ a k němu náležící fialové textové razítko: „2474“ na titulní straně, v knize novodobá muzejní signatura, přírůstkové číslo, revizní záznamy a razítko. Lepenková vazba s využitím barevného papíru, zlacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená ořízka.

Cestopis popisující putování Slezskem, přes Krakov, Věličku a Kladské hrabství, které absolvoval německý knihkupec, nakladatel a svobodný zednář¹²⁹ roku 1791.

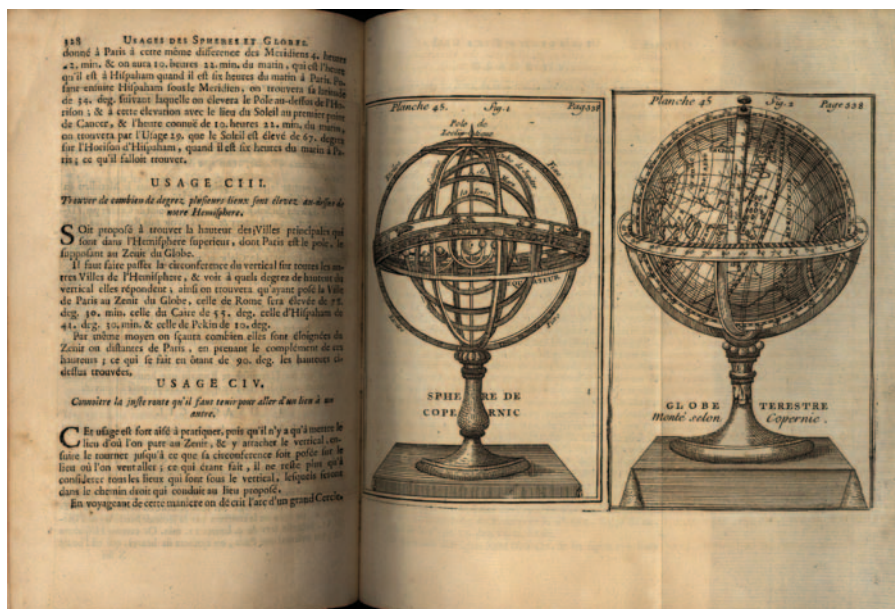
129 *Allgemeines Handbuch der Freimaurerei. Zweiter Band. M-Z.* Leipzig : Max Hesse's Verlag, 1901, s. 587.

D 20 – Dubová / Bion, Nicolas (1652–1733)

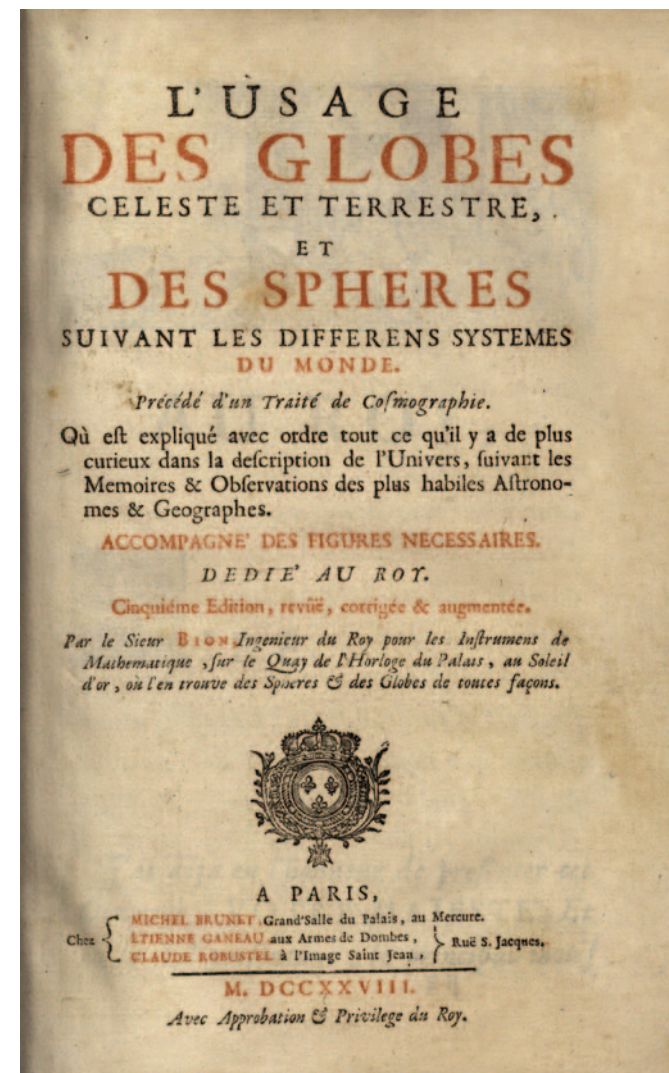
L'USAGE DES GLOBES CELESTE ET TERRESTRE, ET DES SPHERES SUIVANT LES DIFFERENS SYSTEMES DU MONDE. A PARIS : Chez MICHEL BRUNET, ETIENNE GANEAU, CLAUDE ROBUSTEL, M.D. CCXXVIII. [1728]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, složkové kustody, titulní strana tištěna červenočerně, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlys (s. [3], 1), dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, viněty, celostránkové přílohy a přílohy většího formátu s vyobrazením nebeských i zemských globů, astronomických nákresů, planet, map a přístrojů. Na titulní straně jednoduchá linka a viněta se znakem Francie (lilie). Na lícové straně druhé předšedky fialové razítko: „WIGSTEIN“. Kožená vazba na lepence, zclacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená stříkaná ořízka.

Dílo z pera francouzského inženýra, kosmografa a konstruktéra matematických nástrojů věnované užití zemských a nebeských globů.¹³⁰

130 Nouvelle biographie universelle. Tome Sixième. Paris : Firmin Didot Frères, 1853, sl. 111.

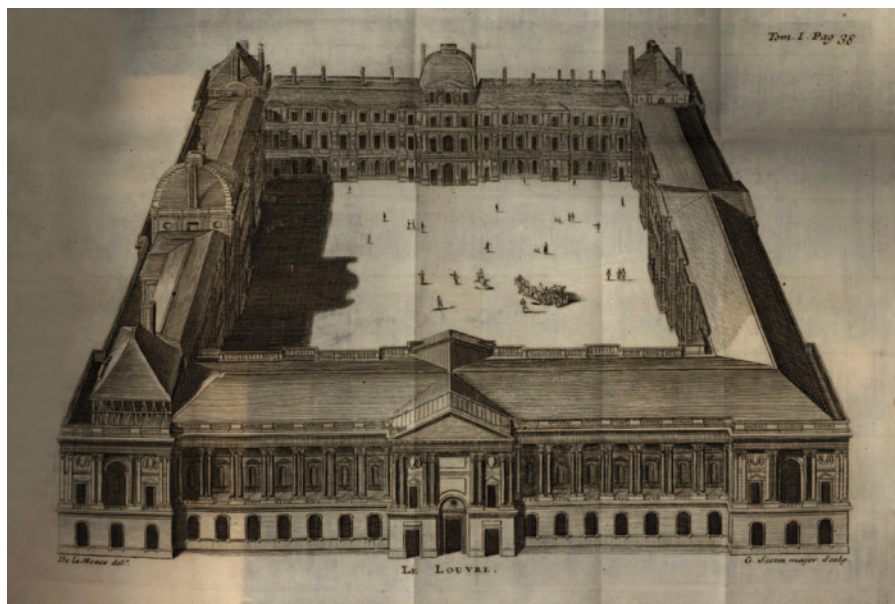

D 21 – Dubová / Brice, Germain (asi 1653–1727)

NOUVELLE DESCRIPTION DE LA VILLE DE PARIS, ET DE TOUT CE QU'ELLE CONTIENT de plus remarquable. HUITIEME EDITION. TOME PREMIER. A PARIS : Chez JULIEN-MICHEL GANDOUIN, FRANCOIS FOURNIER, M.DCCXXV. [1725]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, složkové kustody, titulní strana tištěna červenočerně, živá záhlaví. Iniciály (s. [3], 1), verzály, vlysy (s. [3], 1), jednoduché linky, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, koncové viněty, 9 rozkládacích příloh většího formátu – mapa Paříže, paláce (Louvre, Tuileries...), hrobky (De Louvois, Colbert), fontána Neviňátek, signováno: „De la Monce del.; G. Scotin major Sculp.“, „Chaufourier del.; Cl. Lucas Sculp.“, „De la Monse delineavit; A. Aueline Sculpsit“, „Delamonce del.; Herisset Sculp.“ nebo „Cl. Lucas Sculp.“. Na titulní straně jednoduchá linka a tiskařská ozdůbka. Na lícové straně druhé předsádky fialové razítko: „WIGSTEIN“. Hnědá kožená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená ořízka.

Plán Paříže s popisem nejvýznamnějších pamětihodností, jehož autorem je francouzský historik a topograf.

D 22 – Dubová / Dumas, Louis (1676–1744)

LA BIBLIOTHEQUE DES ENFANS OU LES PREMIERS ELEMENS DES LETRES, CONTENANT LE SYSTEME DU BUREAU TIPOGRAPHIQUE. PREMIER VOLUME. A PARIS : Chez PIERRE SIMON, Imprimeur du Parlement, rue de la Harpe, à l'Hercule, M.DCC.XXXIII. [1733]

Antikva, italika, římská a arabská paginace, signatury, složkové kustody, dvousloupcová sazba, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlysy, jednoduché linky, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, viněty. Před titulní stranou dvoustranná mědirytina: „Le Bureau Typographique“, signováno: „Guélard fecit.; B. sor“. Na titulní straně a na titulní straně druhého a třetího dílu ilustrace s erbem dauphina a jednoduchá linka. Na předešlé štítek s historickou signaturou: „Erster Schrank No. 19.“, na rubu přední předsádky přeškrtnutý vpisok, na rubové straně mědirytiny fialové razítko: „WIGSTEIN“. Hnědá kožená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená stříkaná ořízka.

Třídičná pedagogická publikace pro děti sloužící mimo jiné jako pomůcka pro výuku čtení a základů latiny.

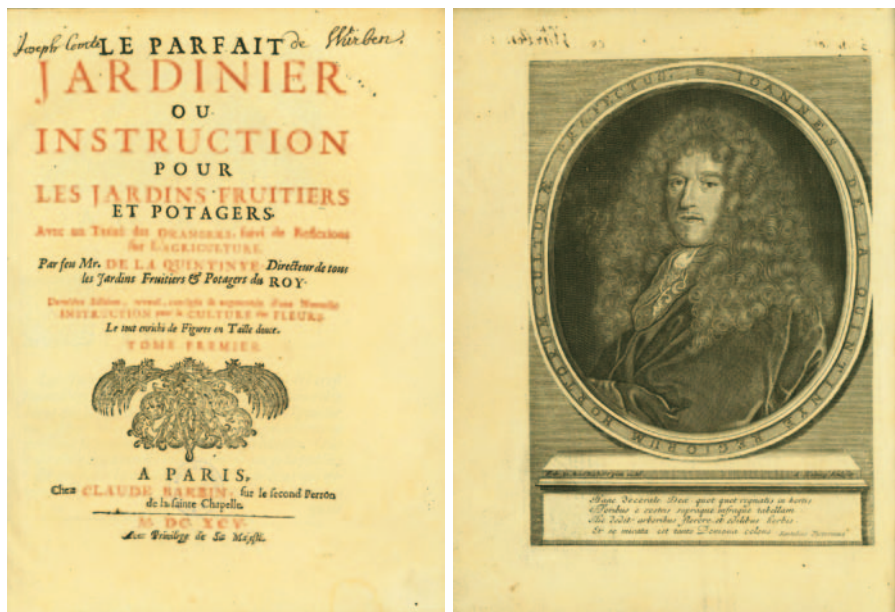

E 23 – Fulnek / La Quintinie, Jean de (1626–1688)

LE PARFAIT JARDINIER OU INSTRUCTION POUR LES JARDINS FRUITIERS ET POTAGERS. Avec un Traité des ORANGERS, suivi de Reflexions sur L'AGRICULTURE. TOME PREMIER-TOME SECOND. A PARIS : Chez CLAUDE BARBIN, sur le second Perron de la sainte Chapelle, M.DC.XCV. [1695]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, titulní strana prvního dílu tištěna červeně-černě. Iniciály, verzály, vlysy, viněty, jednoduché linky, dekorativní linky a vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky. Mědirytový frontispis zobrazující autora v oválném medailonu, s textem: „IOANNES DE LA QUINTINYE REGIORUM HORTORUM CULTURAE“, pod medailonem piedestal s textem francouzského básníka písičího latinsky Jeana-Baptisty de Santeul (1630–1697), signována: „F. de La Mare Richart pinx. acad.“; „A. Halweg sculpsit“. Na titulní straně viněta a jednoduchá linka. Celkem 8 ilustrací zobrazujících skupiny lidí v zámeckých zahradách, většinou při práci, místy menší vyobrazení v textu (schémata zahrad), přílohy s vyobrazeními zahrad, dřevin, nástrojů, první signována: „P. Picard f.“. Na deskách zlacené heraldické supralibros s iniciálami: „MSHCDH“ (příslušník rodu Hrzánů z Harasova), na titulní straně vpisek: „Joseph Comte de Würben.“, novodobé muzejní razítko. Kozená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název na světlém štítku, červená stříkaná ořízka.

Rady pro zahradníky ovocných a zeleninových zahrad. Portrét na frontispisu je dílem dánského mědirytcy Alberta Haelwegha (1621–1673), jenž proslul tvorbou portrétů soudobých velikánů.

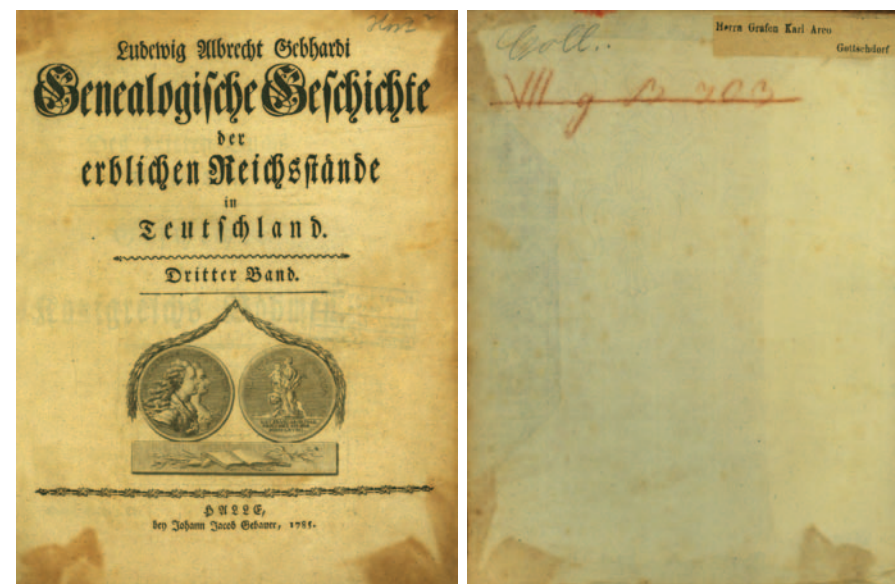

F 24 – Hošťálkovy / Gebhardi, Ludwig Albrecht (1735–1802)

Genealogische Geschichte der erblichen Reichsstände in Teutschland. Dritter Band. HALLE : bey Johann Jacob Gebauer, 1785.

Gotika, italika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky, dvou-sloupcová sazba, živá záhlaví. Verzály, vlysy, jednoduché linky, linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky, koncové viněty. Genealogické přílohy – 9 jednodílných, 17 rozkládacích, vyobrazení erbů mezi s. 84 a 85, 528 a 529. Na titulní straně rub a líc pamětní mince, signováno: „Geysler“. Na předešlé nalepený štítek s tištěným textem: „Herrn Grafen Karl Arco Gottschdorf“, pod ním přeškrtnutá signatura, na titulní straně vpisek: „Hošť“, patrně z novější doby, rukopisná marginální poznámka na s. 582, v knize novodobá muzejní razítka. Polokožená vazba na lepence s využitím barevného papíru, zlacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená ořízka.

Třetí díl genealogické publikace začínající dějinami českých zemí od knížete Mojmíra († asi 846) po Josefa II. (1741–1790). Autorem titulní rytiny pamětní mince je Christian Gottlieb Geysler (1742–1803), významný německý rytec ilustrací a knižního dekoru.¹³¹

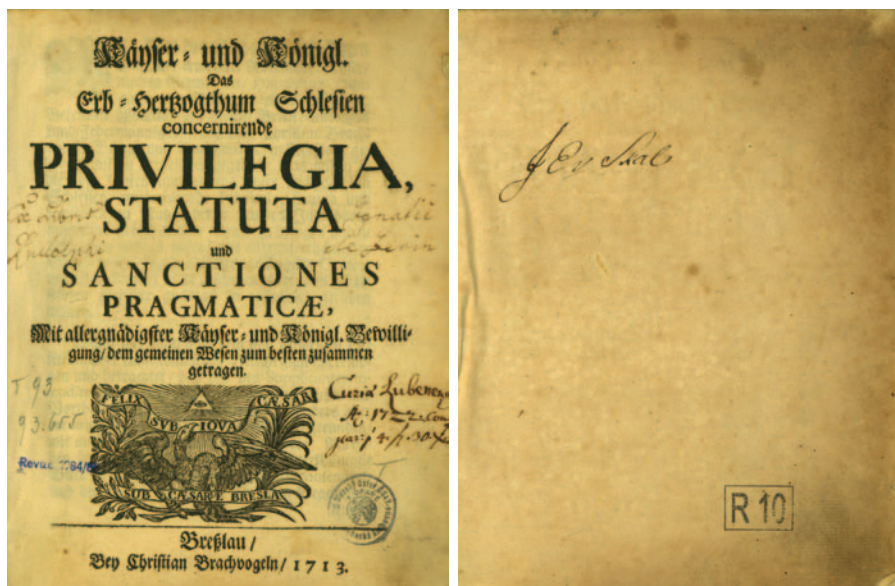
¹³¹ VOIT, Petr. Encyklopedie..., s. 301.

H 27 – Kobylá

Käyser- und Königl. Das Erb-Hertzogthum Schlesien concernirende PRIVILEGIA, STATUTA und SANCTIONES PRAGMATICAE, Mit allergnädigster Käyser- und Königl. Bewilligung, dem gemeinen Wesen zum besten zusammen getragen. Breßlau : Bey Christian Brachvogeln, 1713.

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky. Verzály, vlys, jednoduché linky, na konci knihy tiskařské ozdůbky. Na titulní straně nakladatelský signet s orlem, Božím okem a devizou: „FELIX SVB IOVA CAESAR SUB CAESARE BRESLA“ a jednoduchá linka. Na předsádce vpisok: „J E v Skal“, na titulní straně vpisky: „Ex Libris Ignatii Rudolphi de Serin“ a „Curia Lubenensis¹³² A[nn]o: 1722. Compar[atus]: p[ro] 4. fl. 30. xr.“, v knize novodobé muzejní razítko a revizní záznamy. Pergamenová vazba na lepence, slepotiskový hřbetní název, modrá ořízka.

Tisk věnovaný privilegiím a statutům na území Slezska.

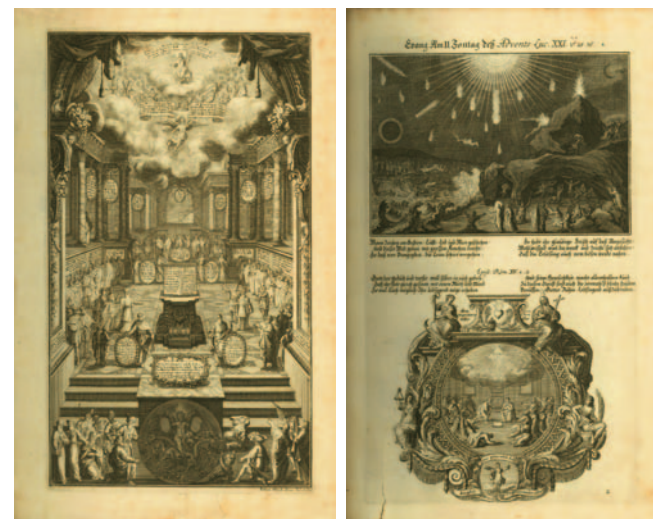
132 Rada města Lüben.

CH 28 – Kyjovice / Kraus, Johann Ulrich (1655–1719)

Heilige Augen- und Gemüths-Lust, Vorstellend, Alle Sonn- Fest- und Feyrtägliche Nicht nur Evangelien, Sondern auch Epistelen und Lectionen, Jene Historisch, Diese auch Emblematisch, und mit curieusen Einfassungen, In vielen Kupffer-Stücken von frembder und gantz neuer Invention, So wohl zur Kunst-Ubung als Unterhaltung Gottseeliger Betrachtungen, wie auch Vermehrung der Kupffer-Biblen, und Außzierung aller Christlichen Postillen dienlich. Verfertiget und heraußgegeben von Johann Ulrich Krausen Kupffer-Stechern in Augspurg, [1706].

Gotika, antikva, signatura, kustody. Celostránkový frontispis zobrazující biblické postavy v chrámové architektuře, obsahující medailony s texty z Nového zákona, signovaný: „Johann Ulrich Kraus. del et Scul.“, na titulní straně vyobrazen výjev z Izaiáše (kap. 11, v. 6)¹³³ zobrazující Pannu Marii s Ježíškem ve společnosti hospodářských a divokých zvířat, na s. [3] obdélníková ilustrace zachycující ženu sedící v pokoji s bohatou výmalbou, ve společnosti dvou andělů a busty se svatozáří, na téže straně iniciála ve čtvercovém rostlinném rámu, 120 číslovaných emblematických mědirytin – na každém listu paralelní zobrazení výjevu z evangelia (v obdélníkovém rámu) a epištoly (v bohatě zdobeném kruhovém medailonu) odpovídající perikopám podle církevního kalendáře, s textovým doprovodem. Rytina č. 120 pochází pravděpodobně z jiného exempláře, do knihy byla vlepena. Na předeštlé exlibris s textem: „EX LIBRIS Dr. E. W. Braun“, nad ním heraldické exlibris s textem: „Charles Kollonitz“, na předsádce nalepený výstřížek s textem: „294. Reichl, O. Die Illustrationen in vier geistlichen Büchern des Augsburger Kupferstecher Johann Ulrich Krauss. Mit 6 Tafeln.“, pod výstřížkem a na rubu předsádky vpisky, v knize novodobé muzejní razítko. Na konci knihy připojena titulní strana a frontispis druhého dílu. Kožená vazba na lepence, hřbetní název na štítku.

Paralelní výjevy z evangelíí a epištol odpovídající perikopám dle církevního kalendáře. Autorem je augsburský kreslíř a mědirytec Johann Ulrich Krause (1655–1719), žák Melchiora Küsela st. (1626 – asi 1683), jenž pojal za manželku Kyselovu dceru Johannu Sibyllu (asi 1650–1717), též nadanou pro rytecké řemeslo. Proslul jako rytec podobných biblických a emblematických ilustračních cyklů.

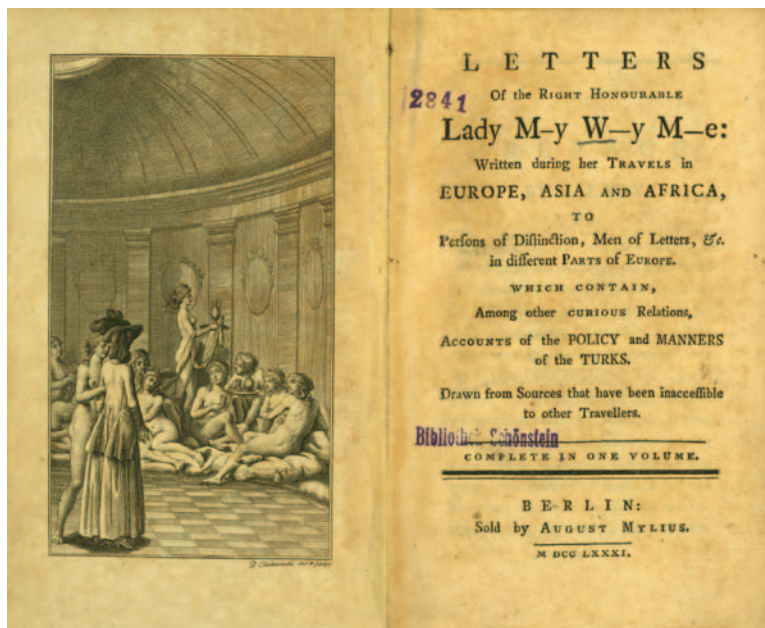
133 Biblenet.cz [online]. ČBS [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <http://www.biblenet.cz/b/l/1sa/11>.

Ch 29 – Kyjovice / Montagu, Mary Pierrepont Wortley (1689–1762)

LETTERS of the RIGHT HONOURABLE Lady M-y W-y M-e: Written during her TRAVELS in EUROPE, ASIA AND AFRICA, TO Persons of Distinction, Men of Letters, etc. in different PARTS OF EUROPE. WHICH CONTAIN, Among other CURIOUS Relations, ACCOUNTS of the POLICY AND MANNERS of the TURKS. Drawn from Sources that have been inaccessible to other Travellers. BERLIN : Sold by AUGUST MYLIUS, MDCCLXXXI. [1781]

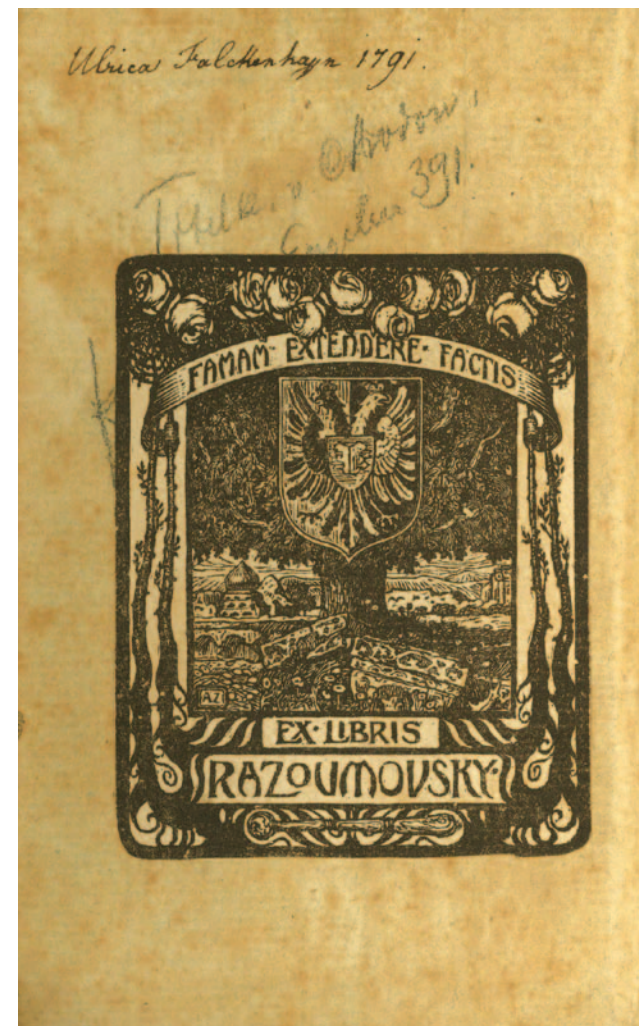
Antikva, italika, signatury, kustody, arabská a římská paginace. Verzály, jednoduché linky, zdvojené linky na místě vlysů. Na titulní straně jednoduchá a zdvojená linka. Mědirytový frontispis zobrazující autorku snad v orientálních lázních. Rytina signována: „D Chodowiecki del & Sculps:“. Na předěstí exlibris s devizou: „FAMAM EXTENDERE FACTIS EX LIBRIS RAZOUMOVSKÝ“, nad ním vpisek: „Ulrica Falckenhayn 1791“ a hůře čitelný vpisek tužkou, částečně přelepený, na titulní straně, s. 111 a s. 381 fialové textové razítko: „Bibliothek Schönstein“ a k němu náležící fialové číselné razítko: „2841“ na titulní straně, rukopisně doplněný rok vydání: „1781“, v knize novodobé muzejní razítko. Lepenková vazba, hřbetní název na štítku.

Cestopis anglické šlechtičny, která se proslavila svými dopisy z Turecka či osmanské říše. Ve své korespondenci informovala o každodenním životě a zvyklostech místních napříč sociálními vrstvami. Úroveň jejích dopisů měl údajně chválit sám Voltaire.¹³⁴ Do povědomí se v Anglii dostala též svým prvenstvím v prosazování očkování proti neštovicím dle metody užívané v Turecku.¹³⁵

134 HALSBAND, Robert. *The Life of Lady Mary Wortley Montagu*. Oxford : Clarendon Press, 1956, s. 289.

135 MELMAN, Billie. *Women's Orient, English women and the Middle East, 1718–1918: sexuality, religion and work*. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1992.

I 30 – Paskov

CONTINUATION Derer Käyser- und Königlichen PRIVILEGIEN STATUTEN und SANCTIONUM PRAGMATICARUM Des Landes Schlesien, Mit allergnädigster Käyser- und Königl. Bewilligung, dem gemeinen Wesen zum besten zusammen getragen. Dritter Theil. Breslau: Verlegt Christian Brachvogel, 1717.

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, záhlaví. Iniciály, vlys, jednoduché linky, tiskařské ozdůbky. Na titulní straně nakladatelský signet s orlem, Božím okem a devizou: „FELIX SVB IOVA CAESAR SUB CAESARE BRESLA“ a jednoduchá linka. Na předeštlí exlibris s divadelním motivem a textem: „EX LIBRIS FRITZ STOLBERG“, signováno: „Raimund Mosler 24“, v knize novodobá muzejní razítka a revizní záznamy. Hnědá polokožená vazba na lepence s využitím barevného papíru, červenomodrá stříkaná ořízka.

Obsahuje přívazek:

CONTINUATION Derer Käyser- und Königlichen PRIVILEGIEN STATUTEN und SANCTIONUM PRAGMATICARUM Des Landes Schlesien, Breslau: Christian Brachvogels seel. Söhne, 1723.

Třetí díl právního spisu věnovaného privilegiím a statutům na území Slezska.

I 31 – Paskov / Madai, David Samuel (1709–1780)

Vollständiges Thaler-Cabinet in chronologischer und genealogischer Ordnung. Dritter Theil. Königsberg: verlegt Zeisens Witwe und Hartungs Erben, 1767.

Gotika, antikva, italika, signatury, kustody, arabská paginace, dvousloupcová sazba, živá záhlaví. Vlys, tiskařské ozdůbky, ilustrace mincí s katalogovými čísly (na s. [5] v ozdobném rokajovém rámu a devizou: „VIRTUTE ET EXEMPLO“, na titulní straně a na s. [9] v rámu z jednoduchých linek). Na titulní straně jednoduchá linka. Na frontispisu mědirytina s vyobrazením mincí s katalogovými čísly, vše v rokajovém ozdobném rámu s výplní z jednoduchých linek, signováno: „Thal.Cab.III.Th.; Gründer Sc. Halae“. Na předeštlí heraldické exlibris s textem: „Ex Libris OTTONIS COMITIS IN STOLBERG-STOLBERG“, na druhé předsádce původní tištěné signaturní razítko s rukopisně doplněným číslem, v knize novodobá muzejní signatura, razítko a revizní záznamy. Polokožená vazba na lepence s využitím barevného papíru, zlacený hřbet a hřbetní název na zeleném štítku, barevná stříkaná ořízka.

Numizmatický katalog maďarského lékaře, numizmatika a svobodného zednáře, vydaný ve třech svazcích v letech 1765–1774.¹³⁶ Sbírká je dnes součástí Kabinetu mincí v Drážďanech. Je jedním z nejstarších souborů tohoto druhu v Německu.¹³⁷

¹³⁶ Allgemeines Handbuch... M–Z, s. 1.

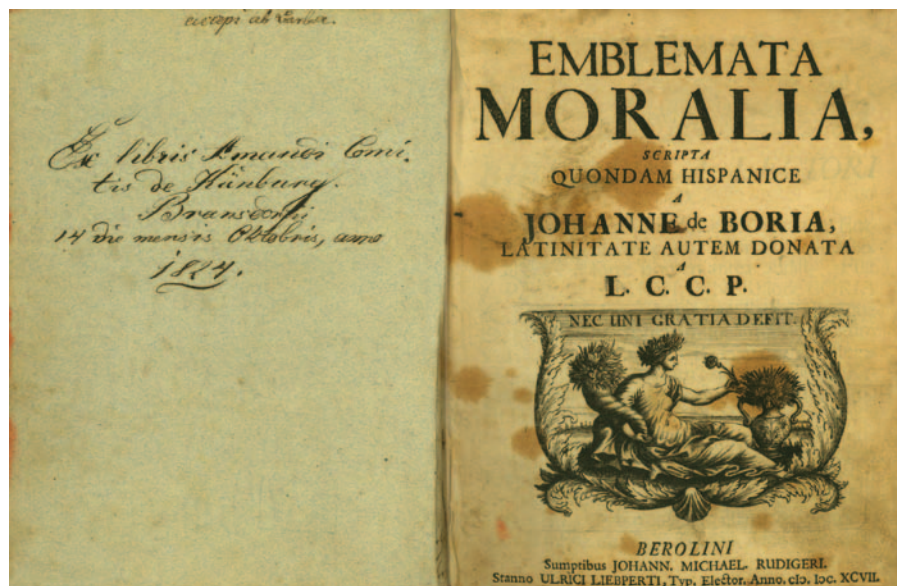
¹³⁷ Allgemeine Deutsche Biographie. Zwanzigster Band. Maaß-Kaiser Maximilian II. Leipzig: Verlag von Duncker & Humblot, 1884, s. 28–29.

J 32 – Ropice / Borja, Juan de (1533–1606)

EMBLEMATA MORALIA, SCRIPTA QUONDAM HISPANICE A JOHANNE DE BORIA, LATINITATE AUTEM DONATA A L.C.C.P. BEROLINI : Sumptibus JOHANN. MICHAEL. RUDIGERI. Stanno ULRICI LIEBPERTI, Typ. Elector., Anno. clō. loc. XCVII. [1697]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody. Iniciály, verzály, vlysy, tiskařské ozdůbky u paginace, koncová viněta. V textu emblematické kruhové ilustrace s krátkým prozaickým výkladem na protější straně a gnómičným mottoem nacházejícím se pod medailonem, poslední dvě signovány J. C. Schottem. Na titulní straně emblematická viněta s devizou: „NEC UNI GRATIA DEFIT.“. Na předešlé exlibris s textem: „EX LIBRIS Dr. E. W. BRAUN“, na rubu druhé předsádky vpisek: „Ex libris Amandi Comitis de Kūenburg. Bransdorf 14 die mensis Oktobris, anno 1824.“, na lícové straně vpisky. Hnědá polokožená vazba na lepence s využitím barevného papíru, zlacený hřbet a hřbetní název na červeném štítku, na černém štítku jméno autora, červená ořízka.

První latinské vydání knihy španělských emblemát, přeložené Ludwigem Camerariem (1573–1651). První vydání vyšlo ve španělštině v Praze roku 1581 v době, kdy zde autor působil jako vyslanec na dvoře Rudolfa II. (1552–1612).

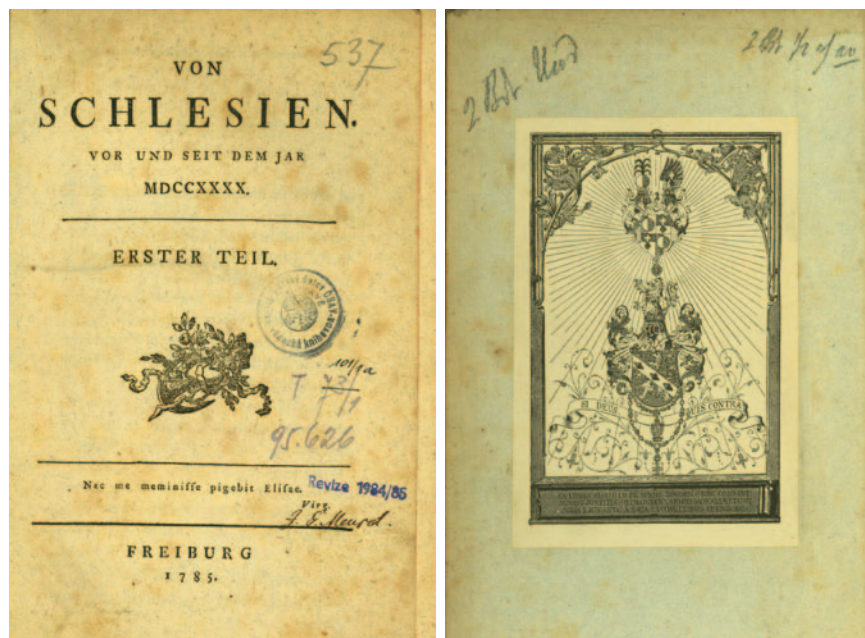

J 33 – Ropice / Klöber, Karl Ludwig (1739–1795)

VON SCHLESIEIEN. VOR UND SEIT DEM JAR MDCCXXX. ERSTER TEIL. FREIBURG : [s. n.], 1785.

Antikva, italika, římská a arabská paginace, signatury, kustody. Verzály, vlysy, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky na místě záhlaví. Na titulní straně viněta a jednoduché linky. Dvě rozkládací přílohy – genealogický vývod a kolorovaná mapa. Stylizované heraldické alianční exlibris rodu Spens-Booden a Kuenburg s textem: „EX LIBRIS ALOISII L[IBERI] B[ARONIS] DE SPENS-BOODEN C[AESAREAE] REG[IAE] CONS[ILIARI] INT[IMI] MINIST[RI] JUSTITIAE, OLIM GUBERNATORIS MORAVIAE ET CONJUGIS EJUS ANTALA NATA EXCOMMITTIBUS [!] KUENBURG“ a devizou: „SI DEUS QUIS CONTRA“, na předsádce vpisek: „L. C. Stubenrauch“, na titulní straně vpisek: „I. G. Meurot“, v knize novodobé muzejní razítko a záznamy o revizi. Lepenková vazba s využitím barevného papíru, hřbetní název na štítku, novodobý červený štítek: „VZÁCNÝ TISK“ na předních deskách, červená ořízka.

Publikace věnující se dějinám Slezska, v 19. století ceněna pro svůj originální jazyk a liberálně filozofický přístup. Autor byl společníkem Friedricha Wilhelma hraběte von Schlabrendorf na jeho kavaliérské cestě, ze které vyšly roku 1780 anonymní výňatky v literárně uměleckém časopise *Deutsches Museum*.¹³⁸ Zmiňuje se v nich například i návštěva pozoruhodného dvora Alberta Josefa hraběte Hodice (1706–1778) ve Slezských Rudolticích.¹³⁹ Anonymně vyšla i vystavená publikace. V předmluvě byla dokonce označena za anglický překlad. Nevyšla též ve Freiburgu, ale ve Vratislavi.

138 Auszüge aus Briefen eines reisenden Engländers. *Deutsches Museum* – zweites Stück – Februar 1780. Leipzig : Weygandsche Buchhandlung, 1780, s. 76–97.

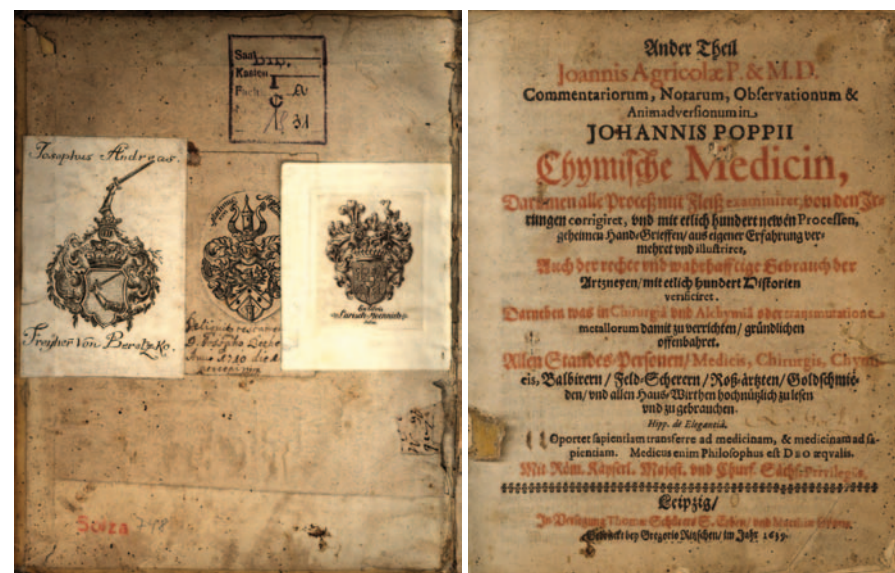
139 MYŠKA, Milan. *Hrabě Hodic a jeho svět: zámecká kultura ve Slezsku mezi barokem a osvícenstvím*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2011, s. 129; *Allgemeine Deutsche Biographie*. Sechzehnter Band. Kircher – v. Kotzebue. Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, 1882, s. 201–202.

K 34 – Solca / Agricola, Johann (1589–1643)

Ander Theil Joannis Agricola P. & M. D. Commentariorum, Notarum, Observationum & Animadversionum in JOHANNIS POPPII Chymische Medicin. Leipzig : In Verlegung Thomae Schürers S. Erben, vnd Matthiae Götzen, Gedruckt bey Gregorio Ritzschen, im Jahr 1639.

Gotika, antikva, arabská paginace, tištěné marginální poznámky, titulní strana tištěna černočerně. Iniciály, vlysy z tiskařských ozdůbek, jednoduché linky, linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky, viněty. Na titulní straně dekorativní linka z tiskařských ozdůbek. V textu alchymistické nákrsky. Na předešlé tři heraldická exlibris: „Josephus Andreas. Freyherr von Beretzko.“, „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“ a mezi nimi částečně přelepené oválné exlibris: „Martinus Stephetius von Thurenstern“, rukopisné marginální poznámky, signaturní razítko. Pergamenová vazba na lepence.

Dílo, ve kterém německý lékař a alchymista popisuje transmutace¹⁴⁰, jejichž svědkem měl být v Salcburku a v Římě.¹⁴¹

140 Snaha o přeměnu běžných kovů na vzácné kovy, nejčastěji zlato.

141 STEJSKAL, Martin. *Labyrinthem alchymie v českých zemích: osobnosti, symboly, lokality, pověsti a jejich interpretace*. [Praha] : Eminent, [2020], s. 57.

K 35 – Solca / Böhme, Jakob (1575–1624)

Kurtze und deutliche Beschreibung des Steins der Weisen, Nach Seiner Materia, aus welcher er gemacht, nach seinen Zeichen und Farbe, welche im Werck erscheinen, nach seiner Kraft und Würckung, und wie lange Zeit darzu erfordert wird, und was insgemein bey dem Werck in acht zu nehmen, Deme noch beygefügt eine Schutz-Schrift seiner Schriften. Amsterdam : [Fleischer], 1747.

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, ztrácející se sazba na titulní straně. Verzály, vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky zvláště u paginace. Na titulní straně dvě jednoduché linky a viněta. Na předeštlí heraldické exlibris: „Josephus Andreas. Freyherr von Beretzko.“, na předsádce heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitiss Vetter de Lilye“, signaturní razítko. Kožená vazba na lepence, červená stříkaná ořízka.

Alchymistické dílo o kameni mudrců, jeho vlastnostech a způsobu jeho výroby. Autorem je mystik ovlivněný Paracelsem (1493–1541). Ve svých filozofických dílech se věnoval alchymii v člověku. Praktickou alchymii se však nezabýval.¹⁴²

¹⁴² STEJSKAL, Martin. *Labyrinthem...*, s. 59.

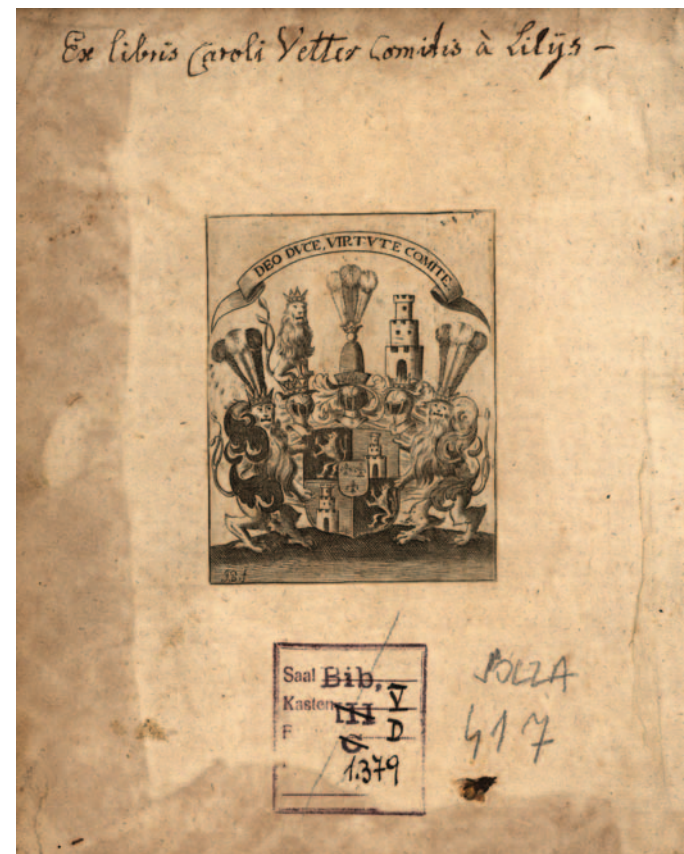
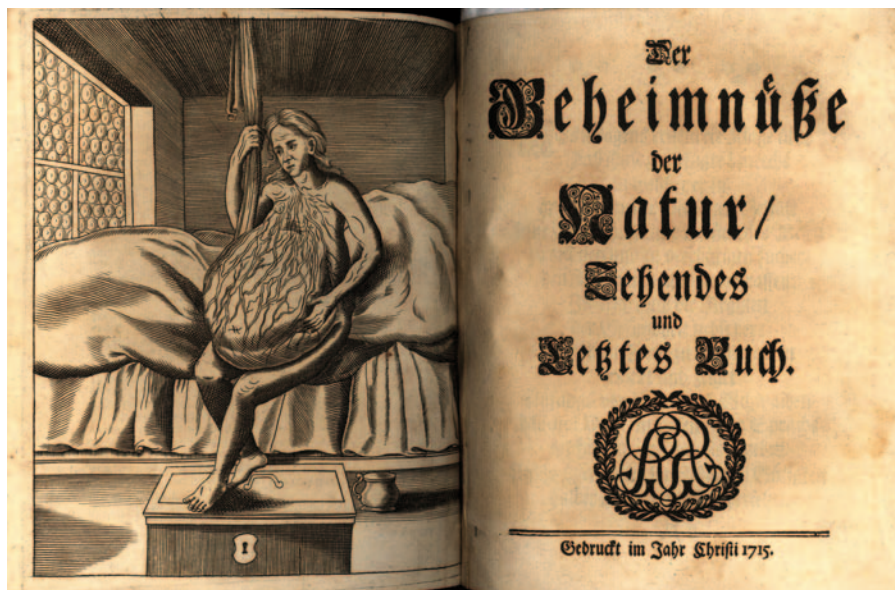

K 36 – Solca / Falloppio, Gabriele (1523–1562)

Neu eröffnete vortreffliche und rare Geheimnisse der Natur. Franckfurth am Mayn : Verlegt in Christian Genschen Buchhandlung, ANNO MDCCXV. [1715]

Gotika, italika, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, živá záhlaví. Iniciály, vlysy z tiskařských ozdůbek, vlysy s figurálním námětem, jednoduché linky, v rejstříku linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky (s. 208), viněty, koncové viněty. Na titulní straně dvě jednoduché linky. Před titulním listem příloha zobrazující Sfinx, Sirénu a snad Baziliška s textem: „Wunderbare Beschöpffe und Geheimnusse der Natur“, před druhou částí alegorická mědirytina zobrazující čtyři významné alchymistické osoby, jejichž jména: „HERMES“, „GEBER“, „BERNHARDVS“, „TEOPHRASTVS“ se nacházejí v nápisových páskách, figury se opírají o oválný medailon s figurálním alchymistickým námětem, pod kterým se nachází nápis s textem: „Schatzkammer darinnen die Heimlichkeiten des Natur eröffnet durch Fromme hochgelahrte Männer“, před třetí částí mědirytina zobrazující postavu s velikým břichem. Nad úvodní rytinou vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, na předešlé vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, heraldické exlibris s textem: „DEO DVCE, VIRTUTE COMITE.“, na rubu rozkládací rytiny heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, signaturní razítko. Kozená vazba na lepence, hřbetní název na štítku, červená stříkaná ořízka.

Medicínsko-farmaceutická publikace věhlasného italského anatoma a chirurga, známého svými četnými objevy v oboru anatomie a praktické medicíny.¹⁴³

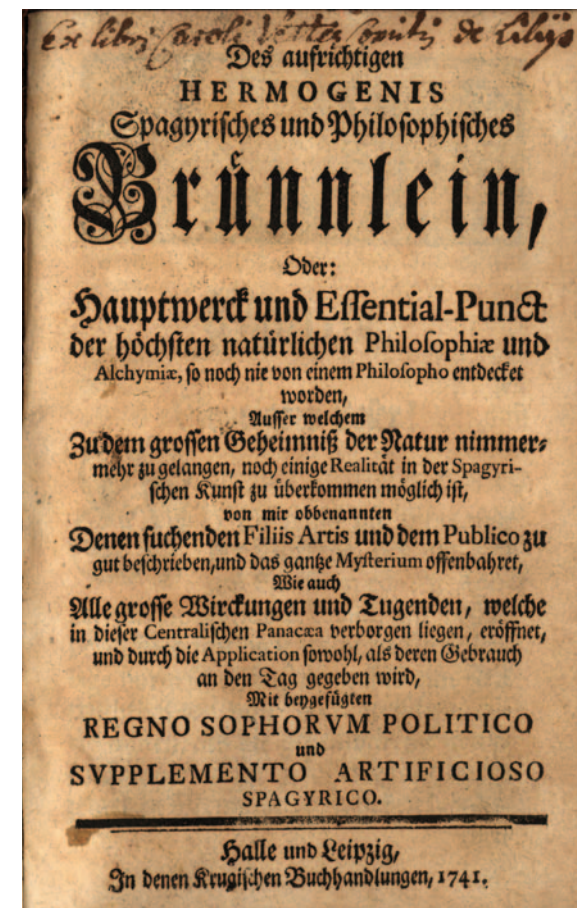
143 Ottův slovník naučný. 8, Dřevěné stavby-Falšování. Praha : J. Otto, 1894, s. 1034.

K 37 – Solca / Hermogenes, Tarsensis (160–225)

Des aufrichtigen HERMOGENIS Spagyrisches und Philosophisches Brünnelein. Halle und Leipzig : In denen Krugischen Buchhandlungen, 1741.

Gotika, antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, záhlaví. Verzála, vlys, jednoduché linky. Na titulní straně jednoduché linky. Na předeštlí heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na předsádce a na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, signaturní razítko. Kožená vazba na lepence, červená stříkaná ořízka.

Práce starořeckého rétora, oblíbence císaře Marka Aurelia (121–180), věnovaná spagyrii, tedy výrobě léčiv z rostlinných, živočišných či minerálních materiálů.¹⁴⁴

144 ŠICHMANOVÁ, Zuzana. *Alchymie a alchymisté v zemích českých a moravských*. Brno, 2007. s. 125. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Přírodovědecká fakulta.

K 38 – Solca / Llull, Ramon (asi 1232–1315)

OPERA EA QVÆ AD ADINVENTAM AB IPSO ARTEM VNIVERSALEM, SCIENTIARVM ARTIVMQVE OMNIVM breui compendio, firma[ue] memoria appraehendarum, locupletissima[ue] vel oratione ex tempore pertractandarum, pertinent. ARGENTORATI : Sumptibus LAZARI ZETZNERI Bibliopole, M.DC.VIII. [1609]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky, ztrácející se sazba, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlysy. Na titulní straně signet Lazara Zetznera (1551–1616) s vyobrazením hlavy Minervy a devizou: „SCIENTIA IMMVTABILIS“, v textu četná vyobrazení. Na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lyle“, signaturní razítko. Lepenková vazba s využitím barevného papíru, červená stříkaná ořízka.

Filozofický traktát mýty opředěného katalánského mystika a básníka.¹⁴⁵

145 KARPENKO, Vladimír. *Alchymie: nauka mezi snem a skutečností*. Praha : Academia, 2007, s. 190.

K 39 – Solca

MUSÆUM HERMETICUM REFORMATUM ET AMPLIFICATVM. FRANCOFURTI : Apud Hermannum à Sande, MDCLXXVIII. [1678]

Antikva, italika, alfabeto, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky, ztrácející se sazba, živá záhlaví. Iniciály, verzály, jednoduché linky, vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky u paginace, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, koncové viněty. Názevové a nakladatelské údaje vsazeny do obdélníkového rámu tvořeného šesti oválnými medailony s alegorickými figurálními náměty, signováno: „M. Merian fec.“, na titulní straně jednoduchá linka a tiskařské ozdůbky. V textu jednotlivých částí kompendia četná alchymistická vyobrazení (figury, clavis...). Na předeštlí heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, nad ním vpisek, rukopisné marginální poznámky, na konci knihy 3 rozkládací přílohy většího formátu. Kožená vazba na dřevě, desky zdobené slepiskem – rámová kompozice tvořená střídavě jednoduchými linkami a válečkovým ornamentálním pásem s florálním motivem, na předních deskách středová plotna, iniciály a rok: „A D 1681“, hřbetní název na štítku, trnové spony, červená ořízka.

Reprezentativní soubor novějších alchymistických textů, jehož první vydání vyšlo v němčině ve Frankfurtu nad Mohanem. Vystaveno je rozšířené latinské vydání z roku 1678 obsahující rytiny od významného rytce a nakladatele Matthaeuse Meriana (1593–1650).¹⁴⁶

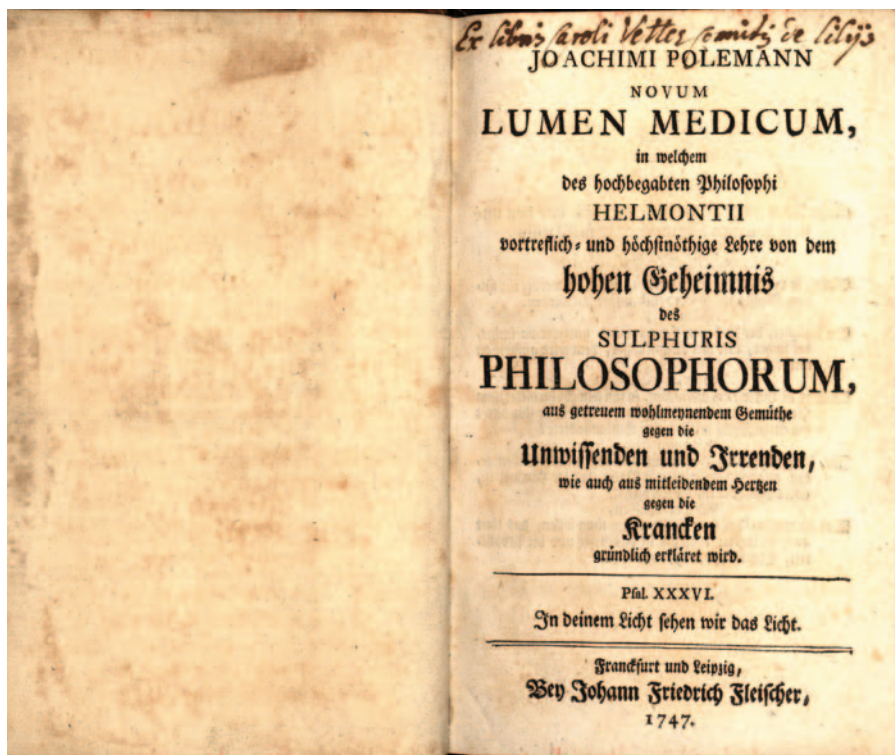
146 VOIT, Petr. *Encyklopedie...*, s. 586.

K 40 – Solca / Polemann, Joachim (činný 1659)

NOVUM LUMEN MEDICUM, in welchem des hochbegabten Philosophi HELMONTII vortreflich- und höchstnöthige Lehre von dem hohen Geheimnis des SULPHURIS PHILOSOPHORUM, aus getreuem wohlmeynendem Gemüthe gegen die Unwissenden und Irrenden, wie auch aus mitleidendem Herzen gegen die Krancken gründlich erkläret wird. Franckfurt und Leipzig : Bey Johann Friedrich Fleischer, 1747.

Gotika, antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, záhlaví. Verzály, vlys z tiskařských ozdůbek (s. 7), tiskařské ozdůbky. Na titulní straně tři jednoduché linky. Na předeštlí heraldické exlibris: „Josephus Andreas. Freyher von Beretzko.“, na zadním předeštlí obráceně nalepené heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, signaturní razítko. Kožená vazba na lepence, červená stříkaná ořízka.

Chemik a alchymista, jenž svou práci o tzv. síře mudrců opírá o dílo Jana Baptisty van Helmont (1579–1644) a vyjadřuje v něm hluboký obdiv k tomuto vlámskému alchymistovi, lékaři a velkému zastánci iatrochemie, jejímž cílem byla léčba nemocí pomocí chemických látek.¹⁴⁷

K 41 – Solca / Schmuck, Martin (†1640)

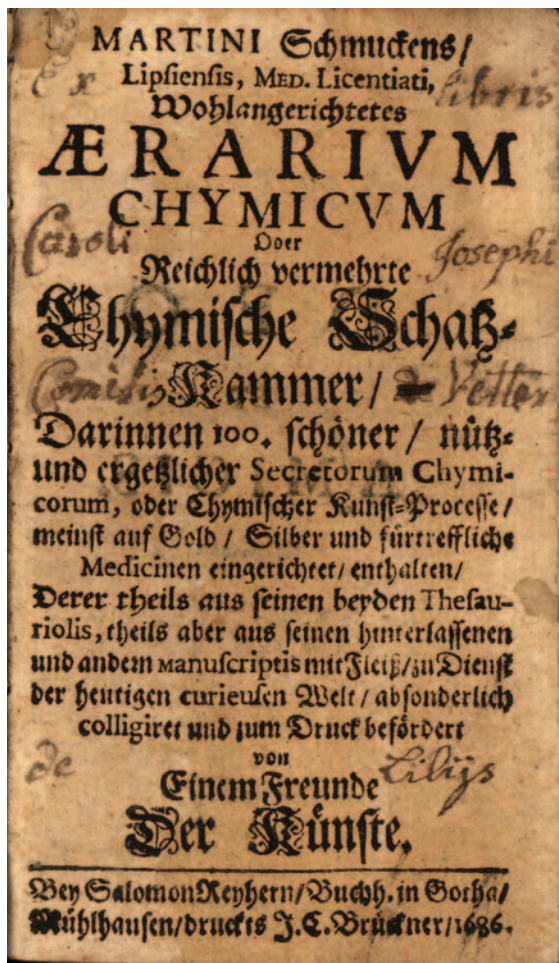
Wohlangerrichtetes AERARIIVM CHYMICVM Oder Reichlich vermehrte Chymische Schatzkammer. Bey Salomon Reyhern, Buchh. In Gotha, Mühlhausen, druckts J.C. Brückner, 1686.

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, živá záhlaví. Verzála, vlysy z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky, koncová viněta (s. 186), ilustrace (s. 84). Na titulní straně jednoduchá linka. Na předeštlí heraldické exlibris: „Josephus Andreas. Freyher von Beretzko.“, na předsádce heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, signaturní razítko. Pergamenová vazba na dřevě, rukopisný hřbetní název, červená stříkaná ořízka.

Alchymistický spis lékaře a chemika narozeného v Lipsku.

¹⁴⁷ KARPENKO, Vladimír. Alchymie..., s. 37.

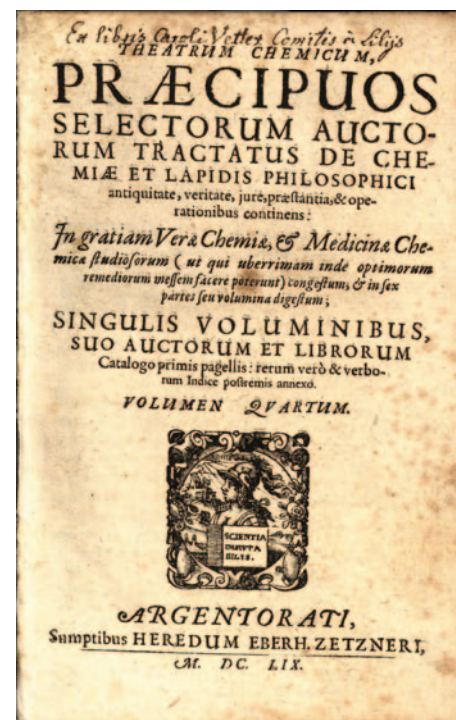

K 42 – Solca

THEATRUM CHEMICUM, PRAECIPUOS SELECTORUM AUCTORUM TRACTATUS DE CHEMIAE ET LAPIDIS PHILOSOPHICI antiquitate, veritate, jure, praestantia, & operationibus continens. VOLUMEN QVARTUM. ARGENTORATI: Sumptibus HEREDUM EBERH. ZETZNERI, M.DC.LIX. [1659]

Antikva, italika, alfabeta, gotika, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky, ztrácející se sazba, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlysy z tiskařských ozdůbek, jednoduché linky. Na titulní straně signet Lazara Zetznera (1551–1616) zobrazující hlavu Minervy, s devizou: „SCIENTIA IMMVTABILIS“, v textu četná alchymistická schematická vyobrazení a ilustrace, 4 přílohy většího formátu. Na rubu předšádky heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, signaturní razítko. Lepenková vazba, černě natřená, zlacený hřbet a hřbetní název, červenomodrá stříkaná ořízka.

Soubor alchymistických textů různých autorů pojednávající především o kameni mudrců v překladu evangelického kněze a polního kazatele Johanna Jacoba Heilmanna (činný 1618–1619).¹⁴⁸

¹⁴⁸ PROVENIO...

K 43 – Solca

THESAURINELLA OLYMPICA AUREA TRIPARTITA, Das ist: Ein himmlisch güldenes Schatzkammerlein, Von vielen außerlesenen Kleinodien zugerüstet. Franckfurt am Mayn : In Verlegung Georgii Wolffii Buchhändl. in Hamburg in S. Joh. Kirchen, Gedruckt durch Johann Görlin, MDCLXXXII. [1682]

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, ztrácející se sazba, živá záhlaví. Inicialy, verzály, vlysy z tiskařských ozdůbek, linky z tiskařských ozdůbek, jednoduché linky, tiskařské ozdůbky, koncová viněta. Frontispis s alchymistickým výjevem, na titulní straně ilustrace – Slunce a hvězdy se symboly prvků, schematické ilustrace (s. 335, 336). Na předeštlí heraldické exlibris: „Ex libris Larisch-Moennich Solza.“, na titulní straně vpisek: „Ex libris Caroli Josephi Comitis Vetter de Lilye“, v knize signaturní razítko. Hnědá kožená vazba na lepence, červená stříkaná ořízka.

Tisk obsahuje texty významných alchymistů, jako byli například Paracelsus (1493–1541) či majitel slezských Kravař Michal Sendivoj ze Skorska (1566–1636), jenž působil jako dvorní rada Rudolfa II.¹⁴⁹ Soubor byl editován alchymistou, básníkem a následovníkem Paracelsa Benediktem Hefferem, zvaným Figulus (1567–1619).¹⁵⁰

149 KARPENKO, Vladimír. Alchymie..., s. 367.

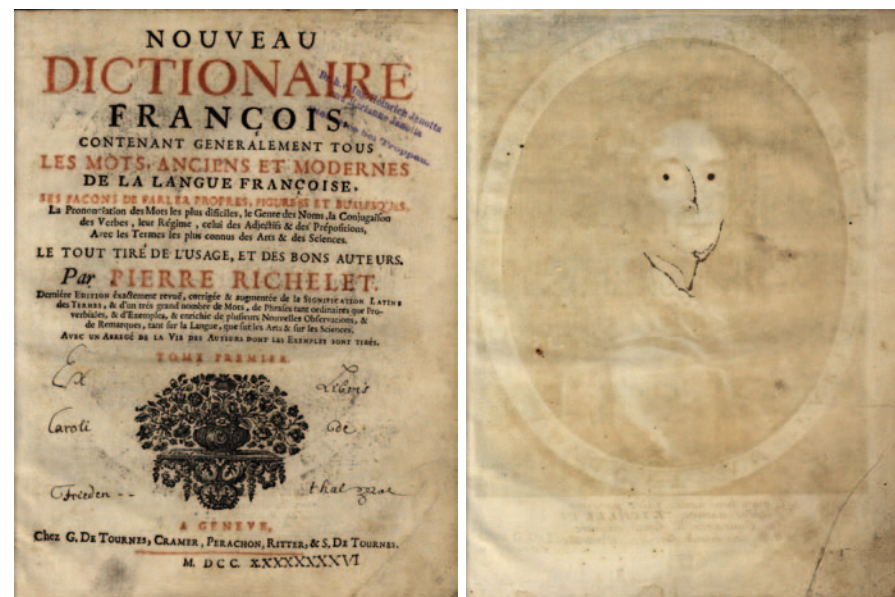
150 TELLE, Joachim. Benedictus Figulus. Zu Leben und Werk eines deutschen Paracelsisten. *Medizinhistorisches Journal*, 1987, Band 22, Nr. 4, s. 303–326.

L 44 – Stěbořice / Richelet, Pierre (1626–1698)

NOUVEAU DICTIONNAIRE FRANÇOIS. TOME PREMIER. A GENEVE : Chez G. DE TOURNES, CRAMER, PERACHON, RITTER, & S. DE TOURNES, M.DCC.X. [1710], [rukopisně doplněno: „XXXXXXXXVI“]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, titulní strana tištěná červenočerně, živá záhlaví. Inicialy, vlysy, jednoduché linky. Frontispis s vyobrazením autora, viditelné snahy po obkreslení části obličeje na rubové straně rytiny. Na titulních stranách viněta a jednoduchá linka. Na předeštlí rukopisný vpisek: „Ex libris Joannis de Friedenthal“, na titulní straně a na stranách 413 prvního dílu, 163 a 377 druhého dílu razítko s textem: „Dr. h. c. Ing. Heinrich Janotta und Marianne Janotta Stěbořice bei Troppau.“ a rukopisný vpisek: „Ex Libris Caroli de Friedenthal“. Kožená vazba na lepence, zlacený hřbet a hřbetní název na štítku, červená stříkaná ořízka.

Slovník francouzského jazyka obohacený o burleskní výrazy či výslovnost obtížných slov. První vydání tohoto díla obsahuje navíc satirické pasáže trefující se do autorových současníků.¹⁵¹

151 *Nouvelle biographie universelle*. Tome Quarante-Deuxième. Paris : Firmin Didot Frères, 1853, 1032, sl. 200–201.

L 45 – Stěbořice / Zeno, Franz Joseph (činný 1718)

GLORIA AUSTRASIAE, SEV COMPENDIUM GENEALOGICO-HISTORICUM DE SERENISSIMA DOMO LOTHARINGICA. OENIPONTI: Typis Michaëlis Antonij Wagner, ANNO M.DCC.XVIII. [1718]

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, trojsloupcová sazba, živá záhlaví. Iniciala (s. 2.) verzály, vlys (s. 2), linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky zvláště u paginace, viněty, koncová viněta. Na titulní straně dekorativní linka z tiskařských ozdůbek. Frontispis s heraldicko-figurálním námětem signovaný: „Ioh. Georg Berckmüller delin.; Ioh. Heinr. Störcklin Sc. Aug. Vind.“. Na titulní straně 2x razítko s textem: „Dr. h. c. Ing. Heinrich Janotta und Marianne Janotta Stěbořice bei Troppau.“ Kozená vazba na lepence, jméno autora na hřbetním štítku, hřbet zdooben slepotiskem, červená stříkaná ořízka.

Genealogie panovnického rodu Lotrinských, jejímž autorem je olomoucký rodák a pozdější profesor práv na innsbrucké univerzitě.

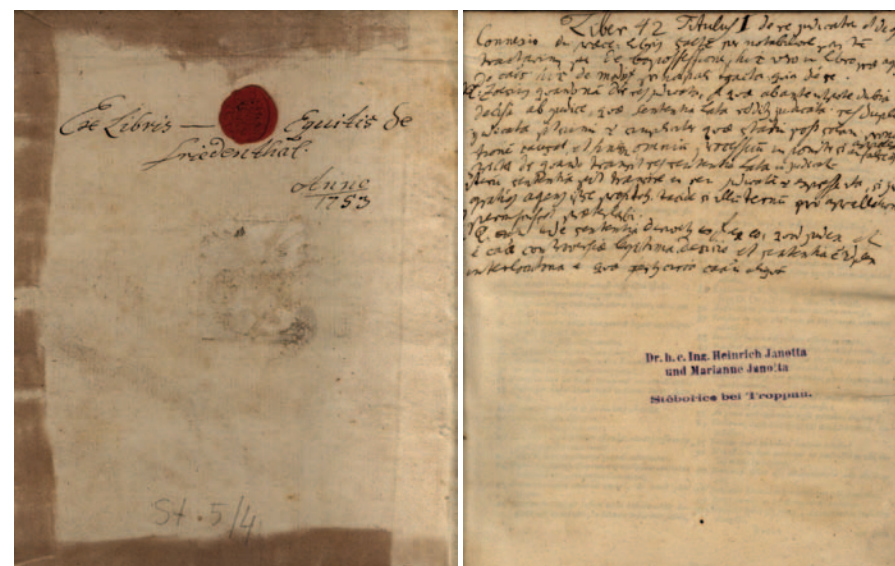

L 46 – Stěbořice / Zoesius, Hendrik (1571–1627)

[HENRICI ZOESII J. C. IN LIBRUM XLII, DIGESTORUM COMMENTARIUS]. [S. I.] : [s. n.], [po roce 1590].

Antikva, italika, arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, číselné marginální ukazatele, živá záhlaví. Verzály, jednoduché linky, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky, vinětky, koncová viněta. Na předešlé vpisek: „Ex Libris Equitis de Friedenthal. Anno 1753“ a pečeť, pod ním stopy po odtrženém tištěném exlibris, razítko s textem: „Dr. h. c. Ing. Heinrich Janotta und Marianne Janotta Stěbořice bei Troppau.“ na prvním vězaném listu, s. 941 a v rejstříku, interfoliovaný svazek s četnými rozsáhlými rukopisnými poznámkami, místy tužkou opravená slova – v textu: „nuntiationem“ opraveno na vedlejším vězaném listu na: „relaxationem“ (s. 906). Kozená vazba na lepence, hřbetní název na štítku.

Torzo komentářů nizozemského právníka ke knize Digest Justinianova zákoníku.

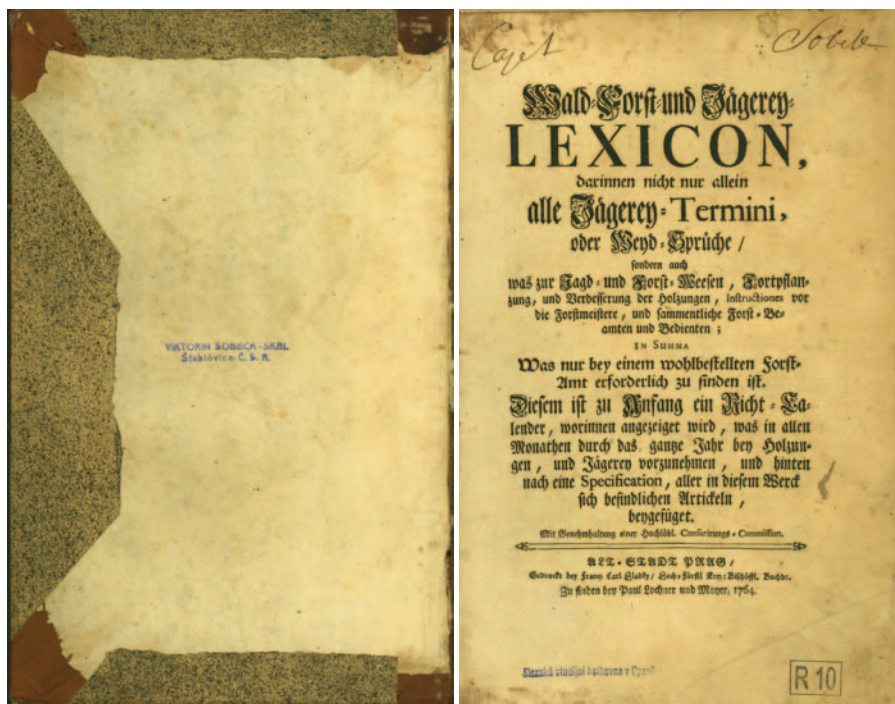

M 47 – Štáblovice

Wald- Forst- und Jägerey-LEXICON, darinnen nicht nur allein alle Jägerey-Termini, oder Weyd-Sprüche. ALT.STADT PRAG : Gedruckt bey Franz Carl Hladky / Hoch-Fürst Ertz-Bischoftl. Buchdr. Zu finden bey Paul Lochner und Mayer, 1764.

Gotika, antikva, signatury, kustody, arabská paginace, dvousloupcová sazba, živá záhlaví. Verzály, vlysy, jednoduché linky, linky z tiskařských ozdůbek, viněty. Na titulní straně jednoduché linky a tiskařské ozdůbky, na s. [3] verzála vsazená do ilustrace. Na přídeštlí modré textové razítko: „VIKTORIN SOBECK-SKAL Štáblovice Č.S.R.“, na titulní straně vpisek: „Cajet Sobek“, v knize novodobá muzejní razítka. Polokožená vazba na lepence.

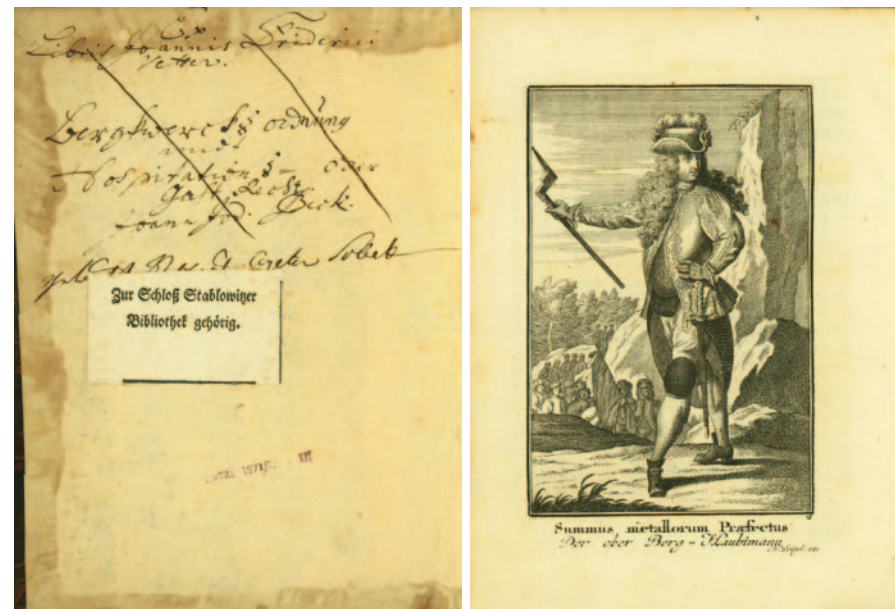
Terminologický slovník věnovaný lovu a lesnictví, obsahující veškeré potřebné rady pro úřad lesníka. Připojen je též kalendář s vyjmenováním všech činností, kterým je záhodno se v daný čas věnovat.

M 48 – Štáblovice / Weigel, Christoph (1654–1725)

Abbildung und Beschreibung derer sämtlichen Berg-Wercks-Beamten und Bedienten nach ihrem gewöhnlichen Rang und Ordnung im behörigen Berg-Habit. [Icones omnium ad REM METALLICAM spectantium OFFICIALIVM et OPERARIORVM. Bildniße aller Berg-Beambten und Bedienten]. Nürnberg : zu finden bey Christoph Weigel, der Käyserlichen Reichs-Post über wohnhafft, Anno 1721.

Gotika, arabská paginace, signatury, kustody, ztrácející se sazba, titulní strana tištěna černočerně, záhlaví. Verzály, vlysy a linky z tiskařských ozdůbek, tiskařské ozdůbky v záhlaví, koncová viněta. Na titulní straně linka z tiskařských ozdůbek. Mědirytový frontispis zobrazující dva horníky, z nichž jeden se opírá o kamenný piedestal nesoucí alternativní, částečně latinský název a nakladatelské údaje. Celkem 25 číslovaných mědirytin (včetně frontispisu) v jednoduchém zdvojeném rámu a s popisem v dolní části, zobrazující jednotlivé zaměstnance ve svých úborech a řazené dle hodnosti, některé signovány Christophem Weigelem. Na přídeštlí nalepený štítek s tištěným textem: „Zur Schloß Stablowitzer Bibliothek gehörig.“, nad ním přeškrtnutý vpisek: „Ex Libris Friderici Vetter. Bergwercks ordnung undt Hospitations- oder Gast Recht Joann Jod[ocus]. Beck. [... ?] Cajetan Sobek“, v knize novodobé muzejní razítko a záznamy o revizi.

Obsahuje přívazek 1: Abbildung und Beschreibung derer sämtlichen Schmelz- Hütten- Beamten und Bedienten nach ihrem gewöhnlichen Rang und Ordnung im behörigen Hütten-Habit. [Icones omnium ad OFFICINAS AERARIAS pertinentium OFFICIALIVM et OPERARIORVM. Bildniße aller Hütten- Beambten und Bedienten]. Nürnberg : zu finden bey Christoph Weigel, der Käyserlichen Reichs- Post über wohnhafft, Anno 1721.

Obsahuje přívazek 2: JOH. GOTH. BOECLERI TRACTATUS JURIDICO-POLITICUS DE JURE HOSPITIORUM, Von Gast-Recht. Franckfurth und Leipzig : In Verlegung Georg Christoph Webers, Buchhändlers in Nürnberg, 1727.

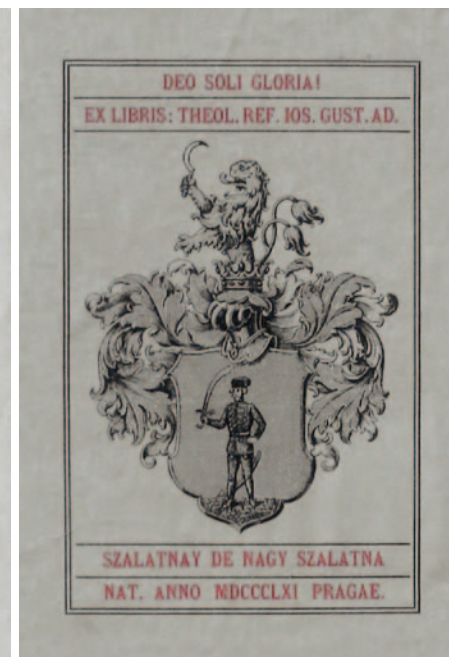
Vyobrazení a popis všech úředníků a zaměstnanců hutí dle obvyklého postavení a pořadí v příslušném hutnickém oděvu na rytinách v Augsburgu usazeného mědirytce Christoph Weigela (1654–1725).¹⁵²

N 49 – Třebovice / Luther, Martin (1483–1546)

BIBLIA, Das ist: Die gantze Heilige Schrifft deß Alten und Neuen Testaments, Wie solche von Herrn Doctor Martin Luther Seel. Im Jahr Christi 1522. in unsere Teutsche Mutter-Sprach zu übersetzen angefangen, Anno 1534. zu End gebracht, und Vor einigen Jahren bereits Mit den Summarien Herrn Johann Sauberti Seel. auch mit dem Vielfältigen und Lehrreichen Nutzen, über alle Capitel, des Herrn D. Salomon Glassens Seel. Ausgefertiget. Nürnberg : In Verlegung Johann Andrea[s] Endters Seel. Sohn und Erben, Anno MDCCX. [1705]

Gotika, antikva, arabská paginace, signatury, kustody, tištěné marginální poznámky, text vsazen do zdvojeného rámu z jednoduchých linek, víceloupcová sazba, titulní strana tištěna červenočerně, živá záhlaví. Iniciály, verzály, vlys s putti, tiskařské ozdůbky, jednoduché linky, dekorativní linky z tiskařských ozdůbek, viněty. Frontispis s vlepenou mědirytinou zobrazující svatou Filoménu. Na s. [54] celostránková ilustrace – pět medailonů s podobiznami, daty narození a úmrtí a dvěma putti držícími nápisové pásky s devizou: „Warhaffte Abbildungen“, zobrazen Martin Luther, jeho manželka Katharina von Bora, dcera Magdalena, otec Johann Luther a matka Magdalena, na s. [66] celostránková mědirytina zobrazující Adama a Evu, Noema, Abrahama a Mojžíše s Árónem, ilustrace ve středu spojuje rolverkový medailon s textem uvnitř, v textu ilustrace s biblickými náměty a texty v rámech tvořených jednoduchými linkami a linkami z tiskařských ozdůbek. Na předešlé dvě exlibris, první s textem: „MARIE STONA EX LIBRIS“, signováno: „h. hirzel 1901“, druhé: „DEO SOLI GLORIA! EX LIBRIS: THEOL. REF. IOS. GUST. AD. SZALATNAY DE NAGY SZALATNA NAT. ANNO MDCCCLXI PRAGAE.“, na předsádce rukopisné zápisky o narození a úmrtí: „Anno 1785 ... 28 Julij 1818“, v knize novodobé muzejní razítko. Kožená vazba na dřevě zdobená slepotiskem, kovové nárožnice (schází dvě na přední a jedna na zadní desce), háčkové spony (jedna poškozená).

Německý překlad Bible kazatele, reformátora a otce německé reformace Martina Luthera (1483–1546). První vydání vyšlo roku 1522 (Nový zákon) a 1534 (Starý zákon). Vystavený exemplář je jedním z 253 přetisků tohoto významného překladu.

152 VOIT, Petr. Encyklopedie..., s. 1016.

O 50 – Velké Hoštice / Buonanni, Filippo (1638–1725)

– Battarra, Giovanni Antonio (1714–1789)

RERVM NATVRALIVM HISTORIA NEMPE QVADRVPE DVM INSECTORVM PISCIVM VARIORVMQVE MARINORVM CORPORVM FOSSILIVM PLANTARVM EXOTICARVM AC PRAESERTIM TESTACEORVM EXSISTENTIVM IN MVSEO KIRCHERIANO. PARS PRIMA. ROMAE : IN TYPOGRAPHIO ZEMPELLIANO Aere Venantii Monaldini Bibliopolae, MDCCCLXXXIII. [1773]

Antikva, italika, alfabeto, římská a arabská paginace, signatury, kustody, dvousloupcová sazba, titulní strana tištěna červenočerně, tištěné marginální poznámky, živá záhlaví. Iniciály, verzály, tiskařské ozdůbky, rám z tiskařských ozdůbek (s. XXXIV). Na titulní straně ilustrace vztahující se k názvu titulu zobrazující dva muže u psacího stolu. Vedle nich stojí regál s preparovanými živočichy a nad nimi v nápisové pásce deviza: „...PATEFIT QUODCUMQUE CREATUR : Lueret. lib. I.“, signováno: „Antonio Nesi invento; Francesco Nesi incise“, dekorativní linka z tiskařských ozdůbek. Na s. IV celostránková mědirytina zobrazující ve skalnaté krajině sedící ženské postavy ve společnosti nejrozličnějších zvířat. Nad nimi se vznášejí dravci nesení medailonem s portrétem muže ve zbroji. Ilustrace v oválných medailonech, obdélníkové ilustrace zobrazující zvířata v krajině, mnohdy s architekturou na pozadí, osoby ve společnosti zvířat, lidská obydlí a práce kolem nich, některé signovány např. Antoniem a Francescem Nessim. Na konci knihy 51 celostránkových číslovaných mědirytin (poslední 4 číslovány zvlášť) vztahujících se k jednotlivým pasážím v textu. Vyobrazení jsou typy oblečení, zvířata a rostliny, vyobrazení jejich částí, korály či mušle. Na předešlé heraldické exlibris s textem: „S. R. I. Comes de Chorinsky L. B. de Ledske SS. CC. RR. MM. Consiliarius et Cubicularus actualis nec non Ducatum Oppaviensis et Carnoviensis Supremus Capitaneus cis Oppavam.“, v knize novodobá muzejní signatura, přírůstkové číslo, revizní záznamy a razítko. Novodobá kožená vazba na dřevě (atelier Kolařík), háčkové spony.

Přírodovědná publikace věnující se například herpetologii, konchologii či studiu fosilií a korálů ze sbírek tehdejšího muzea Athanasia Kirchera (1602–1680) v Římě. Autor knihy působil jako kurátor tohoto muzea. Sbírky dnes opatrují Museo Nazionale Romano, Collegium Romanum a Museo Nazionale Etrusco.

Foto B, C, E, F, H, CH, I, J, M, N, O – Slezské zemské muzeum v Opavě
Foto D, G, K, L – Národní památkový ústav

KATALOG II.

TISKY VYDANÉ PO ROCE 1800

A 1 – Bruntál

BAHR, Hermann. *Expressionismus*. München : Delphin-Verlag, 1916.

Literárně teoretická publikace vlivného uměleckého kritika, redaktora, dramaturga a propagátora moderních literárních směrů Hermanna Bahra (1863–1934)¹⁵³. Na frontispisu se nachází reprodukce obrazu německého malíře Franze Marca (1880–1916), jednoho z vrcholných představitelů německého expresionismu a spoluzakladatele umělecké skupiny Der Blaue Reiter.

A 2 – Bruntál

DAVID, François Anne. *Histoire de France sous l'empire de Napoléon le Grand représentée en figures accompagnées d'un précis historique*. A Paris : Chez l'Auteur, DAVID, Graveur, rue de Cornaille, 1809.

Dle kresebných předloh Charlese Monnetta (1732–1809) zhotovil francouzský rytec François Anne David (1741–1824)¹⁵⁴ rytiny zobrazující Napoleona Bonaparta v nejrůznějších okamžicích jeho vlády.

¹⁵³ SCHMIDT, Hugo. Impresionismus, umění stylu. *Dějiny německé literatury* 3. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2007, s. 139; VIDULIČ, Svjetlan. Hermann Bahr a vídeňské divadlo kolem roku 1900. *Dramatika vídeňské moderny*. Bratislava : Divadelný ústav; Praha : Divadelní ústav, 1999, s. 135.

¹⁵⁴ BRUNET, Jacques-Charles. DAVID (Fr.-Anne), graveur. *Manuel du libraire et de l'amateur de livres : contenant 1° un nouveau dictionnaire bibliographique*. Tome deuxième, Ciacconius-Gyron. Paris : Firmin Didot frères, 1861, sl. 536–537.

A 3 – Bruntál

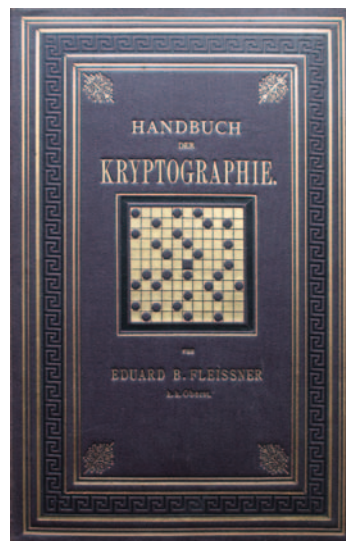
EDER, Josef Maria. *Schloss Münichau bei Kitzbühel, Tirol : seine Geschichte und sein Verfall*. Wien : Aus der Kaiserlich-Königlichen Graphischen Lehr- und Versuchsanstalt Kommissions-Verlag von Artaria & Co., 1915.

Zámek Münichau u Kitzbühelu na rytinách rakouského rytce a profesora Georga Brandlmayra činného v letech 1896–1923. Bruntálská knihovna uchovává rozsáhlý soubor publikací věnovaných Tyrolsku, oblíbené země arcivévodovy Evžena.

A 4 – Bruntál

FLEISSNER VON WOSTROWITZ, Eduard B. *Handbuch der Kryptographie. Anleitung zum Chiffriren und Dechiffriren von Geheimschriften*. Wien : In Commission bei L. W. Seidel & Sohn, 1881.

Rakouský důstojník Eduard B. Fleissner von Wostrowitz (1825–1888)¹⁵⁵ touto knihou zúročil své mnohaleté zkušenosti na poli vojenské kryptografie. Proslavil se zdokonalením tzv. Cardanovy mřížky.

¹⁵⁵ Fleissner von Wostrowitz, Eduard B. [online]. VIAF. Virtual International Authority File [cit. 15. 6. 2021]. Dostupné z: <https://viaf.org/processed/DNB%7C115107666X>.

A 5 – Bruntál

FUCHS, Eduard. *Die Frau in der Karikatur*. München : Albert Langen Verlag für Litteratur und Kunst, 1906.

Kniha marxisticky orientovaného sběratele umění, politického aktivisty a autora řady karikaturistických publikací Eduarda Fuchse (1870–1940), který byl za své aktivity několikrát odsouzen k pobytu za mřížemi. Na pět měsíců byl uvězněn například za leták, ve kterém císaře Viléma I. (1797–1888) označil jako „pruského masového vraha“. Jeho sbírka umění byla zabavena a rozprodána nacisty poté, co roku 1933 uprchl do Francie.¹⁵⁶

A 6 – Bruntál

KAHN, Gustave. *Europas Fürsten im Sittenspiegel der Karikatur*. Berlin : Hermann Schmidts Verlag, [1907].

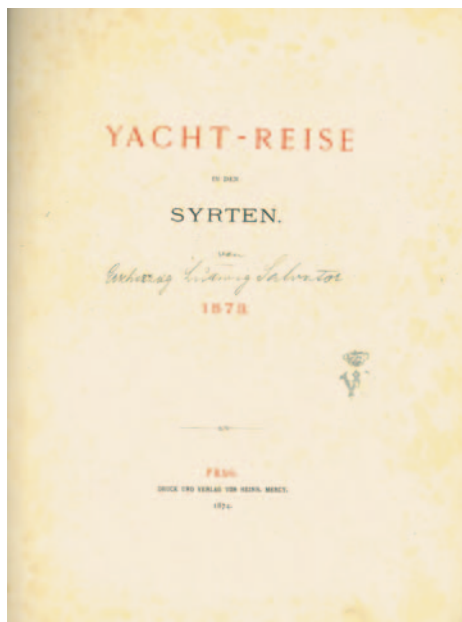
Publikace francouzského symbolistického básníka židovského původu, uměleckého kritika a velkého zastánce volného verše.¹⁵⁷ Též vlivného vydavatele magazínu *La Vogue*¹⁵⁸, na jehož stánkách bylo roku 1886 publikováno například dílo *Les Illuminations* jednoho z prokletých básníků Arthura Rimbauda (1854–1891).¹⁵⁹

¹⁵⁶ ZINGARELLI, Luciana. Eduard Fuchs, vom militanten Journalismus zur Kulturgeschichte. *Ästhetik und Kommunikation*, 7/25, 1976, s. 32–53.

¹⁵⁷ Kahn, Gustave. *Der große Brockhaus : Handbuch des Wissens in zwanzig Bänden. Neunter Band, I–Kas*. Leipzig : F.A. Brockhaus, 1931, s. 556.

¹⁵⁸ *Symbolist art theories : a critical anthology*. Berkeley; Los Angeles ; London : University of California Press, 1995, 1994, s. 127.

¹⁵⁹ KEARNS, James. *Symbolist Landscapes : The Place of Painting in the Poetry and Criticism of Mallarmé and His Circle*. London : The Modern Humanities Research Ass., 1989, s. 129.

A7 – Bruntál

LUDWIG SALVATOR, Erzherzog v. Österreich. *Yacht-Reise in den Syrten* : 1873. Prag : Druck und Verlag von Heinr. Mercy, 1874.

Jedna z vědeckých výprav Ludvíka Salvátora Toskánského (1847–1915) po Středozezemním moři, kterou absolvoval na své parní jachtě Nixe I, již sám kormidloval. Tento uznávaný přírodovědec hovořící až čtrnácti jazyky byl členem významných evropských vědeckých společností. V Přerově nad Labem založil roku 1895 jedno z prvních etnografických muzeí v Evropě a byl též autorem řady cestopisných knih a vědeckých publikací z oblasti přírodních věd.

A8 – Bruntál

SCHÖNWALD, Alfred. *Oesterreichs Kaiserhaus : biographische Gallerie sämmtlicher Glieder des Allerhöchsten Hofes*. Wien : Selbstverlag des Verfassers, 1877.

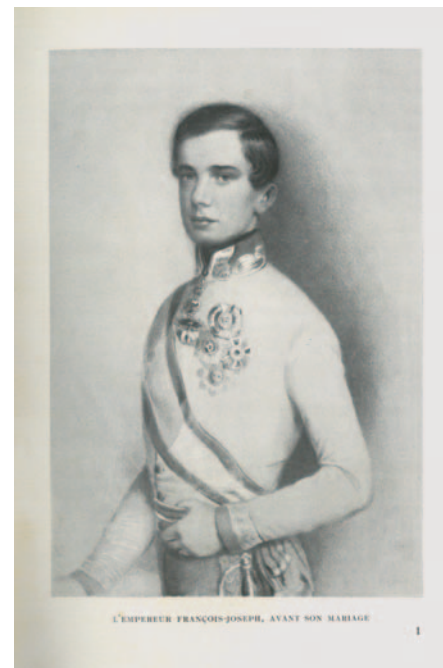
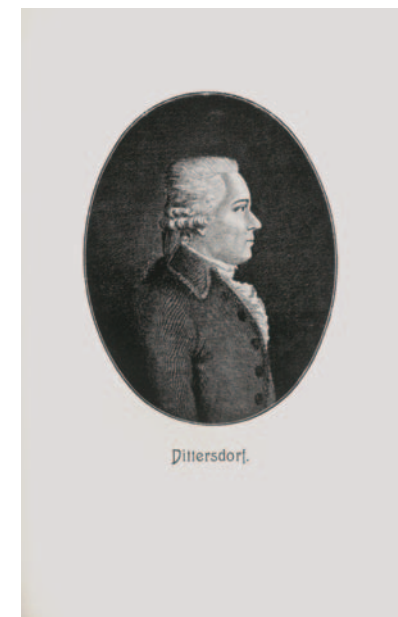
Biografická publikace s portréty členů habsburské dynastie. Zařazen je například portrét Františka Josefa I. (1830–1916), jeho choti Alžběty Bavorské (1837–1898) či arcivévodů Karla Ludvíka (1833–1896), Ludvíka Viktora (1842–1919) a výše zmíněného arcivévody Ludvíka Salvátora Toskánského (1847–1915).

A9 – Bruntál

TITEL, Edgar. *Die Komische Oper*. Stuttgart : Carl Grüninger Verlag (Klett & Hartmann), [1906].

Historicko-estetická studie, jejíž součástí je vyobrazení rakouského klasicistního hudebního skladatele Karla Ditters z Dittersdorfu (1739–1799), pod jehož vedením vzniklo na zámku Jánský Vrch hudební uskupení mezinárodního významu. Za své zásluhy byl Ditters biskupem Filipem Gottharden hrabětem Schaffgotschem (1747–1795) povýšen do šlechtického stavu. Působil v biskupských službách jako lesmistr a později se stal hejtmanem v Jeseníku.¹⁶⁰

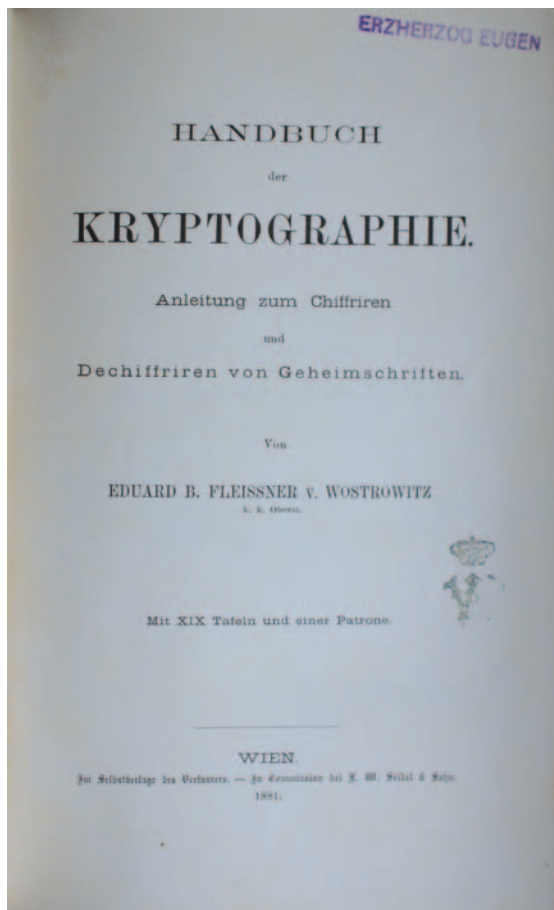

A10 – Bruntál

WEINDEL, Henri de. *François-Joseph intime*. Paris : Librairie Félix Juven, [1905].

Pohled do soukromí císaře Františka Josefa I. (1830–1916). Monografie se zabývá kupříkladu láskou, vzděláním či rozptýlením jednoho z nejdéle vládnoucích panovníků v historii.

¹⁶⁰ SKŘIVÁNEK, František – TOVAČOVSKÝ, Jaroslav. *Vratislavští biskupové v dějinách Slezska*. Praha : ONYX, 2004, s. 72.

Provenience arcivévodů Evžena v bruntálské knihovně

Razítko s textem: „ERZHERZOG EUGEN“. (A 4, 7)

Exlibris – Na komturském kříži řádu německých rytířů ve vavřínovém věnci umístěný habsburský erb s textem: „Eugen Ertzhertzog zu Oesterreich“. (A 1-10)

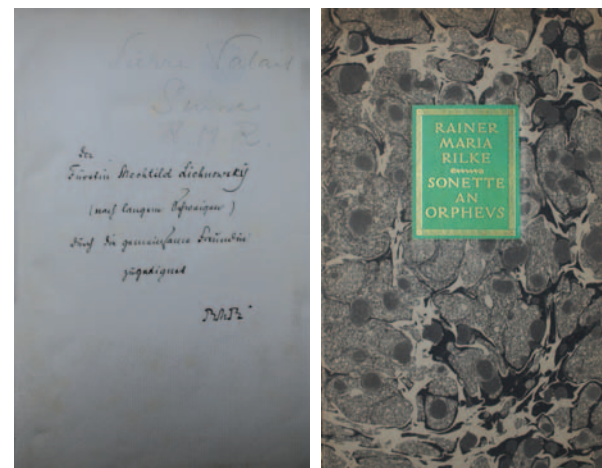
Foto A1–A10 – Muzeum v Bruntále, zámek Bruntál, zámecká knihovna

G 25 – Hradec nad Moravicí

HAUPTMANN, Gerhart. *Der arme Heinrich : eine deutsche Sage*. Berlin : S. Fischer, Verlag, 1902.

Dedikační vpisok kněžně Lichnowské v dramatu nositele Nobelovy ceny za literaturu za rok 1912.

G 26 – Hradec nad Moravicí

RILKE, Rainer Maria. *Die Sonette an Orpheus : geschrieben als ein Grab-Mal für Wera Ouckama Knoop*. Leipzig : Im Insel-Verlag, 1923.

Dedikační vpisok ve sbírce prozaika a básníka, přítele Mechtildy kněžny Lichnowské, vyznačující se složitou symbolikou a bohatými metaforami.¹⁶¹

¹⁶¹ Slovník spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských. Praha : Odeon, 1987. s. 577.

- ADAM, Petr. *Řád německých rytířů a jeho působení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Libri, 2005, 254 s.
- Allgemeine Deutsche Biographie. Zweiter Band. Balde–Bode*. Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, 1875, 798 s.
- Allgemeine Deutsche Biographie. Sechzehnter Band. Kircher–v. Kotzebue*. Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, 1882, 798 s.
- Allgemeine Deutsche Biographie. Zwanzigster Band. Maaß–Kaiser Maximilian II*. Leipzig : Verlag von Duncker & Humblot, 1884, 748 s.
- Allgemeines Handbuch der Freimaurerei. Zweiter Band. M–Z*. Leipzig : Max Hesse's Verlag, 1901, 639 s.
- Arcivévoda Evžen Habsburský (1863–1954) : velmistr Řádu německých rytířů. Sovinec. [Olomouc] : Esmédia, 2005, 185 s.
- BENDOVIÁ, Lenka. *Zámecká knihovna Mladá Vožice*. Praha, 2014, 131 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.
- Biografický slovník Slezska a Severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava : Ostravská univerzita, 2018, 199 s.
- BRUNET, Jacques-Charles. *Manuel du libraire et de l'amateur de livres : contenant 1° un nouveau dictionnaire bibliographique. Tome deuxième, Ciacconius-Gyron*. Paris : Firmin Didot frères, 1861, 1848 sl.
- ČECHOVÁ, Briana. *Mitrovští z Nemyše a jejich knihovna v Loučném nad Desnou*. Praha, 1993, 77 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.
- Der große Brockhaus : Handbuch des Wissens in zwanzig Bänden. Neunter Band, I–Kas*. Leipzig : F.A. Brockhaus, 1931, 784 s.
- DOKOUPIL, Vladislav. *Tisky 16. století z knihovny benediktinů v Rajhradě*. Brno : Univ. knihovna, 1959, 4, 378 s.
- FICEK, Viktor. *Slezský ústav ČSAV v Opavě 1948–1968*. Ostrava : Profil, 1968, 182 s.
- Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa. Band 2, Tschechische Republik, Schloßbibliotheken unter der Verwaltung des Nationalmuseums in Prag*. Hildesheim : Olms-Weidmann, 1997. 309 s.
- HALSBAND, Robert. *The Life of Lady Mary Wortley Montagu*. Oxford : Clarendon Press, 1956, 313 s.
- HOYKAAS, R. *Catastrophism in geology, its scientific character in relation to actualism and uniformitarianism*. Amsterdam : North-Holland, 1970, 50 s.
- HOSÁK, Ladislav. *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha : Academia, 2004, 1144 s.
- Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. (II), Severní Morava*. Praha : Svoboda, 1983, 357 s.
- JUNG, Jiří. *Lichnovští z Voštic a jejich sběratelské a stavební aktivity v letech 1848–1928*. Ostrava : Ostravská univerzita, 2017, 303 s.
- KARPENKO, Vladimír. *Alchymie: nauka mezi snem a skutečností*. Praha : Academia, 2007, 521 s.
- KEARNS, James. *Symbolist Landscapes : The Place of Painting in the Poetry and Criticism of Mallarmé and His Circle*. London : The Modern Humanities Research Ass., 1989, xiii, 218 s.
- KNAPÍK, Jiří. *Slezský studijní ústav v Opavě 1945–1958 : proměny vědeckého pracoviště v regionu*. Praha : Výzkumné centrum pro dějiny vědy, 2004, 161 s.

- LIFKA, Bohumír. *Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900*. Praha : Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, 1980, 229 s.
- LUSTIG, Rudolf. *Schematismus velkostatků v zemi Moravskoslezské*. Praha, [1935], 469 s.
- LYELL, Charles. *Principles of Geology. Volume I*. Chicago : The University of Chicago Press, 1990, 511 s.
- MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti. Díl I, A–M*. Praha : Argo, 2008, 668 s.
- MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti. Díl II, N–Ž*. Praha : Argo, 2010, 664 s.
- MAŠEK, Petr – TURKOVÁ, Helga. *Zámecké, hradní a palácové knihovny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: k výstavě 50 let oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea 1954–2004*. Praha : Národní muzeum, 2004, [66] s.
- MELMAN, Billie. *Women's Orients, English women and the Middle East, 1718–1918 : sexuality, religion and work*. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1992, 417 s.
- MYŠKA, Milan. *Hrabě Hodic a jeho svět: zámecká kultura ve Slezsku mezi barokem a osvícenstvím*. Ostrava : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2011, 351 s.
- NEBESKÁ, Barbora. *Provenienční a obsahový průzkum zámecké knihovny Chuchelná*. Praha, 2011, 60 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.
- Neuester Schematismus der Herrschaften, Güter und Zuckerfabriken in Mähren und Schlesien*. Brünn : Georg Karafiat, 1912, 344 s.
- Nouvelle biographie universelle. Tome Sixième*. Paris : Firmin Didot Frères, 1853, 952 sl.
- Nouvelle biographie universelle. Tome Quarante-Deuxième*. Paris : Firmin Didot Frères, 1853, 1032 sl.
- Ottův slovník naučný. 8, Dřevěné stavby-Falšování*. Praha : J. Otto, 1894, 1039 s.
- POUZAR, Vladimír – MAŠEK, Petr – MENSCHORFF-POUILLY, Hugo – POKORNÝ, Pavel R. *Almanach českých šlechtických rodů*. Praha : Martin, 2002, 473 s.
- ROSOVÁ, Romana. *Razumovští a jejich stopy na Opavsku*. Opava : Za Opavu, 2015, 87 s.
- SAHEB, Jan. *Dějiny Paskova*. Ostrava : Montanex, 2017, 423 s.
- SKŘIVÁNEK, František – TOVAČOVSKÝ, Jaroslav. *Vratislavští biskupové v dějinách Slezska*. Praha : ONYX, 2004, 118 s.
- STEJSKAL, Martin. *Labyrintem alchymie v českých zemích: osobnosti, symboly, lokality, pověsti a jejich interpretace*. [Praha] : Eminent, [2020], 501 s.
- Symbolist art theories : a critical anthology*. Berkeley; Los Angeles; London : University of California Press, 1995, 1994, xix, 396 s.
- ŠICHMANOVÁ, Zuzana. *Alchymie a alchymisté v zemích českých a moravských*. Brno, 2007, 197 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Přírodovědecká fakulta.
- ŠOPÁK, Pavel. *Paměť Slezska: památky a pamětové instituce českého Slezska v 16. až 19. století*. Opava : Slezské zemské muzeum, 2011, 451 s.
- TITTEL, Ignaz. *Schematismus und Statistik des Grossgrundbesitzes, der landwirth. Industrien und landwirth. Lehranstalten in der Markgrafschaft Mähren und im Herzogtume Schlesien*. Prag : Springer, 1905, 500 s.
- TUREK, Adolf. *Státní archiv v Opavě: průvodce po archivních fondech. Svazek 2*. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra v Praze, 1959, 224 s.
- Typografické poklady ze sbírek Lichnovských. Katalog výstavy*. Ostrava : NPU, 2015, 63 s.
- UHLÍKOVÁ, Kristina. *Národní kulturní komise 1947–1951*. Praha : Artefactum, 2004, 254 s.

V nejhlubší úctě. Katalog výstavy. České Budějovice : NPU, 2021, 61 s.

VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy*. Praha : Libri, 2006, 1350 s.

Články v časopisech a sbornících:

ANTONÍN, Luboš. Knihovny na zámku Šternberk. *Zprávy vlastivědného muzea v Olomouci*. Olomouc, č. 276, 1998, s. 19–27.

Auszüge aus Briefen eines reisenden Engländers. *Deutsches Museum – zweies Stück – Februar 1780*. Leipzig : Weygandsche Buchhandlung, 1780, s. 76–97.

BAKALA, Jaroslav. Poznámky o zámecké knihovně v Dolních Životicích z r. 1790. *Časopis Slezského muzea*, B, VII, 1958. s. 114–117.

ELVERT, Christian. Die Bibliotheken und andern wissenschaftlichen, Kunst- und Alterthums-Sammlungen in Mähren und österreichisch Schlesien. *Schriften der historisch-statistischen Sektion der k. k. mähr. schles. Gesellschaft des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde*. III. Brünn : R. Rohrer's Erben, 1852, s. 70–132.

KUBICA, Michal. Deputování stavů Opavsko-krnovského knížectví na slezském veřejném konventu v druhé polovině 18. století. *Slezský sborník*, roč. CXVII, č. 2, 2019, s. 4–29.

LIFKA, Bohumír. Knihovna Karla Josefa a Vojtěcha Josefa hrabat Hodických ve Slezských Rudolticích. *Strahovská knihovna*. Praha : Památník národního písemnictví, 1974, roč. 9 (1974), s. 115–140.

MAIELLO, Giuseppe. Racionalismus Karla Ferdinanda Schertze a Magia posthuma (Karl Ferdinand Schertz's Rationalism and Magia posthuma). *Slavica litteraria*. Brno : Masarykova univerzita, 2012, vol. 15, No 2, p. 215–222.

MARKOVÁ, Veronika. Zámecká knihovna v Ropici: sonda do knižní kultury těšínské šlechty 18.–20. století. *Těšínsko: vlastivědný časopis Český Těšín*. Muzeum Těšínska, roč. 55, č. 4 (2012).

MAŠEK, Petr. Zámecká knihovna Bechyně. *Cour d' honneur*, 1999, č. 3. s. 52–53.

MAŠEK, Petr. Zámecká knihovna Solca. *Knihy a dějiny*, roč. 3, č. 2, 1996. s. 26–32.

NEBESKÁ, Barbora – KRYŠTŮFEK, Jan – MAŠEK, Petr. Zámecká knihovna Bílá Voda. *Časopis společnosti přátel starožitností*, roč. 128, č. 4 (2020). V tisku.

NĚMEČEK, Radim. Knihovna Bílý potok. *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie*, roč. 57, č. 1–2 (2012), s. 13–16.

ORLÍK, Josef. Počátky Gymnasijního muzea v Opavě. *150 let Slezského muzea*. Opava : Krajské nakladatelství v Ostravě, 1964, s. 19–38.

SCHMIDT, Hugo. Impresionismus, umění stylu. *Dějiny německé literatury* 3. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2007, s. 125–181.

SLAVÍČEK, Lubomír. Ignác Dominik hrabě Chorynský z Ledské jako sběratel obrazů a knih. *Opuscula historiae atrium*. Brno : Masarykova univerzita 2015, roč. 64, č. 2, s. 158–205.

STROUHALOVÁ, Marcela. K pohybu knižních konfiskátů po roce 1945. *Knihovna : knihovnická revue*, 2017, 28(2), s. 5–19.

SULŽENKO, Marcela – KOKEŠ, Luboš. Správní mechanismy přesunu knižních fondů v letech 1918–1954: odrazový můstek k výzkumu knižní provenience. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*. Praha : Národní muzeum, 2021, 66 (1–2), s. 4–26.

TELLE, Joachim. Benedictus Figulus. Zu Leben und Werk eines deutschen Paracelsisten. *Medizinhistorisches Journal*, 1987, Band 22, Nr. 4. s. 303–326.

TUNKOVÁ, Jana. Rudolf Ritter v Olomouci: Počátky kariéry předního německého herce v olomouc-

kém Královském městském divadle. *Divadelní revue*, roč. 23, č. 1 (2012), s. 122–130.

VIDULIČ, Svjetlan. Hermann Bahr a vídeňské divadlo kolem roku 1900. *Dramatika viedenskej (višeňské) moderny*. Bratislava : Divadelný ústav; Praha : Divadelní ústav, 1999, s. 121–150.

VOJTAL, Petr. Zámek v Deštném. *Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis*. C 2. Opava : Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie, 1995, s. 170–177.

ZINGARELLI, Luciana. Eduard Fuchs, vom militanten Journalismus zur Kulturgeschichte. *Ästhetik und Kommunikation*, 7/25, 1976. s. 32–53.

Archivní prameny:

Agenda NKK, SPS a KNM4. Uloženo v oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea.

GROWKA, Květoslav. *Rittner Rudolf 1879–1944 (1968)*. *Inventář*. Státní okresní archiv Jeseník, č. ev. listu NAD: 262.

Urbář panství Kyjovice z roku 1731, připojeny opisy listin z let 1651–1732 a inventář zámecké knihovny z roku 1892. Pozemková kniha. Velkostatek Kyjovice, inv. č. 67, sig. /21/. Digitální archiv Zemského archivu v Opavě – Pozemkové knihy [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, 2021, [cit. 8. 6. 2021]. Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=d9cd351de7c4442dbcba24fc6a910e75>.

Velkostatek Dolní Životice, NAD: 176. Digitální archiv Zemského archivu v Opavě – Archivní fondy [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, 2021, [cit. 8. 6. 2021]. Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=fe10d93534bfa20a272e553ad298f6ab>.

Velkostatek Štáblovice. *Inventář zámecké knihovny ve Štáblovicích*, inv. č. 209. Digitální archiv Zemského archivu v Opavě – Inventární záznamy [online databáze]. Zemský archiv v Opavě, 2021, [cit. 8. 6. 2021] Dostupné z: <https://digi.archives.cz/da/permalink?xid=ef48bc7045f54cfa2e647629c-33da27>.

Online zdroje:

Biblenet.cz [online]. ČBS [cit. 14. 7. 2021]. Dostupné z: <http://www.biblenet.cz/b/lsa/11>

Fleissner von Wostrowitz, Eduard B. [online]. VIAF. Virtual International Authority File [cit. 15. 6. 2021]. Dostupné z: <https://viaf.org/processed/DNB%7C115107666X>.

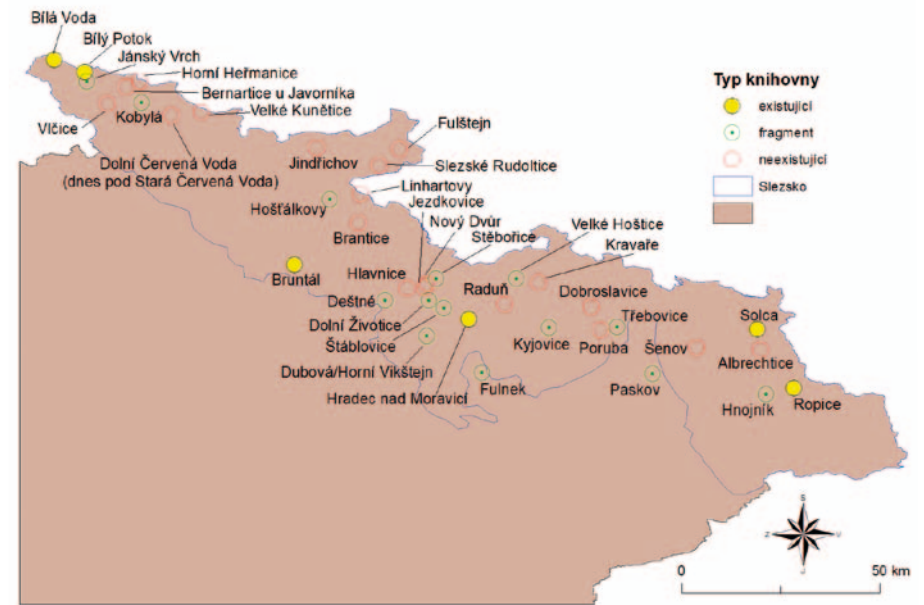
Hnojník (okres Frýdek-Místek) [online]. Bibliografie dějin Českých zemí [cit. 27. 5. 2021]. Dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/records/669e10a9-36eb-40d6-9bob-afef297a7619?locale=cs>.

Za alchymii, magií a okultními vědami nemusíte do Prahy. [Interview s kastelánem Jaroslavem Zzulčíkem] [online]. Český rozhlas [cit. 2. 6. 2021]. Dostupné z: <https://ostrava.rozhlas.cz/za-alchymii-magi-i-a-okultnimi-vedami-nemusite-do-prahy-zveme-vas-na-zamek-nova-8503410>.

SBÍRKY A MOBILIÁŘ [online]. Zámek Štáblovice [cit. 1. 6. 2021]. Dostupné z: <http://www.stablovice.cz/zamek/zamek-stablovice/pro-milovniky-historie/sbirky-a-mobiliar/>.

PROVENIO. *Databáze vlastníků knih* [online]. Knihovna Národního muzea [cit. 7. 6. 2021]. Dostupné z: <https://provenio.net>.

Of all the castle libraries in our territory, they were the Silesian ones that suffered the greatest losses. Compared to Moravia, where 94 castle libraries have survived in more than 230 castles, the number of surviving Silesian castle libraries seems almost trivial. To this day, only the castle libraries of Bruntál, Hradec nad Moravicí and, with reservations, Solca have survived in relative integrity. The libraries of Bílá Voda, Bílý Potok, Jánský Vrch, Horní Víkštejn, Stěbořice and Ropice have suffered more noticeable losses. This is where the list of Silesian castle libraries that are listed as Cultural Monuments ends. Although it has not been the purpose of this catalogue to investigate the reasons for this destructive policy of the local authorities in charge, these questions could not be completely avoided during the course of the research. The first part of the catalogue includes, in addition to the entries of the aforementioned castle libraries, the entries of libraries preserved only fragmentarily. These are the castle libraries of Deštná, Dolní Životice, Fulnek, Hnojník, Hošťálkovy, Kobylá, Kyjovice, Nový Dvůr, Paskov, Štáblovice, Třebovice and Velké Hoštice. The fragments of most of these libraries were found during provenance research in the library of the Silesian Museum, which should be followed up in the next few years by research in Silesian institutions, in whose possession other remains of Silesian castle libraries can be suspected. In the introductory section, the castle libraries are also mentioned in passing, but no single surviving specimen has been discovered from their holdings or their affiliation with the library in question is disputed. These are the castle libraries of Bernartice u Javorníka, Brantice, Dobroslavice, Dolní Červená Voda, Fulštejn, Hlavnice, Horní Heřmanice, Jezdkovice, Jindřichov, Kravaře, Linhartovy, Petříkovy, Poruba, Raduň, Slezské Rudoltice, Šenov, Velké Heraltice, Velké Kunětice and Vlčice. As previously indicated, the catalogue is divided into two main parts. The first focuses on the individual castle libraries, the second concentrates on describing selected prints published before 1800 and also introducing younger productions of the 19th and 20th centuries. The volumes on display thus represent, even if only shadows, of the enormous provenance wealth of Silesian castle libraries.

autor mapy: Jiří Mašek

Existující ●	Fragment ●	Neexistující ●
Bílá Voda	Deštné	Albrechtice
Bílý Potok	Dolní Životice	Bernartice u Javorníka
Bruntál	Dubová/Horní Víkštejn	Brantice
Hradec nad Moravicí	Fulnek	Dobroslavice
Ropice	Hnojník	Dolní Červená Voda (dnes pod Stará Červená Voda)
Solca	Hošťálkovy	Fulštejn
	Jánský Vrch	Hlavnice
	Kobylá	Horní Heřmanice
	Kyjovice	Jezdkovice
	Paskov	Jindřichov
	Stěbořice	Kravaře
	Štáblovice	Linhartovy
	Třebovice	Nový Dvůr
	Velké Hoštice	Poruba
		Raduň
		Slezské Rudoltice
		Šenov
		Velké Kunětice
		Vlčice

< Heraldické exlibris rodu Renardů.

SLEZSKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

KATALOG VÝSTAVY

23. 9.–26. 12. 2021

Vydal Národní památkový ústav,
územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích
Senovážné náměstí 6, 370 21 České Budějovice

Vydání první
České Budějovice 2021
Náklad 300 výtisků

ISBN: 978-80-85033-98-4